تۆمۈر داۋامەت

ھايات مەشئىلى

مىللەتلەر نەشرىياتى

www.uyghurkitap.com

生命的火炬

江澤民

هايات مەشئىلى

جياڭ زېمىن

باش شۇجى جياڭ زېمىن ئاپتورغا مۇشۇ كىتابنىڭ
ئىسمىنى يېزىپ بەردى.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

مۇشۇ كىتابنىڭ ئاپتورى تۆمۈر داۋامەت

ئاپتور ئارتىسلار بىلەن بىللە (جۇخەي شەھىرىدە)

www.uyghurkitap.com

ئاپتور ئەمگەككە كېتۋاتدۇ.

ئاپتور دېھقانلار بلەن بللە.

نەشرىياتتىن

شائىر تۆمۈر داۋامەت 1927 - يىلى شىنجاڭنىڭ تۇرپان ئويمانلىقىدىكى توقسۇن ناھىيىسىدە دۇنياغا كەلگەن. ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتتۈرگەندىن كېيىن دېھقانچىلىق بىلەن شۇغۇللانغان، يەر ئىگىلىرىنىڭ يېرىنى ئىجارىگە ئېلىپ تېرىغان. تالاي كۈنلىرى كۆمۈرچىلىك، ئوتۇنچىلىق، جاڭگالدا پادا بېقىش بىلەن ئۆتكەن. ئازاب - ئوقۇبەتنى يەتكۈچە تارتقان.

ئازادلىقتىن كېيىن دېموكراتىك ئىسلاھات ۋە يېڭى يېزا قۇرۇش ھەرىكەتلىرىگە ئاكتىپ قاتنىشىپ، يېزا باشلىقى، رايون باشلىقى، ھاكىم، ناھىيىلىك پارتكومنىڭ شۇجىسى بولغان. 38 يېشىدا شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىغا مۇئاۋىن رەئىس بولۇپ سايلانغان. 1977 - يىلدىن كېيىن ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ شۇجىسى، ئاپتونوم رايونلۇق خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ مۇدىرى، دۆلەت مىللىي ئىشلار كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى بولغان، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسىنىڭ 12 -، 13 - قۇرۇلتايلىرىدا مەركىزىي كومىتېتنىڭ ھەيئەت ئەزالىقىغا، 5 -، 6 - نۆۋەتلىك مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتايلىرىدا مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ ھەيئەت ئەزالىقىغا سايلانغان. 1985 - يىلدىن بۇيان، ئاپتونوم رايونلۇق پارتىيە كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى، ئاپتونوم رايونىنىڭ رەئىسى قاتارلىق مۇھىم ۋەزىپىلەرنى ئۈستىگە ئېلىپ كەلمەكتە.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

شائىر تۇمۇر داۋامەت ئۇسمۇرلۇك چاغلىرىدىن باشلاپلا ئەدەبىيات ـ سەنئەتكە چوڭقۇر مۇھەببەت باغلىغان. باشلانغۇچ، ئوتتۇرا مەكتەپلەرنىڭ سەنئەت ئەترەتلىرىگە قاتناشقان چاغلىرىدىلا مەھەللە ـ كەنتلەرگە ئويۇن قويغىلى بىرىپ، چۆچەكلەرنى، خەلق قوشاقلىرىنى توپلاپ رەتلىگەن. ناخشا تېكىستى، قوشاق ۋە بەزى ماقالىلەرنى يازغان. تۆمۈر داۋامەت پارتىيە، ھۆكۈمەتنىڭ رەھبەرلىك خىزمىتىنى ئۈستىگە ئالغاندىن كېيىنمۇ خىزمىتىنىڭ شۇنچە ئېغىر ۋە ئالدىراش بولغىنىغا قارىماي، ئىشتىن سىرتقى ۋاقىتلىرىدىن ئۇنۇملۇك پايدىلىنىپ ئىجادىيەتنى داۋاملاشتۇردى، ئىشتىياق ئىلھاملىرى تاغ بۇلاقلىرىدەك ئۇزۇلمەي ئۇرغۇدى. شائىر 1963 ـ يىلى «قارىغاينىڭ خىسلىتى» دىگەن شېئىرىنى مەتبۇئاتتا ئىلان قىلىش بىلەن ئەدەبىيات سېپىگە كىرىپ كەلدى. ئۇنىڭ يۇرتى شىنجاڭ ۋە شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت خەلقىنىڭ تۇرمۇشى تەسۋىرلەنگەن شېئىرلىرى ئاساس قىلىنغان «تىيانشان شادلىقى» ناملىق شېئىرلار توپلىمى 1982 ـ يىلى مىللەتلەر نەشرىياتى تەرىپىدىن نەشر قىلىندى. پارتىيە، خەلققە چىن مۇھەببەت باغلاپ، ۋەتەن، ھەم ۋەتەندىكى رېئال تۇرمۇش مەدھىيىلەنگەن شېئىرلىرى ئاساس قىلىنغان توپلىمى «ۋەتەنگە مۇھەببەت» 1987 ـ يىلى قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى تەرىپىدىن نەشر قىلىندى. 1991 ـ يىلى ئۇنىڭ «دەۋر ئىلھاملىرى» دىگەن 3 ـ توپلىمى شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى تەرىپىدىن نەشر قىلىندى. بۇلاردىن باشقا شائىرنىڭ تولۇپ تاشقان قىزغىنلىق بىلەن يازغان چوڭ ھەجىمدىكى ئەدەبىي خاتىرىسى «يالقۇنلۇق شېئىرىي تەسرات» قاتارلىقلار ئىلان قىلىنىپ، كىتابخانلار ئىچىدە چوڭقۇر تەسىر قوزغىدى. بەزى شېئىرلىرى

نوتىغا سېلىندى.

شائىرنىڭ نۇرغۇن شېئىرلىرى قازاق، ئۆزبېك، خەنزۇ، ياپون، رۇس قاتارلىق مىللەتلەرنىڭ تىللىرىغا تەرجىمە قىلىنىپ نەشر قىلىندى. 1985 ـ يىلى ئۇنىڭ «يۈرەك ناخشىلىرى» ناملىق شېئىرلار توپلىمى، 1987 ـ يىلى «يۇرت مۇھەببىتى» ناملىق شېئىرلار توپلىمى شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى تەرىپىدىن خەنزۇ تىلىدا نەشر قىلىندى. خەنزۇ تىلىدىكى 3 ـ شېئىرلار توپلىمىمۇ نەشرگە بېرىلدى. «يۈرەك ناخشىلىرى»، «يۇرت مۇھەببىتى» دېگەن توپلاملاردىكى شېئىرلار ياپون تىلىغا تەرجىمە قىلىنىپ، شۇ ماۋزۇلاردا ئىككى توپلام قىلىنىپ ياپونىيىدە نەشر قىلىندى. بەزى ئەسەرلىرى سوۋېت ئىتتىپاقى قاتارلىق دۆلەتلەردە تەرجىمە قىلىنىپ بېسىلدى. «ئالتاي لىرىكىسى» ناملىق سېكلى 1989 ـ يىلى ئاپتونوم رايون بويىچە يېڭى دەۋردىكى مۇنەۋۋەر ئەسەر مۇكاپاتىغا ئېرىشتى.

تېمىسىنىڭ خىلمۇخىللىقى، دەۋر روھىنىڭ چاقناپ تۇرۇشى، تۇرمۇش پۇرىقىنىڭ قويۇقلۇقى، ھېسسىياتىنىڭ قىزغىن، سەممىي، تىلىنىڭ ئاممىباب، ئوبرازلىق بولۇشى شائىر تۆمۈر داۋامەت شېئىرلىرىنىڭ ئاساسلىق ئالاھىدىلىكى ھېسابلىنىدۇ. ئۇ بەدىئىي ئىپادىلەش جەھەتتە ماركسىزملىق ئېستېتىكا پرىنسىپلىرى ئاساسىدا رېئالىزملىق ئىجادىيەت ئۇسۇلىنى، يېنىك، ئاممىباب ئۇسلۇبىنى قوللانغان. ئۇنىڭ شېئىرلىرى رېئال ھايات قايناملىرىدىن كەلگەن بولۇپ، مول تۇرمۇش مەزمۇنىغا، روشەن مۇھەببەت ـ نەپرەتكە، پەلسەپىۋى پىكىرلەرگە تولغان. بۇ شېئىرلاردا گۈزەل مەنزىرىلەر، جۇشقۇن ھايات كۆرۈنۈشلىرى سۈرەتلىنىپ، ئۇلۇغ ۋەتەنىنىڭ گۈللىنىۋاتـ

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

قانلىقى، سوتسىيالىستىك يېڭى شىنجاڭنىڭ باي ھەم گۈزەللىكى، ھەر مىللەت خەلقىنىڭ يېڭى تۇرمۇشى چىن مۇھەببەت بىلەن كۈيلەنگەن. شۇنىڭ بىلەن بىرلىكتە شائىر مىللەتنىڭ تەرەققىياتى يولىدا ئىزدىنىش، مىللەتنىڭ تەرەققىياتى ۋە ئىستىقبالىغا كۆڭۈل بۆلۈشكە، شېئىرىي گۈزەللىك يارىتىشقا ئەھمىيەت بەرگەن. ئۇ يەنە باشقا ئەللەردە، مەيلى ئەرەب يېرىم ئارىلىدا ياكى ئوتتۇرا يەر دېڭىزى قىرغاقلىرىدا ۋە ياكى يىراق جەنۇبىي ئامېرىكىدىكى ئارگېنتىنادا بولسۇن، گۈزەل شەيئىلەر جەلپ قىلغاندا ئۇلاردىن ئۆز ۋەتىنى بىلەن مۇناسىۋەتلىكلىرىنى تاللاشنى ئاساس قىلغان. ئۆز ۋەتىنى، خەلقى ۋە يېڭى تۇرمۇشتىن ئىبارەت ئەبەدىيلىك تېمىنى ئەستىن چىقارمىغان، ئۇنىڭ شېئىرلىرىدا ئىدراك بىلەن شېئىرى ھېسسىيات بىرلەشتۈرۈلگەن بولۇپ، بۇنداق ئىدراك جۇشقۇن ھېسسىياتلىق شېئىرى مەنە بىلەن جىلۋىلەندۈرۈلگەن. ئىدراك ھېسسىياتنى توغرا يۆنىلىشكە، ھېسسىيات ئىدراكنى رەڭدارلىققا ئىگە قىلىپ، ئىچكى مەنىنى چوڭقۇرلاشتۇرغان. ئۇ ئۆز شېئىرلىرىدا ئوبراز ئارقىلىق سۆزلەشكە ئىنتايىن ئەھمىيەت بەرگەن. ئىدراك بىلەن ھېسسىياتنى ئۆزى ياراتقان شېئىرى ئوبرازدا گەۋدىلەندۈرگەن. ئۇنىڭ شېئىرلىرىدا سىمۋول تىپىدىكى ئوبرازلارمۇ، رېئال تۇرمۇشنى بىۋاسىتە ئەكس ئەتتۈرگەن ئوبرازلارمۇ ئۇچرايدۇ.

قولىڭىزدىكى بۇ توپلامغا شائىرنىڭ 30 يىلدىن بۇيانقى ئىشتىن سىرتقى شېئىرىي ئىجادىيىتىدىكى ئاساسلىق ئەسەرلىرى يىل تەرتىپى بويىچە تاللاپ كىرگۈزۈلدى. بۇنى شائىرنىڭ شېئىرى ئىجادىيىتىنىڭ يىغىندىسى، ئىجادىيەت مۇساپىسىنىڭ ئومۇمىي كۆرۈنۈشى دېيىشكە بولىدۇ. ئۇنىڭدا شائىرنىڭ ئىجادىيەت مۇۋەپپەقىيەتلىرىمۇ، ئىجادىيەت

بولمۇ، شېئىرى ئىقتىدارىنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىش جەريانىمۇ ئەكس ئەتكەن. ئومۇمەن، ئۇنىڭ شېئىرلىرى تەبىئىي، سەممىي، ھېسسىياتلىق، ئاممىباب بولۇپ، كۈچلۈك ئىجتىمائىي ئۇنۇمگە ۋە چوڭقۇر تەربىيىۋى ئەھمىيەتكە ئىگە. شائىر ئۆزىگە خاس مىللىي ئۇسلۇبتا بىرقەدەر يارقىن شېئىرى ئىستىل، ئىدىيىۋىلىك بىلەن بەدىئىيلىكنىڭ بىرلىكىدە بىرقەدەر يۇقىرى سەۋىيە ياراتقان. ئىشىنىمىزكى، بۇ شېئىرلار كىتابخانىلارغا كۈچلۈك بەدىئىي زوق بېغىشلايدۇ. بىز شائىرنىڭ بۇنىڭدىن كېيىنكى ئىجادىيىتىدە خەلققە تېخىمۇ مول مېۋە بېرىشىگە تىلەكداشمىز.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

مۇندەرىجە

نەشرىياتتىن.................................. (1)

قارىغاينىڭ خىسلىتى.............................. (1)

كەتمىنىم.. (2)

سەپەر تەسىراتلىرى............................. (3)

سىز ياشايسىز خەلقىمىزنىڭ قەلبىدە............ (8)

باھار ئىلھامى.................................... (10)

تېتو قەبرىسى ئالدىدا............................ (12)

خەير ـ خوش، يۇگوسلاۋىيە....................... (14)

قىزىلگۈل.. (16)

قوبۇل قىلغىن سالامىمنى......................... (17)

دېھقان ئۇچۇن.................................... (18)

ئۆزگىرىش... (20)

داڭنىڭ خۇشاللىقى.............................. (21)

بېشىم ئەمدى ساقايدى........................... (23)

كۆر، دېھقان كۆلكىسىنى مايسىلاردا............ (25)

كۈلگىن، قەشقەر................................. (26)

كوئىنلۇن قوشىقى................................. (30)

سالام ۋە ئۈمىد.................................. (32)

تاشقورغان خاتىرىلىرى (چاتما)................ (35)

ئارمىنىمغا يەتكەندە............................ (35)

مۇز تاغدىكى شۇڭقارلار ...... (36)
ئانا يۇرت مۇھەببىتى ...... (36)
تىزناپ دەرياسى ...... (37)
ئۆرلە، قىزىلسۇ ...... (39)
پارتىيە دېسەم ...... (41)
پورەكلەپتۇ بىر غۇنچە ...... (42)
قەلب كۈيى ...... (43)
كومپارتىيەم ...... (46)
يۈرەك ساداسى ...... (47)
نۇرلاندى دىللار ...... (51)
باھار كەلدى ...... (53)
كۆكەرتەيلى ۋەتەننى ...... (55)
كۆكلەم ئاۋات ...... (56)
شان قۇچۇپ ئۆرلەيمىز يۈكسەك پەللىگە ...... (58)
ئاساسىي قانۇنغا مەدھىيە ...... (60)
تەنتەنە ...... (62)
قولىمىزدا كوممۇنىزم بايرىقى ...... (64)
ۋەتەن تويىغا ...... (67)
يەنە كەلدىم قوينۇڭغا ...... (69)
يېڭى شىنجاڭ قۇرىمىز ...... (71)
كۈيلەيمەن سېنى شىنجاڭ ...... (73)
ئىتتىپاقلىق ناخشىسى ...... (76)
ئاتىمىش ئۈچ چېچەكتىن تىزدىم گۈلدەستە ...... (78)
قۇتلۇق دەستۇر ...... (81)

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

تاغلارنى قۇچاقلىغان ئاتۇشتا (چاتما)...... (83)
سالام ساڭا قىزىلسۇ...... (83)
ئات بەيگىسى...... (84)
يورغا...... (86)
كورلىغا بارغۇچە ئويلىغانلىرىم...... (87)
پايتەختكە مۇھەببەت ...... (90)
ئۆكتەبىردىكى بېيجىڭ ...... (93)
ناخشىچىمىز دىلبەرگە...... (96)
سەنئەت غۇنچىلىرىغا...... (98)
ئۇزۇم ھارىقى...... (100)
ئاي دەيمۇ، كۈن دەيمۇ سېنى پارتىيەم...... (101)
ئالىيجاناپ قەلبكە مەدھىيە ...... (103)
قاراماي ناخشىلىرى (چاتما)...... (106)
سەن قارا ئالتۇننىڭ كانى قاراماي...... (106)
ۋىشكىلار ئورمىنى...... (107)
سۆيگۈ بۇلاقلىرى...... (109)
سېلىم بوۋاي...... (109)
ئىشچى قېرىنداش...... (110)
ئىنژېنېر...... (111)
نېفتچى ياشلار...... (113)
تاڭ قالدىم...... (114)
خەلقىم ...... (115)
بېيدەيخې تەسىراتلىرى (چاتما)...... (117)
بېيدەيخې قارىغىيىك ئوخشار قەلئەگە...... (117)

كۆرگەنتىم چۈشۈمدە دولقۇنۇڭنى .... (118)
بۇ، ئاشۇ ھەيۋەتلىك شەنخەيگۈەنمىدۇ؟ .... (119)
مىڭجيانۇي بۇتخانىسى .... (120)
ساھىلىنىڭ قۇمىدىن ئالدىم ئۇچۇملاپ .... (121)
بىزنىڭ شىنجاڭ .... (123)
ياشنا، يېشىل تۇرپان .... (124)
تەبىئەت ئالدىدا ئادەملەر غالىب .... (125)
تەڭرىتاغنىڭ شادلىقى .... (127)
بىلىم نۇرى .... (129)
خۇش كېلىپسىز، سەنئەتكارلار .... (130)
مۇئەللىم، سىز نامسىز قەھرىمان .... (132)
سۆيۈملۈك يۇرتۇم .... (134)
ئېزىز مېھمانلار .... (135)
گۆھەر زېمىندا توي .... (137)
شانلىق پويىز .... (140)
پەنگە مۇھەببەت .... (142)
سەنئەت گۈلى .... (143)
تەڭرىتاغقا يېڭى مەدھىيە .... (145)
ياشلار ئوقۇ ياشلىقىڭدا .... (147)
ئالتاي لىرىكىسى (چاتما) .... (149)
يېشىل ئالتاي .... (149)
گۈزەل قاناس كۆلى .... (150)
رەڭدار يايلاق .... (152)
سۇ — ھاياتلىق كەۋسىرى سەن .... (153)

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئەزىمەتلەر بەيگىسى.. (155)
مەرىپەت ئۇپۇقىدا ياندى چولپان............................ (157)
بۇ كىتاب.. (158)
شىخەنزە.. (159)
جۇڭغارغا پۇتولدى قانات.................................. (160)
پارتىيىنىڭ مۇنەۋۋەر پەرزەنتى.......................... (162)
ئىتتىپاقلىق گۈلدەستىسى.................................. (165)
تارالسۇن شىنجاڭنىڭ نامى جاھانغا..................... (167)
ئەرەب خەلىپىلىكىگە زىيارەت (چاتما).................... (168)
ئۆرنىتايلى دوستلۇق كۆۋرۈكى.............................. (168)
رەڭدار گۈللەر.. (169)
قۇملۇقتىكى گۈلىستان....................................... (171)
دوبەي سودا سارىيى.. (173)
جۇڭگولۇق بولغانغا پەخىرلىنىمەن......................... (174)
ھەممىمىز ئىناق قېرىنداشلار............................... (175)
ئەگرى دېڭىز.. (176)
دېڭىز ۋە قۇملۇق.. (177)
باھار (نورۇز ئىلھامى)..................................... (179)
ئوكيانلارنىڭ ئۇ چېتىگە سەپەر (چاتما)................... (180)
ھىجران .... (180)
خوش چىراي.. (183)
قەدىمي دۆلەتسەن ئارگېنتىنا............................... (184)
ئات ئويۇنى.. (187)
كالا ئالىمي... (188)

تۈركىيە ئۇلھاملىرى (چاتما)........................ (190)
قۇش ئارىلى.. (190)
قۇملۇق ۋە دېڭىز.................................... (192)
دېڭىز - ئوكيان...................................... (194)
"بۇلبۇل تېغى".. (196)
ئاتا تۈرك مەقبەرىسىگە مۇھەببەت........................ (198)
ئانام سەن ۋەتەن...................................... (202)
يۇرت تەسىراتلىرى................................... (206)
يۇرتۇمغا سەپەر....................................... (206)
تۇز دېڭىزى.. (207)
بەخت بېغىدا ناخشا ئېيتىمىز.............................. (209)
مېھرلىك دىيار.. (210)
كۆيلەيلى بەختىيار دەۋراننى.............................. (213)
ۋەتەننىڭ كەلگۈسى سىلەر............................... (215)
دۇنياغا يۈزلەنسۇن مۇقام................................. (217)
چۆلدە چاقنىغان گۆھەرلەر................................ (219)
يۇرت مۇھەببىتى...................................... (221)
تېخىمۇ گۈزەل ئەتىمىز................................... (223)
گۈل شەھىرىگە مەدھىيە.................................. (225)
بامبۇك... (227)
گۈل.. (229)
ئىككى چوڭ دەرۋازا..................................... (231)
تەڭرىتاغ بۈركۈتى ئەيلىدى پەرۋاز......................... (232)
تەڭرىتاغ سۆيگۈسى...................................... (237)

ئۇيغۇر كىتاب تورى ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ تور ئامبىرى www.uyghurkitap.com

تارىمغا بېغىشلانغان ناخشا .... (239)
ئۇنتۇمايدۇ خەلقىمىز سىزنى........................ (242)
خەلقىمىزنىڭ ياخشى ئوغلى........................ (246)
جۇمھۇرىيەت، لەپىلدىسۇن بايرىقىڭ........................ (247)
ئادالەت (غەزەل)........................ (251)
"ياۋايىلار كەنتى"گە سەپەر........................ (253)
دېھقان دوستۇمغا........................ (257)
چەن قېرىنداش بىز........................ (259)
قولىڭىزدا ئىسلاھات تۇغى لەپىلدەر........................ (261)
مۇقەددەس مەشئەل........................ (263)
كۇچا تەسىراتلىرى (چاتما)........................ (265)
كۇچا قۇچىقىدا........................ (265)
مۇقام ئىلھامى........................ (267)
مىڭئۆي........................ (267)
تاشكەنت .... (270)
دوستلۇق كۆيى........................ (272)
چىللايدۇ ئەتىكى قۇياش........................ (274)
ئۆزگىچە كەلدى بۇ يىلقى باھار........................ (276)
ئامان بىلەن ئەختەر (داستان)........................ (278)

قارىغاينىڭ خىسلىتى

ياشنار يېشىل قارىغاي
ھەر چاغ ئىسسىق - سوغ دېمەي.
سۆيۈپ ئانا دىيارنى،
تەقدىرىدىن غەم يېمەي.

ئۆزى ئۆسكەن دىيارنىڭ،
تومۇز بىلەن ئايازى؛
ئاڭا ھەر دەم بىلىنەر،
جەننەتنىڭ باھار - يازى.

تاش بولسىمۇ تۇپراقتا،
يىلتىز يايار بىمالال.
ھەر ئىش كەلسە بېشىغا،
كۆرمەس ئۇنى ھېچ مالال.

تۇپراق بىلەن تەقدىرداش
بولغاچ قەيسەر قارىغاي؛
تۇرار ھامان قەد كېرىپ،
خەۋپ - خەتەرگە قارىماي.

1963 - يىل يانۋار، توقسۇن.

كەتمىنىم

ئىشچان ئاتا ـ بوۋامدىن مىراس قالغان كەتمىنىم،
بىر ئۆمۈرلۈك بەختىمگە چىنىڭ ئۇل سالغان كەتمىنىم.

قانچە چاپسام شۇنچىلىك كۆچ قوشۇلار بەستىمگە،
ئالتۇن چەشتىن، پاختىدىن تاغ ياسىغان كەتمىنىم.

يۇيار كۆمۈش تەرلىرىم چاڭ قونسا گەر دىلىمغا،
ماڭا ئۆزەڭ بىرسەن ھالال ئاق نان، كەتمىنىم.

گىيا ئۈنمەس چۆللەردە باغۇبوستان يارىتىپ،
ھېكمىتىدە جەننەتنى تاڭ قالدۇرغان كەتمىنىم.

ئىسىل نازۇنېمەتنىڭ "ئېچىل داستىخىنى" سەن،
سېنىڭ بىلەن قانغۇسى ھەرنە ئارمان، كەتمىنىم.

1963 ـ يىل ماي، توقسۇن.

سەپەر تەسىراتلىرى

بۆلگەندە ئۇپۇقنى شەپەق
ئوتقاشتەك رەڭگە:
قۇياشقا قاراپ
پەرۋاز قىلدىم ۋەتەن كۆكىدە.
شۇنچە شاتلىنىپ،
شوخلىنىپ يايراپ،
قىيغىتتىم گويا بۇلۇت كۆكسىدە.
ۋەتىنىم ئاسمىنى مىسالى دېڭىز،
چېكىگە كۆز يەتمەس،
زۇمرەتتەك كۆپكۆك،
دىللارنى مەھلىيا قىلار شۇ قەدەر.
ھە، كۆڭلۈم كۆكمۇ ئاشۇنداق سۈزۈك،
چۈنكى،
ۋەتەننىڭ يۈرىكى بېيجىڭغا قاراپ،
بوغدا چوققىسىدىن قىلدىم مەن سەپەر.
ئۆتمۈش...
ئاھ!
كۈلپەتلىك زامان.
قالدىكىن كۆمۈلۈپ چۆل ـ باياۋاندا،

قانچىلاپ كارۋان!
كىچە ـ كۈندۈز يول يۈرۈپ،
ماگدامدا مىڭ جەبرە كۆرۈپ،
بىر كۈنلۈك مەنزىلنى،
باسقان ئىكەن بىر ئايدا ئاران.

بۈگۈن، قارا، ھاۋا قاتنىشى،
گويا
يۈرەكتىن تەنگە تارالغان تومۇر دەك
ۋەتىنىمىزنىڭ ھەممە يېرىگە
تۇتىشىپ كەتتى
شۇنچە تېز، راۋان.
ئۇلۇغ بېيجىڭ بىلەن
چېگرا رايوننىڭ
ئارىسىمۇ كەتتى يېقىنلاپ،
سەپەر قىلىش بوپقالدى ئاسان.
سەھەر ئۈرۈمچىدە ناشتائنى قىلساڭ،
چۈشلۈك غىزانى
بېيجىڭدا ھۇزۇر لىنىپ يەيسەن، يوق گۇمان،
مانا، ئۆتمەستىن
ئاش پىشىم ۋاقت،
خۇائخې ئۈستىدە قىلىپ مەن جەۋلان،
قارايمەن ھۆسنىگە زوق بىلەن شۇنچە.
بۇ ۋادىنىڭ گۈزەللىكلىرى،

قەلبىم ئاپپاراتىغا چۈشتى بىر ـ بىرلەپ،
تىزىلدى قۇرلارغا ئوتلۇق مىسرالار،
تىزىلغاندەك يىپقا دۇر ـ ئۈنچە.
ئىھ، خۇاڭخې
سەن جۇڭخۇا مىللەتلىرىنىڭ
ئۇزاق تارىخىنىڭ شاھىدى بولۇپ،
ئانا يەرگە باش قويۇپ يېتىپسەن.
قارىسام، مانا
پارتىيە نۇرىدا، ئەلنىڭ قولىدا،
تويغا ياسانغان
قىز ـ چوكانلاردەك
ياسىنىپ كۆركەم،
كۆز يېغىنى يىگۇدەك بولۇپ كېتىپسەن.

ئىككى يېقىڭدا،
بىپايان ئورماندەك زاۋۇت تۇرخۇنى،
قەد كۆتۈرۈپتۇ كۆككە تاقىشىپ،
ھوسۇللۇق ئېتىزلاردا،
ئوخشاپ زىرائەت؛
باغلىرىڭدا ھەم خىلمۇخىل مېۋە
كېتىپتۇ پىشىپ.
ئويلاپ قالدىم، جەننەت بۇ يەرگە،
كۆچكەنمىكىن ھەۋەسى كېلىپ.

www.uyghurkitap.com

ۋەتەن زېمىنى،
نەقەدەر كەڭرى،
نەقەدەر گۆزەل،
گۆل ھۆسنىگە تويمايمەن قاراپ.
قەلبىم سۆيۈندۇ،
كەلگۆسىنى شادلىنىپ ئويلاپ.
سوئال قويىمەن ئۆزەمگە دائىم،
كىم ئىدىم،
كىم بولدۇم؟
خىيال قۇشلىرىم
كېتىدۇ ئۇزاق
ئۆتمۆشنى بويلاپ...
قۇتقۇزمىسا پارتىيە مېنى،
چەكمەسمىدىم دەرد ـ ئەلەم، كۆلپەت؟!
ئاچۇزار قاقشاپ ئاتا ـ بوۋامدەك،
قىلماسمىدىم شۇ يوقسۇزلۇقنى
مەڭگۆلۆك ئۆلپەت؟!
نەدە ئىدى ماڭا
ھە، بۆگۆنكىدەك
كۆمۆش لاچىننى مىنىپ شادىمان،
ئۇچقۇدەك پۇرسەت؟!
شۇ تاپتا گويا
قەلبىم مېنىڭ دولقۇنلۇق ئوكيان.
داۋالغۇيدۇ ئۇنچە چاچرىتىپ،

ئىلھام، ھېسسىيات.
ۋەتەننى گۈل، مېنى گۈل قىلغان،
ئاتىلارچە باشىم سىلىغان،
پارتىيىگە ئاققان مېھرىمدىن
پۈتتى كۆكتىلا ئۇشبۇ "تەسرات".

1965 - يىل ئۆكتەبىردە يېزىلىدى.
1981 - يىل ئۆكتەبىردە تۈزىتىلدى.

سىز ياشايسىز خەلقىمىزنىڭ قەلبىدە

—جۇزۇگلى ۋاپاتىنىڭ بىر يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن.

ئۆتەركەن يىل چاقماقتەك تېز سۇرئەتتە،
كەلدى يەنە بۇ يىل ئۆزگى خىسلەتتە.
ئېھ، سۆيۈملۈك زۇگلى سىزنى سېغىندۇق،
ئەسلەپ ئۆچمەس تۆھپىڭىزنى ھۆرمەتتە.

كەلگۈسىنى ئويلاپ، يەپ ئەل غېمىنى،
كېچە-كۈندۈز ئىشلىدىڭىز غەيرەتتە.
ھەر قەدەمدە يېڭى زەپەر قۇچتىڭىز،
قالدى شانلىق ئىش ئىزىڭىز زەر بەتتە.

ئىنقىلابقا چەكسىز سادىق بولدىڭىز،
تىيانشاندىن بۈيۈك سىزنىڭ قەددىڭىز.
سىز ئۇلۇغۋار كوممۇنىزم جەڭچىسى،
ۋەتەن ئۈچۈن سىڭدى تالاي ئەجرىڭىز.

يۇرتۇمغا سىز قەدەم تەشرىپ قىلغاندا،
كۆلۈپ بەختىم، كۆرۈشكەنتىم سىز بىلەن.

بەرگەنتىڭىز ئىلهامبەخش يولىيورۇق،
زەپ مۇلايىم سۆھبەتلىشىپ بىز بىلەن.

سىز قەدىردان ماۋجۇشىنىڭ سەپدىشى،
خەلقىمىزنىڭ ئەڭ سۆيۈملۈك رەھبىرى.
ئىلگىرىلەيمىز سىز قالدۇرغان روھ بىلەن،
پەللە ئېشىپ، روناق تېپىپ كۈنسېرى.

ۋىدالاشقان بولساقمۇ بىز سىز بىلەن،
سىز ياشايسىز خەلقىمىزنىڭ قەلبىدە.
بارچە مىللەت سىزنى ھەر دەم ئەسلەيدۇ،
يېڭى سەپەر، قايىنغان جەڭ ئەۋجىدە.

1977 - يىل 10 - يانۋار، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

باھار ئىلھامى

ۋادىلارنى سۆيۈپ، ياشنىتىپ،
ئۇچۇپ ئۆتەر ئىللىق شاماللار.
قىرغاقلارغا چاچىندۇ ئۇنچە،
سۈيى ئويناق دەريا - قانالالار.

ئىللىق ئاپتاپ يايماقتا ئېتەك،
يېشىللىققا نۇرالدى ھەر يان.
بۇ يېشىللىق ھايات بەلگىسى،
بۇ ئاجايىپ جۇشقۇنلۇق جەريان.

ئىلھام بەخش ئېتەر كۆكلۆلگە،
تەبىئەتنىڭ نازۇك جىلۋىسى.
تويغا ماڭغان قىزلاردەك گويا،
تەبەسسۇمدا چاقنار چېھرىسى.

بېغىشلايدۇ دىلغا زوق - ھۇزۇر،
قۇش - قاناتلار نەغمە - ناۋاسى.
ئايان بولار بۈنىڭدىن ئەلگە،
بۇ باھارنىڭ قەدرى - باھاسى.

ئەم ھاۋانى ئۇرۇپ دىماققا،
تاۋلىنىدۇ قارىيىپ ئېتىز.
جاراڭلايدۇ مېھنەت ناخشىسى،
ئېتىز گويا شاۋقۇنلۇق دېڭىز.

يەر باغرىنى تىلىدۇ ساپان،
ئىشەنچ بىلەن چېچىلار ئۇرۇق.
نەۋباھاردىن سۆيۈنگەن دىللار،
كېيىللىك قىلار ھوسۇلغا تولۇق.

كۆكۈش ئاسمان، كۈمۈش بۇلۇتلار،
بۇلاقلاردا ئوينار جىمىرلاپ.
سېخىي قۇياش كۈلىدۇ خۇش خۇي،
ئالەم نۇردىن چاقنار ۋاللىداپ.

جاھان شۇنداق تۈزەيدىكەن رەڭ،
باھار كەلسە جىلۋىدار بولۇپ.
باھارنى بەك ئارزۇلار كۆڭۈل،
ئاڭا ئاشىق ـ بىقارار بولۇپ.

1977 ـ يىل 25 ـ ئاپرېل.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

تيتو قەبرىسى ئالدىدا

گۈل - چېچەككە كۆمۈلۈپتۇ بۇ قەبرە،
تۆت ئەتراپى يۇمران كوكات، ئارچىزار.
ئېغىر قەدەم تاشلاپ كېلەر ئادەملەر،
گۈل ئۈستىگە قۇچاق - قۇچاق گۈل تىزار.

بۇ قەبرىدە ئۇلۇغ ئىنسان ياتىدۇ،
تا مەڭگۈلۈك ئۇيقۇ بىلەن سىردىشىپ.
پاراغەتلىك كۈنگە يەتكەچ ئۆز خەلقى،
ھېچ ئارمانسىز يېتىپتۇ ئۇ تىنچلىنىپ.

شانلىق تارىخ يازدى پۈتكۈل ئۆمرىدە،
ئىرادىسى تۆمۈر كەبى چىڭ ئادەم.
ئەل رايىنى ئەلا بىلدى ھەممىدىن،
پەزىلەتتە ئالتۇندىنمۇ چىڭ ئادەم.

قورشاۋ، ھۇجۇم كار قىلمىدى ئۇنىڭغا،
ئەل تاللىغان يولدا دادىل ماڭدى ئۇ.
ئەل دەردىگە بولدى دەرمان ھەممە ۋاق،
ئەل رىشتىنى يۈرىكىگە تاڭدى ئۇ.

يۇگوسلاۋىيە ئالەم ئارا تاپتى شان،
نېتو ئاڭا كۆرسەتكەچكە يول - نىشان.
نېتو نامى ھەر يۈرەكنىڭ قېتىدا،
ھەر كۆڭۈلدە ئۇ بىر ناخشا - بىر داستان.

كەلدىم مەنمۇ تىيانشاننىڭ باغرىدىن،
ئالغاچ كەلدىم قارلەيلىسى بىر قۇچاق.
ھۆرمەت بىلەن بۇ قەبرىگە ياپىمەن،
گۈپۈلدىسۇن ئۆزگىچە بىر خۇش پۇراق.

باش ئېگىمەن ئۇشبۇ قەبرە ئالدىدا،
چىگشلەشكەن خىياللىرىم شۇ تاپتا.
ياخشى ئادەم بۇ ئالەمدىن كەتمىسە،
دەيمەن ئۇنىسىز ئۆز ئىچىمدە مەن ئاستا...

* * *

گۈل - چېچەككە كۆمۈلۈپتۇ بۇ قەبرە،
تۆت ئەتراپى يۇمران كوكات، ئارچىزار.
ئۆزۈلمەستىن كېلىشىدۇ ئادەملەر،
گۈل ئۈستىگە يەنە تىنماي گۈل تىزار...

1980 - يىل 21 - ئىيۇل، بېلگراد.

خەير - خوش، يۇگوسلاۋىيە

خەير - خوش، گۈزەل ئەل يۇگوسلاۋىيە،
خەير - خوش، مېھرىبان، ئاق كۆڭۈل دوستلار.
كۆڭۈللۈك زىيارەت، قىزغىن سۆھبەتلەر،
قالدۇردى يۈرەكتە مەڭگۈلۈك ئىزلار.

بولۇپتۇ قۇچىقىڭ جەننەت مىسالى،
سەن بارغاچ ئاداشماي تېپتو ئىزىڭنى.
قاياققا قارىماي، جۇشقۇن، ھۆر ھايات،
نۇر چاقنار بەختىيار خەلقىڭ يۈزىدىن.

تىلىمىز ئوخشاشماس، ئوخششار بىراق
بىر غايە يېپىدا چېتىلغان دىللار.
ئوخشاشماس سەرگۈزەشت، لېكىن بىر يولدۇر،
سەن ماڭغان، بىز ماڭغان جاپالىق يوللار.

قەھرىمان خەلقىڭنىڭ پىداكار روھى،
قالدۇردى بىزلەردە ئۆچمەس تەسرات.
شان - زەپەر كۆكىدە قىلىپسەن پەرۋاز،
ئىلىم - پەن بولۇپتۇ ساڭا گاڭ قانات.

* * *

خەير ـ خوش گۈزەل ئەل يۇگوسلاۋىيە،
خەير ـ خوش مېھرىبان، ئاق كۆڭۈل دوستلار.
كۆڭۈللۈك زىيارەت، قىزغىن سۆھبەتلەر،
قالدۇردى يۈرەكتە مەڭگۈلۈك ئىزلار.

1980 ـ يىل 24 ـ ئىيۇل، بېلگراد.

www.uyghurkitap.com

قىزىلگۈل

قىزىلگۈل، ھەر قارىسام بەرگىڭگە مەن،
زوقلىنىپ كۆزلىرىمنى ئۈزەلمەيمەن.
رەڭگىڭدە شەپەق ئەكسى تاۋلىنىدۇ،
شېخىڭغا بۇلبۇل بولۇپ قونسام دەيمەن.

ئازادلىق ئۈچۈن ئاققان قىزىل قانلار،
ساڭا رەڭ بەرگەچ چوغدەك كۆرۈنسەن.
ھەر باقسام، ئەجدادلارغا ئاشار مېھرىم،
يۈرىكىم ئالقىشىغا كۆمۈلسەن.

1980 - يىل ئۆكتەبىر، ئۈرۈمچى

قوبۇل قىلغىن سالامىمنى

سىغىندىم زەپ ئانا يۇرتۇم جەنۇب — ئالتۇن دىيارىمنى،
كۆرۈشكە شۇنچە تەلمۈردۈم گۈزەل يار — گۈل ئۈزارىمنى.

تالاي تۈننى ئۆتلاپ چىقتىم سۆزۈك تاڭغا، خىيال ئەيلەپ،
پۈراي دەپ ئەترىگۈل چاچقان خۇش ھىدنى — ئىپارىمنى.

بۈگۈن كەلگەچكە بۇ پۇرسەت، بولۇپ سەل شادلىغىم تاشتى،
ھۇزۇرلاندىم يېگەندەك شىرنىسى شەربەت ئانارىمنى.

سالام دەيمەن گۈزەل تارىم، ئېزىز قەشقەر، خوتەن، كورلا،
سالام دەپ مەرد دېخانلارغا ئېگەي قەددى چىنارىمنى.

كېلەر دەپ ئاڭلىدىم ئەلدىن تۇمەن شاۋقۇنىدىن كۆلكە،
چىمەنزار بويىدا تاپتىم دىلىمغا چىن ئارامىمنى.

كۆلۈپ مۇز تاغ ئېتىكىدە بولۇتنى قايرىغان چوپان
كۆيىگە جور قىلاي دەپ ھەم ئېلىپ كەلدىم ساتارىمنى.

يەنە ئاقسۇ — گۈرۈچ كانى، قىزىلسۇ — سۈت، قىمىز يۇرتى،
قوبۇل قىلغىن ساڭا سېھرىم، يۈرەك ناخشام — سالامىمنى.

1981 - يىل، ئۈرۈمچى.

دېھقان ئۈچۈن

دېھقان ئۈچۈن ئويلىغىن دوستۇم،
دېھقان ئۈچۈن سۆزلىگىن دوستۇم.
دېھقان كۆيگەن ئوتتا تەڭ كۆيۈپ،
ئىستىكىنى كۆزلىگىن دوستۇم.

جەمئىيەتنى باغ دېسەك ئەگەر،
ئۇنى بوستان ئەتكۈچى دېھقان.
چېكىسىدىن ياغدۇرۇپ يامغۇر
ھەر مايسىغا بېغىشلايدۇ جان.

ئۇ تىلەيدۇ باھارنى، يازنى،
ئىنسانلارغا نېمەت بەرگىلى.
باياۋاننى باغ - ۋاران ئەيلەپ،
خۇش پۇراقلىق گۈللەر تەرگىلى.

چوغدەك ئاپتاپتا كۆيگەن چىرايلار،
تولۇن ئايدەك كۈرۈنسۇن ساڭا.
قاداق باسقان قاتمال شۇ قوللار،
گۈلدەك ئېسىل تۇيۇلسۇن ساڭا.

دېھقان دېگەن شۇنداق بولەن خەق،
چاقنار ئالتۇن پەزىلەت، خىسلەت.
ئاشۇلارنى قاقشاتساق، دوستۇم،
تۇزكور بولۇپ قالمامدۇق ئەبەت.

1981 ـ يىل مارت، توقسۇن.

ئۆزگىرىش

قىزارغان گىردىلەر سەنەم مەگزىدەك،
ياراشقان دوسقانغا خۇددى كەشتىدەك.
ئىشتەينى تارتىدۇ پىيالىدە چاي،
ئالتۇنرەڭ قايمىقى — چاقنىغان چېچەك.

مەن دېدىم: — مۆمىنكا، مۇشۇ كۈنلەردە،
قانداقراق ئۆزگىرىش بولدى بۇ جايدا؟
— ئۆزگىرىش ئاز ئەمەس، باشقىسىنى قوي،
ئاددىيسى ئاياندۇر سەن ئىچكەن چايدا.

ئۈچ يىلنىڭ ئالدىدا كەلسە بىر مېھمان،
زاغرىمۇ قويالماس ئىدۇق ئالدىغا.
قاتتىقكەن ھەممىدىن يوقسۇزلۇق دېگەن،
خىجالەت تىغ بولغان دېھقان باغرىغا.

ئەمدىچۇ، بوپقالدى قايماق چاي، گىردە،
ھە، ئۆزۈڭ كۆرگەندەك ناشتىلىق تائام.
تولدى ساڭ ئاشقا لىق، ئېغىل مالغا ھەم،
ياشايمىز ئىززەتلىك مېھماندەك تامام.

1981 - يىل مارت، لوپنۇر.

داڭنىڭ خۇشاللىقى

تاڭ سەھەر، كېلىمەن چوڭ يولنى بويلاپ،
شادلىغىم قەلبىمدە ياسايدۇ قىيان.
سۆگەتنىڭ شېخىغا ئېسىلغان داڭغا
قارىسام، تۇيۇقسىز سۇردى ئۇ زۇۋان:

— ئۇزۇندىن پۇشايمان، ئەلەملىك خىيال،
ھەمىشە ئاققۇزغان ئاچچىق يېشىمنى.
نېمىشقا داڭ بولۇپ قالدىم دەر ئىدىم،
ھەر كۈنى ئاغرىتقان كالتەك بېشىمنى.

ئەزالار ئىشقا تېز چىقمىسا ئەگەر
بار ئەلەم كېلەتتى مەن بىچارىگە.
قانچە مىڭ تاياقنى سۇندۇردى دۈيجاڭ
ئېرىشىپ بولالماي ئەپچىل چارىگە.

ھازىر ئىش باشقىچە، ئەزانى چىللاپ
كالتەكلەپ يۈرمەيدۇ مېنى ھېچ دۈيجاڭ.
ئۇمۇ بىر ئېتىزنى ئاپتۇ ھۆددىگە
ئېتىزغا ماڭىدۇ ئاتار-ئاتماي تاڭ.

كۆڭلۈم شاد، شادلىقتىن تۇغۇلدى ئىستەك:
بۇ يەردىن خوشلىشىپ زاۋۇتقا كېتەي.
چۈنكى مەن قىممەتلىك مىستىن ياسالغان،
قايتا كۆچ چىقىرىپ ئەلگە نەپ بېرەي.

1981 ـ يىل ئاپرېل، چارقىلىق.

بىشىم ئەمدى ساقايدى

—— بىر دۆيجاڭنىڭ ئاغزىدىن.

كۆپتىن بۇيان كەلگەنتى
رادى بىشىم ساقايماي.
ئازاب چەككەن ئۈستىلەپ
تۈزۈك داۋا تاپالماي.

تاڭ ئاتماستا تۇرسامۇ،
تۈن نىسپىدە ياتسامۇ،
زىرائەتنىڭ ئورنىغا
ئۆسكەنتى ئوت، ئىش ئاقماي

چالا يەپلا غىزانى
ئۆي-ئۆي چىللاپ ئەزانى،
تولا جوراپ ئاغرىنغان
ئىشقا تۈزۈك سالالماي.

بىلمەي ئىشنىڭ ئېپىنى،
داشقازاننىڭ ئېشىنى

ھەممەيلەنگە بۆلگەن تەڭ،
تۆككەن تەرگە قارىماي.

مەسئۇلىيەت تۇزۇمى
بولدى ياخشى ئۇنۇمى.
ئەزا ئۆزى دوختۇركەن
يۇرۇپتىمەن ئۇقالماي.

1981 ـ يىل ئاپرېل، لوپنۇر.

كۆر، دېھقان كۆلكىسىنى مايسىلاردا

پايانسىز ئېتىزلاردا بولۇق مايسا،
ياپقانىدەك يەرگە مەخمەل، تاۋلىنىدۇ.
كۆزدىكى مول ھوسۇلدىن بېرىپ دېرەك،
دېڭىزدەك تەۋرىنىدۇ، چايقىلىدۇ.

كۆر، ئادىل سىياسەتتىن كۆلگەن دېھقان
شادلىقى مايسىلارغا كەتكەن سىڭىپ.
شۇ تاپتا قانات قېقىپ خىيال قۇشۇم،
ئالتۇن چەش چوققىسىدا يۈرەر ئەگىپ...

1981 - يىل ئاپرېل، چەرچەن.

كۆلگىن، قەشقەر

ئەسسالام، بەختى كۆلگەن گۆزەل قەشقەر،
ئەسسالام، پەسلى كۆكلەم، گۆللىگەن يەر.

* * *

هەر قېتىم بوسۇغاڭدىن كىرگىنىمدە،
شۇ بەلەن دېھقانلارنى كۆرگىنىمدە؛
ئاجايىپ خىياللارغا چۆمۈلەتتىم،
يالقۇنلۇق ئۈمىدلەرگە كۆمۈلەتتىم:
ئىشچان، مەرد، ئاق دىل خەلقىڭ كۆلسە دەيتتىم،
پاراغەت باغلىرىدا يۈرسە دەيتتىم...

* * *

نە ئامال، بالا ـ قازا يىللىرىدا،
ئىستەكلەر تۇزغاق كەبى تۇزۇپ كەتكەن.
جاپاكەش دېھقان خۇش بۇي گۈل ئۆستۈرسە،
بەختىمىز دۈشمەنلىرى ئۈزۈپ كەتكەن...

* * *

گۈللىگەن قۇچىقىڭغا كېلىپ بۈگۈن،
قانىمدىم كۆرۈپ بەزمە ـ شاد تويىڭنى.
ئېھتىرام، سۆيگۈم ساڭا بولدى دەريا،
ئېھ، سۆيى چايقاپ ئۆتسۇن گۈل بويىڭنى.

تەبەسسۇم جىلۋە قىلار ئەل لىۋىدە،
تۇمەندە دولقۇنلىنىپ كۆلكە ئاقار.
باغلىرىنىڭ جامالىدا چاقنايدۇ نۇر
گۈل رەڭدار، گۈلدەك گۈزەل ھايات رەڭدار.
ھاياجان خىيال بىلەن گىرەلەشتى،
خىياللار ئەسىرلەرگە يىغىن ئاچتى.
ئەسىرلەر بەس-بەس بىلەن چۈشتى سۆزگە،
ئالتۇندەك تارىخىڭدىن كۆز قاماشتى.

* * *

ئىلىم-پەن بابىدا سەن چولپان ئىدىڭ،
بىھىساپ يۇلتۇز سېنى چۆرىدەيتتى.
مىسالى بولسا ۋەتەن ئىجاد شاھى
ھەممىيلەن سېنى ئۇنىڭ تاجى دەيتتى.
غۇرۇرۇڭ — مەھمۇت، يۇسۇپ يېنىپ كۆكتە،
باغرىڭغا ئۆچمەس ئالتۇن نۇرىن تۆككەن.
نىزارى سۇزۇش ئۇچۇن ئۇنچە-گۆھەر،
پاراسەت دېڭىزىغا چوڭقۇر چۆككەن...
بوغۇلۇپ تۇمەن قۇللۇق ئىسكەنجىدە،
ياراتقان ئاھ-زارىدىن كۇرمىڭ قەيسەر.
باغرىنى يارغان قانخور زالىملارنىڭ،
نوزۇگۇم غەزىپىنى قىلىپ شەمشەر.
ئۇ ئېيتقان باتۇر قوشاق قۇلاقلاردا
ھېلىمۇ جاراڭلايدۇ شۇنچە ياڭراق.
شۇ قوشاق سەرگىسى بولغان جەڭنىڭ،

ئۆر تەلگەن يالقۇنىدا ۋەيلۇن دوزاق...
ئۇن ئىككى مۇقام سەندە ئاتقان چېچەك،
قەددىڭنى ئاسمان قىلغان ئامانىنسا.
ئالدىمدا ئالتۇن چوققا زورىيىدۇ،
سازەندەڭ مۇقاملارنى جاراڭلاتسا.
ئەدەبىلىك، دىيانەتلىك خەلقىڭ شۇنچە،
ئالدىدا ھۇر - غىلمانلار ئۇيۇلىدۇ.
مېھماندوست، چىن ۋاپادار، دىلكەشلىكى
قەلبىمگە كەۋسەر بولۇپ قۇيۇلىدۇ.
جىنىڭ ھۇنەر - سەنئەت بىلەن تونۇلغانسەن،
مەن ئەمەس، قول قويىدۇ پۈتۈن ئالەم.
لەززەتلىك تائامىڭدىن يېسە ئەگەر،
جەننەتنىڭ ئۇستىسىمۇ تاڭ قالار ھەم.
غۇرۇرۇم، شەۋكىتىمنىڭ تاجىسى سەن،
سايىاق باش ئەمەسمىزكى، پاكتى سەن.
چاقنايسەن مەڭگۈ دۇنيا ئاسمىنىدا،
ئىلىمنىڭ چولپىنى سەن، شۆھرىتى سەن.

* * *

كۆل قەشقەر، زامان بەرگەن پاراغەتتىن،
بۇ كۆلكەڭ تائەبەتكە ئۈزۈلمىسۇن.
مەڭزىڭدە ياقۇت جامدەك زىناقلىرىڭ،
ساقلانسۇن، ئىككىنچىلەپ بۇزۇلمىسۇن.

پارتىيەم باي بول دەيدۇ سېنى قەشقەر،
قاناتلان، ئۇچقىن كۆككە، قېنى قەشقەر.

1981 - يىل ئاپرېل، قەشقەر.

كوئىنلۇن قوشىقى

يولغا چىقتىم تاڭ سەھەر
ماشىنىدا غۇرقىراپ.
بولدى چەرچەن دەرياسى
ناخشامغا جور، شارقىراپ.

كوئىنلۇننىڭ باغرىدا،
ئاتچاڭ دەپ جاي بار ئىكەن.
يايلىغىدا يايرىغان
كالا، قوي، تاي بار ئىكەن.

تاغ چوققىسى ئىكەن قار،
ئېتەكلىرى گۈل باھار.
ياشايدىكەن مالچىلار،
بۇ ماكاندا بەختىيار.

باركەن يەنە بۇ تاغدا،
قارامىرەن دەرياسى.
جانغا ھۇزۇر بېغىشلاپ
ياڭرايدىكەن ناۋاسى.

ئۇنىڭ سۈزۈك بال سۈيى،
داۋا ئىكەن يۈرەككە.
ئىچسەم قېنىپ ئۇچۇملاپ،
كىردى قۇۋۋەت بىلەككە.

تۆت مىڭ مېتىر چوققىدا
كۆكچى بۇلاق بار ئىكەن.
گۈل - چىمەنزار بويىغا
بۇغا - جەرەن يار ئىكەن.

تۇرار مەغرۇر كوئىنلۇن،
كۆك قەرىگە تاقىشىپ،
كۈمۈش تاجى ھەيۋەتلىك
چوققىسىغا يارىشىپ.

ئاچقىن ئەمدى بۈيۈك تاغ
غەزىنەڭنى — باغرىڭنى.
ۋەتىنىمگە، خەلقىمغە
سۇنغىن بايلىق — بارىڭنى.

1981 - يىل ئاپرېل، چەرچەن - ئاتچاڭ.

ئۇيغۇر كىتاب تورىكتى
www.uyghurkitap.com

سالام ۋە ئۇمىد

قولۇم كۆكسۇمدە، سالام ئەي خوتەن،
قايناق ھاياتقا چوڭقۇر كەلدىم.
بولۇپ مەھلىيا گۈزەل ھۆسنۈڭگە،
يۈرەك كۈيىنى توككىلى كەلدىم.

تالاي تاغۇساي، چۆللەرنى كېزىپ،
ئۈزەمنى شۇنچە بەختىيار سېزىپ،
ئاق كۆڭۈل، ئىشچان، باتۇر خەلقىڭنى،
سېغىنىپ يەنە كۆرگىلى كەلدىم.

تارىختا ئايان يىپەك يولىنىڭ،
مەركەز ـ تۈگىنى بولۇپ كەلگىنىڭ؛
شانلىق تارىخىڭ زەر قۇرى بويلاپ،
شان ئاسمىنىدا ئۇچقىلى كەلدىم.

يىپەك ۋە قاشتاش قوش گاھ قانىتىڭ،
مېۋە كانى دەپ بار ھەم ئاتىقىڭ.
نەزمە، سەنئەتنىڭ دېگىزى خوتەن،
كەۋسەر سۈيۈڭدە ئۈزگىلى كەلدىم.

چىمەن، لالىزار يۇرۇڭقاش بويى،
قاينار ھەر ياندا ئىشچانلار تويى.
تۇپاڭ تۇتىيا، جاندىن ئەتىۋار،
ئېزىزلەپ كۆزگە سۈرگىلى كەلدىم.

شادلىنىپ دېھقان كۆلۈپتۇ بۇگۈن،
قەلبىدىن كېتىپ ئەندىشە ـ تۇگۈن؛
ئۇلار كۆلكىسى سېھىرگىمۇ كۆلكەڭ.
ئاڭا جور بولۇپ كۆلگىلى كەلدىم.

كونىلۇن باغرى ياپيېشىل زىلچا،
توپ ـ توپ بۇلۇتلار بوپتۇ يېپىنچا،
بۇلۇت دەپتىمەن پادا ئىكەن ئۇ،
ئۇنىڭ سانىنى ئۇققىلى كەلدىم.

يۇلتۇز سانىنى بىلىپ بولامدۇ؛
مالنىڭ سانىنى ئېلىپ بولامدۇ؟
يۇلتۇزلار كۆچۈپ چۈشۈپتۇ يەرگە،
يۇلتۇزلار ئارا يۈرگىلى كەلدىم.

بىر مىليون ئادەم ئىناق ـ ئىتتىپاق،
ياشاركەن سەندە ھەممىدە ئورتاق،

ئۇيغۇر كىتاب توربېكىتى
www.uyghurkitap.com

سۆزۈك قاشتېشى جامىدا بۈگۈن،
دوستلۇق مەيىدىن يۇتقىلى كەلدىم.

پاراغەت يولى ئەمدى ئېچىلدى،
پارتىيە نۇرى ھەر يان چېچىلدى،
بىر مىليون باينى كۆرەي كېلەر يىل،
ئۈمىد ئۇرۇقى تەرگىلى كەلدىم.

1981 - يىل 11 - ئاپرېل، خوتەن.

تاشقورغان خاتىرىلىرى

(چاتما)

ئارمىنىمغا يەتكەندە

قوينۇڭغا كەلسەم دەپ، تەلپۈنۈپ قۇشتەك،
قانچە رەت تىكتىم كۆز ساڭا تاشقورغان.
ھېچ كەلمەي شۇ پۇرسەت، ئۆتتى تالاي يىل
تولغايدى كۈنسېرى دىلىمدا ئارمان.

ئارمىنىم ئاخىرى چىقاردى قانات
كۆك يېرىپ مۇز تاغقا ئەيلىدىم پەرۋاز.
خۇش كەپسىز دەپ سالام بەردى چوققىلار
بولۇتلار ئاستىمغا سالدى پاياندار.

شادلاندىم يەتكەندەك يارىم ۋەسلىگە،
ئېھ، كۆڭلۈم ھاياجان دەرياسى گويا.
باقىمەن بۇ گۈزەل دىيار ھۆسنىگە،
ئاڭا چىن يۈرەكتىن بولۇپ مەھلىيا...

مۇز تاغدىكى شۇڭقارلار

كۆزىدىن ئوت چاقنار ھەربىر جەڭچىنىڭ،
مۇز تاغدا كۆزەتتە تۇرىدۇ ھوشيار.
ئەل ئىشقى ئۇلارغا بەرگەن گاڭ قانات،
ھەربىرى قوزغۇنغا ئىپتىلغان شۇڭقار.

كۆزىدە ئوت كۆردۇم، قەلبىدىمۇ ئوت،
ئاشۇ ئوت تۇتاشقان ۋەتەن مېھرىدىن.
قار-مۇزغا كۈنۈ-تۈن ياقىدۇ كۆكرەك،
يالقۇنجار قەيسەرلىك، مەردلىك چېھرىدىن.

ئاشۇ مەرد شۇڭقارلار باركى چېگرىدا،
ۋەتەنگە قوزغۇنلار سالالمايدۇ چاڭ.
كەڭ قۇچاق ئاچىدۇ بەخت دىلبىرى،
تائەبەت نۇرلىنىپ ئاتىدۇ ھەر تاڭ.

ئانا يۇرت مۇھەببىتى

جېنىدىن كەچسىمۇ كەچمەيدۇ ھەرگىز
تاجىكلار ئۆزىنىڭ ئانا ئېلىدىن.
ۋاپانى ھەممىدىن بىلىدۇ قىممەت،
يالقۇنجار ساداقەت ئوتلۇق دىلىدىن.

ئاپەتلىك يىللارنىڭ رەھىمسىز قولى،
ئۇلارنىڭ بېشىغا سالسىمۇ كۈلپەت؛
بۇنى ئەپ پۇرسەت دەپ چىللىسىمۇ يات،
ھەتتا كۆز قىرىنى سالمىغان پەقەت.

ئەلا دەر ئۆزگى يۇرت سۇلتانلىقىدىن،
ئۆز ئانا يۇرتىنىڭ ئۇلتانلىقىنى.
ھەر گىيا، ھەر تاشقا ئىشقى بىر دېگىنىز،
كۆر، ئاڭا جان پىدا قىلغانلىقىنى!

تىزناپ دەرياسى

ئۆتىدۇ قانچە توقاي، جىلغىلاردىن،
يۈگەنسىز ئارغىماقتەك چاپچىپ تىزناپ.
ئەينەكتەك يالتىرايدۇ سۈزۈك سۈيى،
ئاقىدۇ ئوخچۇپ، ھەيۋەت دولقۇن ياساپ.

تىزناپنىڭ ئىككى قېتى يايلاق، چىمەن،
يايرايدۇ ئاق بولۇتتەك چارۋا ماللار.
ئەي تىزناپ، سۈيۈك شېرىن كەۋسەرىڭدۇ،
قانمايدۇ ئىچىپ چوپان يىگىت، چاللار...

زۇمرەتتەك سۇ يۈزىدە قىلار جىلۋە،
ئاقباش تاغ، سۈزۈك كۆك ھەم بولۇت ئەكسى.

بويۇڭدا چوپانلارنىڭ شاد كۈلكىسى
جور بولۇپ ناخشىلارغا ياڭرار تەكشى.

سائادەت قۇچاق ئاچقان ساڭا تىزناپ،
تاجىكلار چېھرىدىن بۇ ئايان ئىكەن.
خۇشاللىق ياڭراپ تۇرغان شاۋقۇنلىرىڭ
دەۋرانغا ئوقۇلغان كۈي - داستان ئىكەن.

1981 - يىل 23 - ئاپرېل، تاشقورغان.

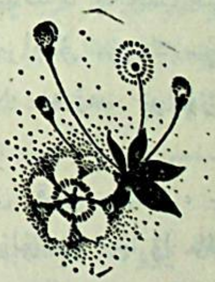

ئۆرلە، قىزىلسۇ

پارلاق ھاياتنى كۆرۈپ قوينۇڭدا،
چەكسىز شادلىققا چۆمدۇم، قىزىلسۇ.
يېشىل مەخمەلدەك ئوتلاقلىرىڭدا،
ئازادە يايراپ كۈلدۈم، قىزىلسۇ.

كۈلۈپتۇ دەريا، قات ـ قات تاغلىرىڭ،
كۈلۈپتۇ گۈلگە تولغان باغلىرىڭ،
كۈلۈپتۇ مالچى، كۈلۈپتۇ دېھقان،
كېلەتتى شۇنى كۆرگۈم، قىزىلسۇ.

مەھكەم ئۇيۇشقان ھەر مىللەت خەلقى،
گۈزەل ئىقبالغا تەلپۈنۈپ قەلبى،
تېخمۇ ئاۋات ئوبلاست قۇرۇشقا،
تاشلاپسەن مەزمۇت قەدەم، قىزىلسۇ.

ئىگىلىك يەنە تاپقۇسى راۋاج،
پارتىيە نۇرى يولنى يورۇتقاچ،
ئۆرلەيسەن زەپەر كۆكىدە جەزمەن،
ئىشەنچىم كامىل بۇ دەم، قىزىلسۇ.

ئۆرلە قىزىلسۇ، گۈللە قىزىلسۇ،
گۈلگە پۈركەنسۇن چۆللەر، قىزىلسۇ.
پاراغەتلىك باغ بولسۇن قۇچىقىڭ،
تولسۇن قىمىزغا كۆللەر، قىزىلسۇ.

1981 ـ يىل 1 ـ ماي، ئاقچى.

پارتىيە دېسەم...

ھايات بەخش نۇرنى چاچمىسا قۇياش،
قالامدۇ زۇلمەتتە پۈتكۈل يەر-جاھان؟!
سۇرمىسە نەۋباھار جۇت قىشنى يىراق،
ئېچىلىپ گۈل-چېچەك، ياشنامدۇ بوستان؟!

قۇياشنى پارتىيە دېسەم مىسالى،
زەر نۇرى — خەلقىمغە چېچىلغان مېھرى.
شۇ نۇردىن ئۆرتىلىپ مىڭ يىللىق كۈلپەت،
كۈلكىنى قىلدى يار ۋەتىنىم چېھرى.

شۇڭلاشقا پارتىيە دېسەم شادلىنىپ،
ئۆزۈمنى قۇدرەتلىك پەرھات سېزىمەن.
توسسا تاغ، باغرىنى يېرىپ، باشلاپ بال،
كەلگۈمىز بېغىنى ياساپ، كېزىمەن.

پارتىيە، ئۆزەڭسەن بەختىم، پاناھىم،
ئىشقىڭدا بۇلبۇلدەك سايرايمەن ئەبەت.
ھەر قېتىم نامىڭنى ئالسام تىلىمغا،
ئۇرغۇيدۇ قەلبىمدە ئوتلۇق مۇھەببەت.

1981-يىل ئىيۇن، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

پورەكلەپتۇ بىر غۇنچە

—«تۇرپان» ژۇرنىلىنىڭ نەشىر قىلىنغانلىقى مۇناسىۋىتى بىلەن.

تۇرپاندا پورەكلەپتۇ بىر ئۇز غۇنچە،
كەلگەچكە خاسىيەتلىك گۈزەل كۆكلەم.
ئۇنىڭغا زوقى كېلىپ شائىرلارنىڭ،
بەس-بەستە قوللىرىغا ئاپتۇ قەلەم.

مەن شائىر ئەمەس، ئەمما گۈل خۇمارمەن،
غۇنچىنى سۆيىدىغان، ئاسرايدىغان.
ھۆسنىگە تولسا گۈلۈپ چېچىپ ئىپار،
ئىشقىدا بۇلبۇل بولۇپ سايرايدىغان.

كەل دوستۇم، سۇغىرايلى شۇ غۇنچىنى،
يۈرەكنىڭ ساپ قېنىنى قىلىپ كەۋسەر.
ئاسرايدۇ، ياشنىتىدۇ قىلماي غازاڭ،
بېغىنى سۆيگەن باغۋەن — مەردانە ئەر.

1981-يىل ئىيۇن، ئۈرۈمچى.

قەلب كۈيى

—پارتىيىمىز قۇرۇلغانلىقىنىڭ 60 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن.

ئاتمىش يىل،
نۇر بىلەن يېزىلغان تارىخ
بېتىدە چاقنايدۇ ئالتۇن ئەنئەنە.
شۇ تاپتا قاپلىدى ھەممىلا يەرنى،
خۇش ناۋا، شاد ئالقىش، قىزغىن تەنتەنە.

قولۇمغا گاڭ قەلەم ئالدىم، جان دوستلار،
قەلبىمدە سۆزۈم كۆپ، قىلاي مەن بايان.
ئەسلىسەم تارىخنى، شانلىق سەھىپە،
قوزغايدۇ دىلىمدا ئوتلۇق ھاياجان.

پارتىيەم يوقسۇللار پاناھى ئۆزەك،
غەمگۇزار ئانىسەن، ئۇلۇغ جانىجان.
مېھرىبان چېھرىڭگە باقسام ھەر قېتىم،
ئېسىمگە كېلىدۇ شۇم ئۆتمۈش زامان...

ئۇ چاغلار...

ئويلساق ئاھ قانداق دەھشەت!
زۇلمەتتە ئىگرايتتۇق، قىيىنلاتتى جان.
دەرد-ئەلەم غىزاسى ئىدى يوقسۇلنىڭ
ئۆتكەنتۇق زار قاقشاپ كۆرمەي پۇتۇن نان.

يوقسۇزلۇق گاللاردىن قىسقان ئامبۇردەك،
تۆكۈلگەن كۆزلەردىن ياش ئورنىغا قان.
مۇستەبىت زالىملار ئويىنىتىپ قامچا،
يىلىكنى شورۇشۇپ سۈرەتتى دەۋران.

زۇلۇمغا چىدىماي قانچىلاپ يوقسۇل،
يۇرتىدىن باش ئېلىپ بولاتتى سەرسان.
مۇدھىش تۈن ئىلكىدە بوغۇلۇپ نەپەس،
چىرايلار سارغىيىپ، كەتكەنتى دەرمان...

پارتىيەم، تۆكۈلگەچ مېھرى ئاپتىپىڭ،
نۇرلىنىپ كەڭ زېمىن سۈزۈلدى ئاسمان.
قوغلىنىپ قارا جۇت، گۇم بولۇپ زۇلمەت،
كەلمەسكە كەتتى ئۇ لەنىتى زامان.

يۈز ئاچتى يېپيېڭى بىر جاھان بىزگە،
كەڭ ۋەتەن ئېتىگى كۈلدى شادىمان.
يوقسۇللار قولىغا ئۆتتى يەر-زېمىن،
گۈللەرگە پۈركىنىپ بولدى چۆل بوستان.

تىك تۇردى ئۇ ئىدىن قەددىنى رۇسلاپ،
چەيلەنگەن جۇڭغار ھەم كەك تەكلىماكان.
تەڭرىتاغ كۆكسىدە جەۋلان قىلغاچ تۇغ،
ياشىندى ھۆسنىگە تولۇپ بۇ ماكان.

يوقسۇللار بىشىدىن كەتتى يوقسۇزلۇق،
باشلاندى ھۇر تۇرمۇش شۇنچە پاراۋان.
شادلىقتىن ئاسمانغا يەتتى بىشىمىز.
پارتىيەم كۆرسەتكەچ داغدام يول—نىشان.

جانىجان پارتىيەم، ئۇلۇغ پارتىيەم،
باشلىدى خەلقىمنى يېڭى سەپەرگە.
قۇدرەتلىك سەل بولۇپ ئاقتۇق كەيىندىن،
نۇرانە پەللىگە، شانلىق زەپەرگە.

ئېقىننى توسسا گەر لاتقا-لۆجىلەر،
بۆسىمىز شۇبھىسىز، بىز ھامان قابىل.
شۇ گۈزەل ئەتىگە يېتىمىز چوقۇم،
پارتىيەم مەدەتكار، ئىشەنچە كامىل.

1891-يىل ئىيۇن، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

كومپارتىيەم

(ناخشا تېكستى)

ۋەتەن كۆلدى بولۇپ بوستان،
پاراغەتلىك زامانىڭدا.
ئۆرۈپ خەندان تۈمەن بۇلبۇل،
قوشاق قاتتى باھارىڭدا.

ئۆزەڭ چاچقاچقا نۇر پارلاق،
سائادەت قوش، ھايات قايناق.
تۇرار چاقناپ گۈزەل ئىقبال
بۈيۈك شانلىق پىلانىڭدا.

كەمەرنى باغلىدىڭ بەلگە،
بېرىپ ئىلھام پۈتۈن ئەلگە،
شىجائەت قۇدرىتىڭ ھەر دەم،
نامايان‌دۇر شۇئارىڭدا.

1981-يىل ئىيۇل، ئۈرۈمچى.

يۆرەك ساداسى

كومپارتىيە، كۆيلىسەم سېنى،
ھاياجانغا چۆمىلەر دىلىم.
گۈل ئىشقىدا بۇلبۇل تاڭ سەھەر
سايرىغاندەك سايرايدۇ تىلىم...

بېسىپ ئۆتتۈڭ قۇچۇپ شان-زەپەر،
شۇنچە مۈشكۈل ئۇزۇن سەپەرنى.
قىزىل تۇغنى كۆتۈرۈپ ئېگىز،
يەڭدىڭ نى-نى پېشكەل-خەتەرنى.

قانچە داۋان، قاتمۇقات توساق،
توسالمىدى سېنى يولۇڭدىن.
تىقتىڭ گۆرگە باتۇرلۇق بىلەن،
چىقسا قويۇن قايسى بۇلۇڭدىن.

كۆرەشلەردە ئۇلغايدى سېپىڭ،
كۈندىن-كۈنگە قۇدرەتكە تولۇپ.
بىر مەرد يىقىلسا قېتىلدى شۇ ئان.
مىڭلاپ قەھرىمان پىداكار بولۇپ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

يوقسۇللار چىڭ تۇتۇپ بېشىڭدىن،
ماڭدى گۈزەل ئىقبالنى كۆزلەپ.
سەن يېپيېڭى تارىخ ياراتتىڭ،
ئۈچ چوڭ تاغنى ئاغدۇرۇپ-تۈزلەپ.

ئۇچقۇنلاردىن ئۆرلىگەن يالقۇن،
زۇلمەت تۈننى ئۆرتىدى ئاخىر.
بىزگە نەدىدى بۇ كۈن پارتىيەم،
سەن بولمىساڭ ھەممىگە قادىر؟!

ياتلار پۇتىدا چەيلەنگەن ۋەتەن،
ياشنىدى بۈگۈن ئاجايىپ گۈزەل.
بولۇپ مەپتۇن گۈل جامالىغا،
بۇلبۇللار شاد ياڭرىتار غەزەل.

سەن ۋەتەننىڭ قەددىنى گويا،
كۆتەردىڭ تىك يەردىن ئاسمانغا.
كۈيلىسە ئەل ئۇلۇغلۇقۇڭنى،
سىغدۇرالماس مىڭلاپ داستانغا.

قارا نىيەت لىن بياۋ، تۆت جىن،
رولنى تەتۈر بۇرىماق بولۇپ؛
قۇترىغاندا زۇلمەتنى تىڭسىپ،
بەخت گۈلىنى قۇرۇتماق بولۇپ؛

قىلىپ ئۇلارنى يەر بىلەن يەكسان،
ساقلاپ قالدىڭ بىزنى خەتەردىن.
يۈرىكىمىز سۆيۈندى چەكسىز،
بۇ ئۇلۇغۋار شانۇزەپەردىن.

كومپارتىيەم، سەن بولغاچ يولباش،
گۈزەل ۋەتەنىنىڭ بۈگۈنى شۇنچە.
زوقلاندۇرار دىللارنى ئەجەب،
پارلاق ئەتە - ئۆگۈنى شۇنچە.

سەن ھەممىدە كاپالەت بىزگە،
بىرسەن جەڭدە جاسارەت بىزگە.
سەن كۆرسەتكەن يولدا چىڭ تۇرۇش،
ئەڭ زور بەخت - سائادەت بىزگە.

بۇ يىڭى ئۇزۇن سەپەردە ساڭا،
قىتىلدى زور شان - شەرەپ يەنە.
قۇتلۇقلاپ بىز ئۇتۇقلىرىڭنى،
چىن يۈرەكتىن قىلدۇق تەنتەنە.

ئەتراپىڭغا ئۇيۇشۇپ مەھكەم،

بۇيرۇقۇڭنى قىلىمىز ئادا.
كومپارتىيەم، سادىق جەڭچىڭ بىز،
بۇ يۈرەكتىن ياڭرىغان سادا.

1981 - يىل ئىيۇل، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

نۇرلاندى دىللار

چىراغلار ئۆلكىدە خەلق سارىيى،
چىراغتەك نۇرلانغان مىڭلىغان چىراي.
مۇنبەردىن ياڭرايدۇ دىللاردىكى گەپ،
ئۇندەيدۇ غەيرەتتە ئىشلەشكە ھارماي.

مۇنبەردە سۆزلىنەر ئۇتۇق، شان-شەرەپ،
مۇنبەردىن كۆرۈنەر كەلگۈسى يوللار.
گۈلدۈراس ئالقىشلار ئۇزىدۇ سۆزنى،
چىن ئىشەنچ چاۋىكى ياڭرىتار قوللار.

قۇرۇلۇش دەۋرىنىڭ سەپەر كارۋىنى،
ھەيۋەتلىك قەدەمدە ئالغا باسىدۇ.
تېپىپ كۈچ خەلقىمىز قارار-پەرماندىن
يىللارغا زەپەردىن مارجان ئاسىدۇ.

خەلقىنىڭ نامىدىن چالايلى چاۋاك،
خەلقىنىڭ نامىدىن كۆتۈرەيلى قول.
پاراسەت تامچىسى تامسۇن پىكىردىن،
تامچىدىن ھاسىلدۇر دەريا بىلەن كۆل.

www.uyghurkitap.com

چىراغلار ئۆلكىدە خەلق سارىيى،
نۇرانە سارايدەك نۇرلاندى دىللار.
قوللارنى قوللارغا تۇتۇشايلى چىڭ،
تېخىمۇ نۇرلانسۇن بىز ماڭغان يوللار.

1981-يىل 1-دېكابىر، بېيجىڭ.

باھار كەلدى

زىمىستان قىش ئۆتۈپ كەتتى،
توڭمۇ ئېرىپ پۈتۈپ كەتتى.
نەۋباھاردا ئىللىق شامال،
سوغ ھاۋانى سۈرۈپ كەتتى.

قاتار ـ قاتار تۇرنا كەلدى،
نەۋباھار دەپ مۇقام توۋلاپ.
ئەگىزگە لىق تولۇپ ئۆستەڭ،
ئاقتى لۆمشۈپ دولقۇن ياساپ.

باھار كەلدى، خۇش چاغ كەلدى،
شاۋقۇنلاندى يەنە ھايات.
دېھقان كۆچتى ئېتىز ـ قىرغا،
ئېتىز ـ بازار، ئېتىز ئاۋات.

نەم تۇپراققا چۈشتى ئۇرۇق،
چۈشتى ئىشەنچ، چۈشتى ئارزۇ.
ساپ تەر بىلەن يازار داستان،
قويۇپ دېھقان يېڭى ماۋزۇ.

كۆمۈلدۇ باقساڭ ئەتە،
گۈل-چېچەككە بار كائىنات.
بەرقۇت ياپار ئېتىزلارغا،
ھالال ئەمگەك، چىن ئىجتىھات.

باھار كەلدى، كۆڭۈللەرگە،
شېرىن تۇيغۇ-ھېسلار سېلىپ.
باھار كەلدى، يىللىق ئىشقا،
مەدەت بېرىپ، ئىلھام ئېلىپ.

1982-يىل مارت، ئۈرۈمچى.

كۆكەرتەيلى ۋەتەننى

قولۇڭغا ئال پولات كەتمەن،
ۋەتەننى سۆيگۈچى بولساڭ.
سالايلى بىز جىرىم رەت-رەت،
ئۇتىدا كۆيگۈچى بولساڭ.

ۋەتەن گۈل بىرلە گۈلزاردۇر،
دەرەخ-ئورمان بىلەن بوستان.
كۆكەرتەيلى ئانا يەرنى،
بولۇپ كەتسۇن يېشىل ھەر يان.

چىگىپ ئالسۇن ئېتىز-قىرلار،
كۆلۈپ مەخمەل پوتا ئەمدى.
ياسانسۇن قىز-كېلىنلەردەك،
جىرا، قاپتال، دالا ئەمدى.

ۋەتەننى باغ-ۋاران ئەيلەپ،
ياسايلى قوينىدا جەننەت،
كۆرۈپ بوستاننى ئەۋلادلار،
دېگەي بىزلەرگە مىڭ رەھمەت.

1982-يىل مارت، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

كۆكلەم ئاۋات

پاھ، سۇرۇلگەندەك رەڭدار بۇلۇتلار،
كۆچمەكتە ماللار كۆكلەمگە قاراپ.
جاراڭلار خۇشال شاۋقۇن-سۈرەنلەر،
باھار پەيزىگە چۆمۈلدى ئەتراپ.

"مالىڭ ئامانمۇ؟" — بۇ گەپ كۆكلەمدە،
سالام ئورنىدا ئىززەت-ئېھتىرام.
مال ئۈچۈن كۆيۈپ يانغان دىللارنىڭ،
تەپتى شۇ سۆزدىن ئاياندۇر تامام.

ئاشۇ سۆز بىلەن دىلدىن دىللارغا،
ئېقىپ كىرىدۇ ئوتلۇق ھارارەت.
ئاشۇ ھارارەت يېڭىلمەس بىر كۈچ،
شۇ كۈچ ئەپكېلەر كۆكلەمگە ئامەت.

بۇندا كۆز ئاچار يورۇق ئالەمگە.
ھېسابسىز قوزا، ئوغلاق — يېڭى جان.
سەكرەر شادلىقتىن قىنىغا سىغماي،
مالچى قەلبىدە قوزغاپ ھاياجان.

كۆچمەكتە ماللار، باش يا ئايغى
كۆرۈنمەس پەقەت كۆزنى تىككەنگە.
سياسەت ئىشەنچ بەردى مالچىغا،
تۇگىمەس شادلىق قانچە دېگەنگە.

1982-يىل مارت، ئۈرۈمچى.

شان قۇچۇپ ئۆرلەيمىز يۈكسەك پەللىگە

— پارتىيە 12 - قۇرۇلتىيىنىڭ غەلىبىلىك ئېچىلغانلىقى مۇناسىۋىتى بىلەن.

قۇرۇلتاي ئېچىلدى، يورۇدى دىلىم،
بۇلبۇلدەك شوخلىنىپ سايرىدى تىلىم.
جور بولدى ناخشامغا تاغۇدەر يالار،
تەنتەنە، شادلىققا چۆمۈلدى ئېلىم.

كۆردۈممەن نۇرانە ئىقبال، نىشانىنى،
قەدەمدە شان قۇچۇپ باسقان جەريانىنى.
پارتىيەم مېھرىدىن نۇر چاچتى كۈندەك،
ئەمەلگە ئاشۇردى كۆتكەن ئارمانىنى.

يادىمدا، بېيجىڭغا ماڭسام ئاتلىنىپ،
ئۇزاتقان دېھقانلار مېنى شادلىنىپ.
دېيىشكەن: "يەتكۈزۈڭ ئارزۇيىمىزنى،
بەختىمىز ئېخمۇ كۆلسۇن قاتلىنىپ..."

قۇرۇلتاي ئېچىلدى، دىلدا ھاياجان،

مۇنبەردىن قەلب سۆزى ياڭرىدى ھە يان،
خەلقىمىز ئۈمىدى قالمىدى يەردە.
بەختىمىز ھۆججەتتە بولدى نامايان.

ھە، ئەمدى بىمالال بىرىمەن جاۋاب،
ھەر دېھقان يۈرىكى كەتكۈسى ياىراپ.
قازانمۇ، چۆمۈچمۇ ماي بولۇر، ئەبەت،
يوقسۇزلۇق دەردىدە يۈرمىگەي قاقشاپ.

ئۇزۇن يىل ئۆزگەرمەس ھەرگىز، سىياسەت،
دېھقانلار بەختىگە بۇ چوڭ كاپالەت.
دىللاردىن ئەندىشە قوغلاندى يىراق،
يۇرتۇمغا كەڭ قۇچاق ئاچقاي سائادەت.

قۇرۇلتاي روھى كۆچ بەردى ھەممىگە،
ھە سۆزى شەربەتتەك سىڭدى قەلبىگە.
پارتىيەم كۆرسەتكەن داغدام يول بىلەن،
شان قۇچۇپ ئۆرلەيمىز يۈكسەك پەللىگە.

1982 ـ يىل سېنتەبىر، بېيجىڭ.

ئاساسىي قانۇنغا مەدھىيە

نېمىشقا ناخشامنى ياڭراتماي شۇ تاپ،
سائادەت دەستۇرى تۈزۈلگەن تۇرسا؟!
كەلگۈسى غەزنىگە ئۈنچە-جاۋاھىر،
پاراسەت كۆلىدىن سۈزۈلگەن تۇرسا؟!

* * *

ئاساسىي قانۇننىڭ ئالتۇن قۇرلىرى،
ئوتقاشتەك تاۋلىنار ئالدىمدا شۇ دەم.
شادلىقتىن مەۋج ئۇرار قەلبىم دولقۇنى،
ھاياجان ئىلكىدە كىرپىكلىرىم نەم.

ئادالەت نۇرىدىن يارالغان قانۇن،
ياشنىتار بەختىمىز بېغىنى كۆركەم.
ئۇنىڭدا ئەجدادلار ئارمانلىرى بار،
ئۇنىڭدا خەلقىمىز ئەقلى مۇجەسسەم.

ئاساسىي قانۇن بار، ئەركىن نەپەس بار،
قىلىنماس دەپسەندە ئىنسانىي ھوقۇق.
يايراشقا چىن ھايات گۈلشەنلىرىدە،
بېرەر ئۇ كاپالەت ھەركىمگە تولۇق.

مۇقەددەس ئاساسىي قانۇننى بىر چاغ،
تۈت مەرەز مەيلىچە قىلىشتى پايخان.
بۇزۇقلار ئەزۋەيلەپ مىندى شىللىگە،
زورلۇقتىن قاقشىدى ئاق كۆڭۈل ئىنسان.

شۇ چاغدا زارىقىپ كۈتكەنتى خەلقىم،
تۆرەلسە يالقۇندىن يېڭى قانۇن دەپ.
ھە، بۈگۈن شۇ ئارمان ئاشتى ئەمەلگە،
قانۇنغا يېزىلدى كۆڭۈلدىكى گەپ.

ئۇنىڭدا ھەر مىللەت ھۆرمەت تۆرىدىن،
شۇنچە باپ-باراۋەر ئالغان تەڭ ئورۇن.
ئايرىلماس ئېگىز-پەس، ئالىي ۋە خار دەپ،
ئېچىلغان ھەممىگە ئىللىق كەڭ قويۇن.

باركى بۇ مۇقەددەس ئاساسىي قانۇن،
خەلقىمنىڭ تاغ كەبى ئىناۋىتى بار.
ئۆرلەيدۇ ۋەتىنىم قۇدرەتكە تولۇپ،
كېتمەيدۇ قوينىدىن مەڭگۈ نەۋباھار!

1982-يىل دېكابىر، بېيجىڭ.

تەنتەنە

"تەكلىماكاندىن نېفىت چىقتى" دەپ،
شاد قىلىپ دىلنى كەلدى خۇش خەۋەر.
تەشنا ـ تەقەززا بولۇپ تۇرالماي،
كۆكيارغا قاراپ قىلدىم مەن سەپەر.

پەلەككە يەتكەن فونتاننى كۆرۈپ،
دىلىم سۆيۈنۈپ كەتتى شۇ قەدەر.
نېفىتچىلارنى بېسىپ باغرىمغا،
دېدىم: "مۇبارەك سەن قۇچقان زەپەر!"

تەكلىماكاندىن نېفىت ـ گاز ئالماق،
مۇددىئا ئىدى ئەزەلدىن بۇيان.
كۆلدى ئەسىرلەر ئارزۇسى بۈگۈن،
زامان چاقى تۈز ئايلىنىپ شۇ ئان.

ئەجدادىمىزغا سىرىن بەرمىگەن،
تىلسىمنىڭ بۈگۈن ئېگىلدى بوينى.
قۇدرىتىمىزگە قول قويۇپ دىلدىن،
دېدى "مەن سېخىي"، ئېچىلدى قوينى.

چۆمدى تەنتەنە شادلىقتا تامام،
تارىم، زەرەپشان، يۇ ۋگقاش بويى.
چالدى ناغرىنى بۇرغا، ماتورلار،
قىزىپ كەتتى زەپ جەنۇبنىڭ تويى.

كۆتۈرمەكتە قەد تەسەۋۋۇرۇمنىڭ،
ئەينەكلىرىدە سانسىز زاۋۇت ـ كان.
كۆرۈنمەكتە چۆل گۈلشەن باغ بولۇپ،
قۇم بارخانلىرى ئالتۇن چەش ـ خامان:

ئۇچماقتا تارىم بويىدا ھەيۋەت،
غالىب ئەۋلادنىڭ ھارماس دۇلدۇلى.
ئاچماقتا قۇچاق جەنۇب خەلقىغە،
كوممۇنىزمنىڭ كەڭ ـ داغدام يولى.

بۈگۈن شادلىقىم ئۆزگىچە مېنىڭ،
تومۇرۇمدا قان قىلار تەنتەنە.
بىلسەم بۇ خۇشلۇق ـ شادلىق ھارپىسى،
ھەقىقىي شادلىق، ئالدىمىدا يەنە.

1977 ـ يىل، ئىيۇن،
قاغىلىق ـ ئۇششارباش.

www.uyghurkitap.com

قولىمىزدا كوممۇنىزم بايرىقى

شادلىنىپ سوقىدۇ مىليونلاپ يۈرەك،
بېيجىڭغا باقىدۇ ساناقسىز جۈپ كۆز.
قۇرۇلتاي① مۇنبىرى ياندى شەپەقتەك،
قۇياشنىڭ تەپتىنى سېزەر خەلقىمىز.

چاڭئەن رەستىسىدە يۇلتۇزدەك چىراغ،
تيەنئەنمېن كۆكىدە لەپىلدەر بايراق.
ھەيۋەتلىك تۇس ئالدى خەلق سارىيى،
بېغىشلاپ دىللارغا ئىلھامنى قايناق.

مىڭلىغان مۇنەۋۋەر ئوغلان بۇ يەردە،
خەلقىمىز ئىستىكىنى قىلار نامايان.
ئۇلۇغۋار قۇرۇلۇش دولقۇنى ھەر تاڭ،
ئۆرلەيدۇ بۇ يەردىن باشلىنىپ ھامان.

سۆيۈملۈك پارتىيە، سەن ئۆزۈڭ رولچى،
ئوپقۇنلار يارىدۇ بىزنىڭ كېمىمىز.

① پارتىيە 12-قۇرۇلتىيى.

تىرىشچان خەلقىمىز سېنىڭ بىلەنلا،
كۈچ-قۇدرەت تاپىدۇ ياشناپ ئېلىمىز.

تارىخىي بۇرۇلۇش ئاشىدۇ ئۇشقا،
بىزنىڭ قەيسەرانە كۈرەشتە چوقۇم.
دانا كومپارتىيە بولغاچ سەركەردە،
جىمى توسقۇنلارنى خەلقىم قىلار گۇم.

ئىناق ۋە ئۇيۇم بىزدە جىمى مىللەتلەر،
نىيەت بىر، چامدايمىز توختىماي ئالغا.
ھېچكىم ئايرىيالماس بىزنى بۇ سەپتىن،
گۈل ئۈنەر سۆيگۈدىن بىز ماڭغان يولدا.

نۇر بىلەن شانلارغا تولغان ئىستىقبال،
تاغلاردىن يۈكسەكتۇر بىزنىڭ ئىرادە.
پارتىيە قوماندان، بىز سادىق جەڭچى،
جان بىلەن كاپالەت ئاڭا ھەر يەردە.

سۆيۈملۈك پارتىيە، قۇرۇلتىيىڭغا
قاتناشتىم بۈگۈن مەن شادلىق ئىچىدە.
كۈرەشچان سېپىڭگە مەنمۇ بىر ئەزا،
بۈيرۈقۇڭ كۈتىمەن جەڭدە، ھەممىدە.

پارتىيە ۋە خەلقنىڭ ئىشلىرى ئۈچۈن،
كوممۇنىست قورقمايدۇ مۈشكۈل، خەتەردىن،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

قۇرۇلۇش سىپىدە، ئىجاد سىپىدە
داستانلار يازىمىز شانلىق زەپەردىن.

پارتىيە تۈزگەن بۇ نىزامنامىدىن
كوممۇنىزم نۇرلىرى تۇرىدۇ چاقناپ.
پارتىيە تۇغىنى كۆتۈرۈپ ئېگىز،
ماڭىمىز مەنزىلگە چوڭ قەدەم تاشلاپ.

1982-يىل سېنتەبىر، بېيجىڭ.

ۋەتەن توپىغا

ۋەتەن قوينى ياپيېشىل دۇنيا،
يېشىل دۇنيا ئۇغلاق تارتىپتۇ.
بۇ — دەۋرنىڭ بەركىتىمىكىن،
ۋەتىنىمنىڭ شەۋكىتىمىكىن،
توي ئەھلىدە شادلىق ئارتىپتۇ.

قولنى قولغا تۇتقان ھەر مىللەت،
گۈزەل، پارلاق ئەتىمىز ئۈچۈن.
ھەر چىرايدىن تال-تال نۇر ياغار،
گىرەلەشكەن دىللار بىغۇبار،
سۆيۈندۇ دەۋرىمىز ئۈچۈن.

ئاتا كەبى ۋە ئانا كەبى،
مېھرىباندۇر بىزگە پارتىيە.
كۈن نۇرىنى بېرىپ ئۇ بىزگە،
بەخت يولىنى بەخش ئەتكەن بىرگە،
شۇڭا دىلدا پۈتمەس مەدھىيە.

يوللار داغدام، نۇر لۇقتۇر نىشان،
ئالدۇق بۈگۈن تىزگىننى قولغا.

ئىشلار بارا ئەمدى پىتملىق،
ساۋاقلاردىن بولدۇق ئەقىللىق،
جان تەسەددۇق بۇ توغرا يولغا.

دەۋرىمىزنىڭ شانلىق نىشانى،
بىزنى باشلار غالىب كۈرەشكە.
قەيسەرانە شىجائەت بىلەن،
تولۇق ئىشەنچ، پاراسەت بىلەن
تەر تۆكىمىز ئەلنى گۈللەشكە.

1982-يىل، ئۆكتەبر.

يەنە كەلدىم قوينۇڭغا

ئۇلۇغ بىيجىڭ — ئاستانەم، يەنە
تەگرىتاغدىن كەلدىم قوينۇڭغا.
دولقۇنلىنار يۈرىكىم ياىراپ،
گىرە سالسام سېنىڭ بوينۇڭغا.

بىيجىڭ سېنىڭ ئۇلۇغۋار نامىڭ،
ئىسسىتىدۇ خەلقىم قەلبىنى.
تىلەك - دەۋتىڭ، ئەمر - پەرمانىڭ،
نۇرلاندۇرار گۈزەل ئەتىنى.

تيەنئەنمېندە جۇلالىنار تۇغ
خەلق سارىيىدىن ئاڭلىنار نۇتۇق.
تاشقا باسقان مۆھۈر دەك ئەستە
يۈرۈشلەرگە چۈشكەن ھەر بۇيرۇق.

ئەقىل بەردىڭ ماڭا، پارتىيە،
ساغلام ئۆستۈم تەربىيەڭ بىلەن.
يېتىلەيسەن، چامدايمەن ئالغا،
ھەربىر قەدەمدىن ئۈنەر گۈل - چىمەن.

ئىشىمىزنىڭ يادروسى ئۆزۈڭ،
ئۆتلىشىشكە باشلايسەن ئەلنى.
قۇرماق ئۈچۈن كوممۇنىزمنى،
باغلىغانسەن شۇنچە چىڭ بەلنى.

دادىل ماڭىمەن تەۋرەنمەي مەڭگۈ
سەن باشلىغان نىشانغا قاراپ
كوممۇنىستمەن، ئۆتىمەن سېنىڭ
ئىشلىرىڭغا جاننى بېغىشلاپ.

خەۋپ-خەتەرلىك چوققا بولسىمۇ،
قانچە قىيىن ئۆتكەل بولسىمۇ،
ياندۇرالماس ماڭغان يولۇمدىن،
بوران-چاپقۇن ھۇۋلاپ تۇرسىمۇ.

قۇرغۇچىلار سېپىدە ئەبەد،
مەرد جەڭچىمەن، ئالغا قارايمەن.
سىناپ كۆرگىن مېنى، پارتىيەم،
ھە نە مۇشكۈل جەڭگە يارايمەن.

* * *

ئۇلۇغ بېيجىڭ — پايتەختىم، يەنە
تەڭرىتاغدىن كەلدىم قوينۇڭغا.
دولقۇنلىنار يۈرىكىم يايراپ،
گىرە سالسام سېنىڭ بويۇنۇڭغا.

1982-يىل نويابىر، بېيجىڭ.

يېڭى شىنجاڭ قۇرىمىز

— ئاپتونوم رايونلۇق 3 - قېتىملىق پارتىيە قۇرۇلتىيىغا بېغىشلايمەن.

جىلغىگە، تەگرىتاغ ئۇسسۇلدا،
كوئىنلۇن ياڭرىتار ناخشا - كۈي.
ئىتتىپاق ۋە ئىناق ھەر مىللەت،
شاد - خۇرام ئۆينايدۇ بۈگۈن توي.

پارتىيەم يول باشلاپ ماڭغاچقا،
شىنجاڭدا بولدى زور ئۆزگىرىش.
ئېگىلىك كۆنسېرى گۈللەندى،
پاراغەت بەخش ئەتتى يۈكسىلىش.

جان شىنجاڭ، بىر ياقۇت زېمىن سەن،
يوشۇرۇن كۆچۈڭ زور، تۈگىمەس.
بايلىقىڭ ھېسابسىز، سانىغا
ئاسماندا يۇلتۇزلار يېتەلمەس.

پارتىيە چاقىردى قوينۇڭنى
سەنەمنىڭ بېغىدەك گۈللەشكە.

www.uyghurkitap.com

كەل جۇشقۇن غەيرەتكە، قاناتلان
نۇرانە ئىستىقبالغا ئۆرلەشكە.

ھەر مىللەت خەلقىمىز ئۇيۇلتاش،
نىيەت بىر، تەقدىرداش، ئۈم-ئىناق.
شان قۇچۇپ ئۆتتۇق بىز ئۆتكەلدىن،
كەچۈرۈپ باشلاردىن كۆپ سىناق.

ۋەتەننىڭ مۇقەددەس زېمىنى،
گۆھەردەك چاقناپ نۇر چاچقايسەن.
كۆتۈرۈپ تاغدەك قەد نۇرلىنىپ،
تارىختا يېڭى بەت ئاچقايسەن.

1984-يىل 14-فېۋرال، ئۈرۈمچى.

كۈيلەيمەن سېنى شىنجاڭ

ئەلمساقتىن —
تا بۈگۈنگىچە،
تالاي شائىر تەۋرەتكەن قەلەم.
گۈزەل تاغۇدەريالىرىڭغا،
ھاياجاندا باسقاندا قەدەم.
نەزمە توقۇپ مېھرى جۇش ئۇرۇپ،
سېنى كۈيلەپ كېلىشكەن ھەر دەم.

تالاي رەسسام بەلكۈچ ئويىنىتىپ،
سىزغان توزدەك رەڭدار ھۆسنۈڭنى.
تالاي گېئولوگ كېزىپ قويۇڭنى،
شان-شەۋكىتىڭدىن تاپقان ئۆچمەس ئىز.
پىداكار ئەزىمەتلەر ساڭا جان تىكىپ،
يېتىپ مۇرادىغا كۆلگەن ئارمانسىز.
لەرزان ئۈننى ساڭا بېغىشلاپ،
تالاي ناخشىچىلار كۈيلىگەن ياڭراق.
شۇنداق،
مەيلى كىم،
سېنى بەر كۆرسە،

بولار ساڭا قەلبىدىن ئامراق.
چۈنكى،
گۈزەلسەن،
بايسەن، مۇنبەتسەن،
ئەي، خاسىيەتلىك مۇقەددەس تۇپراق.
سۆيۈملۈك ماكانسەن، ئەي گۈزەل شىنجاڭ،
پىنھاندۇر كۈچ-قۇدرەت ئىزىز قوينۇڭدا.
ئىقبالىڭغا باقسام،
جۇشقۇن ئۈمىدلەر
ئويغىنىدۇ باغرىمدا.
ئەي ئالتۇن دىيار،
ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ئىللىق ماكانى!
ماڭلايدىن تۆكۈلگەن كۈمۈش تەرلەردىن،
ياشنىماقتا ئەلنىڭ بەخت باھارى.
ئىناقلىق گۈللىرى ئېچىلدى تەكشى،
شۇنچىلىك رەڭدار،
گۈلزارىمىزنىڭ يوقتۇر پايانى.
خەلقىمىز ئىكىلدى يۈكسەك ئىرادە،
سېنى ئېچىشقا.
ئەتىمىز ئۈچۈن
سېخىي قوينۇڭدىن،
تۈرلۈك تۈمەن بايلىق ئېلىشقا.
دەۋرىمىزنىڭ پەرھاتلىرى
كۈتمەكتە بۇيرۇق،

جەڭگە مېڭىشقا.
ئېخ، شىنجاڭ،
سېنىڭ ئەتەڭ،
رەڭدار رەسىمدەك كۆرۈنەر ماڭا.
سېنى كۈيلەيمەن،
ئەڭ ياڭراق ناخشامنى بېغىشلاپ ساڭا.
قاناتلان، ئۇچقىن،
يۈكسىلىشىنىڭ كەڭ ئاسمىنىدا.
تۆھپە قوش مۇقەددەس ئىشىمىز ئۈچۈن،
پارتىيە باشلىغان كەڭ-داغدام يولدا.

1984-يىل فېۋرال.

www.uyghurkitap.com

ئىتتىپاقلىق ناخشىسى

— شىنجاڭدا ئېلىپ بېرىلىۋاتقان 2-قېتىملىق "مىللەتلەر ئىتتىپاقلىق ئېيى" مۇناسىۋىتى بىلەن.

دولقۇنلۇق تارىم ئاقىدۇ تىنماي،
ئېگىز تەڭرىتاغ تۇرىدۇ ھەيۋەت.
تارىخ ئالدىدا ئۆتتى سىناقتىن،
مىللىي ئىناقلىق-دوستلۇق تالاي رەت.

ۋەتەن مېھرىدىن كۈچ-قۇۋۋەت تاپقان
ھەر مىللەت خەلقى ئىناق شۇ قەدەر.
قاراپ جاھانغا، ئىنتىلىپ ئالغا
ئەلنى گۈللەشكە ئاققۇزماقتا تەر.

ئىتتىپاقلىق جان،
ئىناقلىق دەرمان.
ئىتتىپاقلىق كۈچ،
ئەل ئۈچۈن زەپەر.
بولۇپ ئىتتىپاق ماڭدۇق مەنزىلگە،

شۇڭا بەختتىن
ئۈچتۇق بىز كەۋسەر.

ئىناقلىقتا باب گەپ بولسا سۆزلەپ،
ئىناقلىقتا باب ئىشنى قىلدۇق بىر.
دوستلۇقنى قوغداش ئەڭ ئىسىل خىسلەت،
دوستلۇقتا ئۈلگە بولۇش ئەھدىمىز.

"شىنجاڭ ياخشى" دەپ ماختايدۇ ھەممە،
باي شىنجاڭ ئەمدى زەر چاچقۇ چاچار.
مۇراد تاپقۇزار بىزنى ئىناقلىق،
گۈزەل كەلگۈسى كۈلۈپ يۈز ئاچار.

1984-يىل 3-ماي.

ئاتمىش ئۈچ چېچەكتىن تىزدىم گۈلدەستە

——پارتىيىمىز قۇرۇلغانلىقىنىڭ 63 يىللىقىغا بېغىشلايمەن.

ئاتمىش ئۈچ چېچەكتىن تىزدىم گۈلدەستە،
توغۇلغان كۈنۈڭنى قۇتلايمەن يەنە.
ھەر چېچەك بىر يېشىڭ ئۈچۈن راسلانغان،
ئاتمىش ئۈچ يېشىڭغا ئالقىش، تەنتەنە.

ئاتمىش ئۈچ يىل ئۆمۈر كۆرگەندە ئادەم،
مويسىپىت ئاتىلار كۆپ ئىشنى كۆرۈپ.
بەللىرى مۈكچىيەر، ئاقىرار چېچى،
ياشلىق، نەۋقىرانلىق جىسمىدىن يۈتۈپ.

مەن سېنى مويسىپىت دېگۈم كېلىدۇ،
ئالتۇن تارىخىڭنى ۋاراقلاپ كۆرۈپ.
يەنە نەۋقىران دېگۈم كېلىدۇ،
سەن تۈزگەن قۇرغۇچى سەپلەردە يۈرۈپ.

ئۇتتۇر يىل قان كېچىپ ئەل بەختى ئۈچۈن،
زۇلمەت يىلتىزىنى كەستىڭ، قۇرۇتتۇڭ.

سەن ئەلدە ئاتقۇزغان يورۇق تاڭ سەن،
يوقسۇللار ئىگىنى كۆندەك يورۇتتۇڭ.

باشلىدۇق يېپيېڭى ئالەم قۇرۇشقا،
جاپالىق، شەرەپلىك كەسكىن جەڭلەرنى.
دانالىق تەختىدە چېۋەر قوماندان
سەن ئۆزۈڭ، يەڭدۇق بىر ھىيلە ـ رەڭلەرنى.

شۇ سەۋەب مويسىپىت قوماندان ئۆزۈڭ،
كۆرەشچان ئەۋلادلار دىلىدا ھەر دەم.
كۆرەش ۋە قۇرۇشتا مولدۇر تەجرىبەڭ،
سەن باسقان شۇ يوللار ئالتۇن خەزىنەڭ.

بۈگۈن ئىسلاھاتقا چاقىردىڭ ئەلنى،
ياشلىنىڭ غەيرىتى ئۇرغۇپ تېنىگدە.
ئەلنى باي قىلىشقا باغلىدىڭ بەلنى،
غالىبلىق غۇرۇرى چىراغ قەلبىگدە.

ئىسلاھات، ئۆزگەرتىش جېنى ۋەتەننىڭ،
بىر ئىزدا ئايلىنىش نومۇس ۋە ئۇيات.
بىلىم ۋە تېخنىكا جان بەرسۇن ئىشقا،
بولسۇن تېز كونىلىق، نادانلىق بەربات.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ئىسلاھات شامىلى سەگىتتى ئەلنى،
ھەممە ئىزدەنمەكتە، ئالغا باسماقتا.
ئەقىل دەرياسى توسقۇنسىز، راۋان،
ھۆر ھايات دېڭىزى تامان ئاقماقتا.

شۇ سەۋەب نەۋقىران ياش دەيمەن سېنى،
ياشلىقنىڭ قىبلىنامىسى ماركس تەلىمى.
ياشلىق ۋە ئىسلاھات خۇددى قوش كېزەك،
ئۆتۈق ۋە شانلارغا جۇر ھەر قەدىمى.

ئاتمىش ئۈچ چېچەكتىن تىزدىم گۈلدەستە،
تۇغۇلغان كۈنۈڭنى قۇتلايمەن يەنە.
ھەر چېچەك بىر يېشىڭ ئۈچۈن راسلانغان
ئاتمىش ئۈچ يېشىڭغا ئالقىش، تەنتەنە.

1984- يىل ئىيۇن، ئۈرۈمچى.

قۇتلۇق دەستۇر

—«مىللىي تېررىتورىيىلىك ئاپتونومىيە قانۇنى»نىڭ ئېلان قىلىنغانلىقىغا بېغىشلايمەن.

يۈرىكىم تېپىچەكلەر پاتماي قېنىغا،
بىر قۇتلۇق قانۇننىڭ شاراپىتىدىن.
شادلىقىم چېھرىمگە بەخش ئەتتى كۈلكە.
ئۆركىلەي پارتىيەم پاساھىتىدىن.

پارتىيەم تۈزگەن بۇ مىللىي سىياسەت،
قانۇن قامۇسىدىن جاي ئالدى بۈگۈن.
تەڭلىك ۋە ئىناقلىق ھەممىدىن ئەلا،
قەلبلەر قېتىدا قالمىدى تۈگۈن.

بىز جۇڭخۇا قوينىدا تۆرەلگەن ئەۋلاد،
تىلىمىز باشقايۇ، دىلىمىز ئوخشاش.
قانۇنغا يېزىلغان ئاپتونومىيە،
بىزنىڭ تۈۋرۈكىمىز، بىزگە يۆلەكداش.

بىز جۇڭخۇا بېغىنىڭ رەڭدار گۈللىرى،
بىرىمىز گۈيخىرامىز، بىرىمىز رەيھان.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

بىرىمىز قىيادا ئاق قارلەيلىسى...
رەڭدار گۈللەر بىلەن ۋەتىنىم بوستان.

ۋەتەن - يۇرت ئۈچۈن تەر تۆكۈپ ھەممىمىز،
شۇ شانلىق تارىخقا ئىز سالدۇق ھارماي.
بىللە قول تۇتۇشۇپ قىلغاندا كۈرەش
تاغ - دالا باھاردەك ئاچىدۇ چىراي.

بۇ قانۇن بىزلەرگە مۇقەددەس دەستۇر،
ئۇنى باغرىمىزغا مەھكەم تاڭىمىز.
ئەركىنلىك، ھۆرلۈكنىڭ ئۇز پەللىسىگە،
ھەيۋەت قوشۇن تارتىپ دادىل ماڭىمىز.

1984 - يىل 14 - ئىيۇن، ئۈرۈمچى.

تاغلارنى قۇچاقلىغان ئاتۇشتا

(چاتما)

سالام ساڭا قىزىلسۇ

——قىزىلسۇ قىرغىز ئاپتونوم ئوبلاستى قۇرۇلغانلىقىنىڭ 30 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن.

سالام بېرىپ تويۇڭدا باقتىم ساڭا قىزىلسۇ،
كۆلدى نۇرلۇق چېھرىڭدىن يەرۇساما قىزىلسۇ،
ئۇرغۇپ تاشتى قەلبىمدىن شادلىق سادا قىزىلسۇ،
بۇنى مېھمان ئوغلۇڭدىن سوۋغات سانا قىزىلسۇ.

ساليۇت بەردى زەمبىرەك چۆرىسى گۈل مەيداندا،
مۇبارەك توي شان بىلەن قايناپ كەتتى ھەر ياندا،
قاناتلىنىپ خۇشاللىق ئۇچتى چەكسىز ئاسماندا،
سۆيدى شادمان دىللارنى ئىللىق سابا قىزىلسۇ.

ئوتتۇز يىلىك ئۆتتۈيتۇ شۇنچىلىك تېز سۇ، ئەتتە،
ياتۇر خەلقىڭ ئوراپتۇ سېنى گۈلگە ئەيرەتتە،

سان ـ ساناقسىز مۆجىزە يارىلىپتۇ ھەر سەپتە،
بولدى ساڭا ھەر ياندىن ئالقىش ئاتا قىزىلسۇ.

زىرەك، باتۇر، يېڭىلمەس جاسارەتلىك خەلقىڭ بار،
گۈزەل دەۋران ئىشقىدا كۆيگەن قايناق قەلبىڭ بار،
ساڭا ئىلھام، كۈچ بەرگەن ھوقۇقىڭ بار، ئەركىڭ بار،
ۋەتەن كۈتكەن ھەر ئۈمىد سەندە ئادا قىزىلسۇ.

مۇھەببىتىم بار ئىدى ساڭا بۇرۇن ـ بۇرۇندىن،
سېغىناتتىم سېنى مەن تەلپۈنۈپ بەك ئۇزۇندىن.
سېنىڭ تويۇڭ بىر ئورۇن بەردى كاتتا سورۇندىن،
راھەت ماڭا سەن ئۈچۈن چەكسەم جاپا قىزىلسۇ.

جاھالەتلىك شۇم ئۆتمۈش كەتتى ئەمدى كەلمەسكە،
پارتىيىمىز نۇرىدىن پۇركەندىڭ خان ئەتلەسكە،
تۇلپارلىرىڭ قۇچسۇن شان چۇشۇپ جەڭدە بەس ـ بەسكە،
ياردۇر ساڭا سائادەت، جۇشقۇن ناۋا، قىزىلسۇ.

ئات بەيگىسى

ئاتۇش تېغى باغرىدا،
كەڭرى مەيدان راسلاندى.
قۇتلۇق تويىنىڭ شەنىگە،
ئات بەيگىسى باشلاندى.

ئون ئىككى ئات يانمۇيان،
چېپىپ بارار پەللىگە.
چەۋەندازلار ئېتىنى،
قويۇپ بەردى مەيلىگە.

ئۇزۇپ چىقتى ئالدىغا،
قاشقا قارا ئارغىماق.
تۇياقلاردىن ئوت يانار،
نومۇس، ئارقىدا قالماق.

قىزىپ كەتتى بەيگە بەك،
بوش كەلمىدى ھېچبىرى.
بىر مىڭ بەش يۈز مېترلىق،
مەنزىلگە ئۇچقانسىرى.

ئاخىرقى بىر ئايلانما،
ئاتلار تەگمۇتەڭ كېلەر.
بۇ ئايلانما ھەل قىلغۇچ،
چەۋەنداز ئېنىق بىلەر.

چىلان تورۇق بىردىنلا،
ئۇزۇپ چىقتى ئالدىغا.
قاراپ قالدىم زوقلىنىپ،
ئۈستىدىكى بالىغا.

ئۆزۈن يولدا سىنالدى،
ئات ئىچىدە ياخشىسى.
ئون بىر ياشقا كىرىپتۇ،
يەڭگەن قىرغىز بالىسى.

ئات بەيگىسى ئەنئەنە،
باتۇر قىرغىز خەلقىدە.
غالىب ياشاش ئىلھامدۇر،
خەلقىمىزنىڭ قەلبىگە.

يورغا

ئات بەيگىسى كۆچتى يېڭى مەزمۇنغا،
يورغا ئاتلار چۈشتى شۇ دەم يانمۇيان.
تىزگىنىنى چىڭ تارتمىسا بولماسكەن،
چېپىش ئۈچۈن بەرمىگۈلۈك ھېچ ئىمكان.

يورغا ئاتلار تۈيىقىدىن گوياكى،
مەن ئاڭلىدىم لەرزان قومۇز كۈيىنى.
تەنتەنىگە پۈركۈۋەتتى بۇ مەيدان،
قىرغىزلارنىڭ مۇشۇ قۇتلۇق تويىنى.

1984 ـ يىل سېنتەبىر.

كورلىغا بارغۇچە ئۇيلىغانلىرىم

تۇرپاندىن يولغا چىققان پولات يورغا،
پۇشقۇرۇپ كورلا تامان ئۇچۇپ بارار.
چايقالماس پىيالىگە قۇيغان چېيىم،
چوڭ بىنا خۇددى شۇ تاپ كۆچۈپ بارار.

كۆڭلۈمدە رەھمىتىم جىق بۇ يول ئۈچۈن،
جان تىكىپ تەر ئاققۇزغان باتۇرلارغا.
باتۇرلۇق داستانىدۇر ئىش ئىزلىرى،
مۆجىزە پۈتتۈلگەندۇر قۇر-قۇرلارغا.

كونىلار نىڭ "يول ئازابى گۆر ئازابى"
دەپ تەمسىل قىلغانلىرى چىقماس ئەستىن.
بۇ تەمسىل كونا زامان ئۈچۈن ئەينەك،
ئەمدىچۇ؟ چۈشۈپ قالدى ئۇ لۇغەتتىن.

پاھ، ھەش-پەش دېگۈچىلىك مانا ئالغۇي،
ئالدىمدا چىراي ئاچتى كۈلۈپ تاتلىق.
بىر چاغلار چۈشتى ئەسكە گۆڭگا چۈشتەك،
قەلبىمدە گىرەلەشتى ئەلەم، شادلىق.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ئېشەككە كۆمۈر ئارتىپ، ئوتۇن ئارتىپ،
بۇ يولدىن يۈرگەنىدىم غەم يەپ تالاي.
يۈرگەنمەن بوران ھۇۋلاپ تۇرغان چاغدا،
قىش كۈنى سىرداش بولغان ماڭا بۇ ساي.

لەڭ توشۇپ زار قاقشايتتى يۇرتۇم خەلقى،
قوشاقتا قېتىپ نالە-قايغۇسىنى.
قۇملۇقتا، سازلىقلاردا چاق يۆلەيتتىم،
يېتىلەپ مەنمۇ كالا ھارۋىسىنى.

ھەي... شۇنداق مىڭ بىر ئۆلۈپ، مىڭ تىرىلىپ،
يەتكۈزسەك ئۆز جايىغا لەڭنى ئاران؛
بۇقىدەك بويىنى قات-قات ئايغاقچىلار،
كېچىكتىڭ، دەپ سوراقلاپ زۇلۇم سالغان.

ۋاھ، بۈگۈن ئىلىم-پەننىڭ كۈچى بىلەن،
بۇ سايلار كۆمۈش يولغا يول بوشاتتى.
كەلمەسكە كەتتى ئەبەت "گۆر ئازابى"،
ئارزۇلار سولماس بولۇپ چېچەك ئاتتى.

تاغ تېشىپ، چۆللەر ئېشىپ كەلدى پويىز،
يۇرتۇمنىڭ نەشپۈتزارلىق ۋادىسىغا.

بۇ ۋادا سېۋەت ـ سېۋەت نەشپۈت تۈتتى،
تۆمۈريول ياسىغان مەرد بالىسىغا.

چېلىنىپ شادىيانە، نەغمە ياڭراپ،
ئۈسسۈلغا چۈشتى ھەممە كۆلۈپ يايراپ.
نەشپۈتلۈك باغلار ئارا شاد تەنتەنە،
ئەۋجىدە قۇش ـ قاناتلار كەتتى سايراپ.

كىم كۆلمەس، كىم خۇش بولماس بۈگۈن شۇنچە،
ئۆگىنىپ، خىزمەت قىلىپ كۆڭلى تولسا؟!
مۆجىزە، كەشپىياتقا باي زاماندا،
ھەر كۈنى تالاي يېڭى ئىش تۇغۇلسا؟!

كورلىدا پويىز ئۈچۈن بۈگۈن لېنتا
كېسىلدى، گۈدۈك بەردى پاراۋۇزلار.
ئەتىلا قەشقەر، خوتەن بۈگۈنكىدەك،
شادلىنىپ بۇ تولپارنى كۈتۈۋالار.

خىياللار تاتلىق، ئارزۇ خۇددى گۈلدەك،
پورەكلەپ غۇنچە ئاچار دەۋرىمىزدە،
جاھاننى تاڭ قالدۇرۇپ تۆھپىمىزدىن،
تويلارنى ئۇينايمىز ھەر ئەتىمىزدە.

1984 ـ يىل سېنتەبىر.

پايتەختتكە مۇھەببەت

سۇرەت كەبى چىرايلىق، كۆركەم،
پايتەختىمىز ئۇلۇغۋار بىيىجىڭ.
پورەكلىگەن گۈللەرگە ئوخشاش،
شۇنچىلىك ئۇز، بىغۇبار بىيىجىڭ.

ئۇزاقلارغا سوزۇلغان رەستە،
باغچىلاردەك گۈزەل ۋە رەڭدار.
تۆت پەسىلنىڭ بەرى يېشىللىق،
ئېپار تۆكەر يىل بويى باھار.

يېيىجىڭ شۇنداق گۈللەر دېڭىزى،
خۇش بۇي مەسخۇش ھىدلار دۇنياسى.
بىلدىم دوستلار مەشەدە ئىكەن،
گۈزەللىكنىڭ تاجى — رەناسى.

قەد كۆتۈرگەن يۈكسەك بىنالار،
ئەسلىتىدۇ سەرۋى ـ چىنارنى.
قۇياش بىلەن ئايغا گۈل سۇنۇپ،
زىننەتلەيدۇ ھەر كۈن ناھارنى.

چىراغ نۇرى بىلىقلار بىلەن،
يىلتىلىڭ ئېتىپ ئويناىدۇ كۆلدە.
گويا بېيجىڭ كرىستال ئوردا،
سەيلە ئەھلى قالار ھەيرەتتە.

زاۋۇتلارنىڭ قوينى گۈلشەنلىك،
سۇجۇ بىلەن خاڭجۇدەك گۈزەل.
ئەمگەك گويا قايناق بىر بايرام،
ئىلھام، غەيرەت بەخش ئېتەر غەزەل.

ئاسما يوللار، ئۆتۈشمە كۆۋرۈك،
ھۆسنىگە ھۆسن قوشقان بېيجىڭنىڭ.
رېستورانلار، مېھمانخانىلار،
قۇچىقىغا تولغان بېيجىڭنىڭ.

بەشيۈلتۈزلۈق قىپقىزىل بايراق،
تيەنئەنمېندە تۇرار يەلپۈنۈپ.
بۇ يەر قايناق ئادەم دېڭىزى،
كۆزلەر باقار ھەر يان تەلپۈنۈپ.

كونا بېيجىڭ كىرگەن تارىخنىڭ،
مۇزىيىغا كۆرگەزمە بولۇپ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

يېڭى بېيجىڭ ئېچىپتۇ چىراي،
ئايدەك شۇنداق ھۆسنىگە تولۇپ.

ئىسلاھاتنىڭ ئورنەك، ئۆلگىسى،
بېيجىڭ — بىزنىڭ ئىقبال، بەختىمىز.
ئالتۇن ئۆزۈك دېسەك ۋەتەننى،
ياقۇت كۆزى شۇ پايتەختىمىز.

1984 - يىل ئۆكتەبىر، بېيجىڭ.

ئۆكتەبردىكى بېيجىڭ

ئۆكتەبردىكى بېيجىڭ ھاۋاسى،
دىللارغا شىپا، جانلارغا ھۇزۇر.
ئۆكتەبردىكى بېيجىڭ سىماسى،
ۋەتەن باغرىنى يورۇتقۇچى نۇر.
ئۆكتەبر كۈنى
كوچا ـ كوچىدا
ئاقىدۇ شادلىق، ئاقىدۇ غۇرۇر.

ئېھ، بېيجىڭ
تۇرار سېنىڭدە
پارتىيە مەركىزىي كومىتېتىمىز.
شۇڭا سەن
ئەقلىمىز ــ ئىدراك ئېگىمىز.
سەن كۆكرىكىمىزدە گۈپۈلدەپ تۇرغان،
ۋەتەن باغرىدا يالقۇنلاپ سوققان
ئوتلۇق، جۇشقۇن يۈرىكىمىز.

سېنىڭ قوينۇڭ،
بىر ئۇچۇن جەننەت.

سېنى سۆيىمەن.
قوينۇڭغا تەلپۈندۈرەر دائىم
مېنى مۇھەببەت.
ھەر كەلسەم قوينۇڭغا،
قەلبىمدە سېزىمەن قۇياش، ھارارەت.

ھەر كەلسەم كېڭىيەر نەزەر دائىرەم،
غايىمىز تېخىمۇ كۆرۈنەر گۈزەل.
بىلىكىمدە ئاشىدۇ مادار،
چېكىپ بارار ئىرادەم ھامان،
روشەنلىشەر كۆز ئالدىم تۇگەل.

ئېھ، ئۆكتەبىردىكى جانىجان بېيجىڭ،
گۈل – گۈلىستان بولغان پايتەختىم.
ئىسلاھات گۈللىرى،
قۇرۇلۇش گۈللىرى،
ئادەملەرنىڭ گۈلگە ئوخشاش چىرايلىرى...
ھە، شۇلاردا نامايان بولدى بەختىم.

چاڭئەن كوچىسىنىڭ چىراغلىرىدىن
تۆكۈلگەن نۇرلار،
يورۇتتى چېگرىدىكى يىراق يۇرتۇمنى.
جوڭنەنخەيدىن سوققان شاماللار
غۇر – غۇر ئۇچۇپ

رەڭ بېرىدۇ يايلاق ـ باغلارغا،
يورۇتۇپ يولۇمنى.

تيەنئەنمېن ئۈستىدە يانغان شەپەقنىڭ،
ئەكسىنى كۆرىمەن يىراق چېگرىدا
قورغۇچى سەپلەردە
تاغدا ـ ئېدىردا.

بېيجىڭنى سۆيىمەن دىلدىن،
سۆيىمەن چىرايلىق گۈل ـ چېچەكنى.
سۆيىمەن ئاپتاپلىق ئېتەكنى،
سۆيىمەن يۈكسىلىپ كۈلگەن ۋەتەننى،
ئوقۇپ مەدھىيە پارتىيىگە ـــ يولباشچىغا.

1984 ـ يىل ئۆكتەبر، بېيجىڭ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ناخشىچىمىز دىلبەرگە

دۇنيا سەھنىسىگە چىقتىڭ مەردانە،
ناخشاڭدىن دىگىزدەك چايقالدى جاھان.
ۋەتىنىم شەرەپكە كۆمۈلدى يەنە،
ئالتۇندىن تاج كىيدى تەڭرىتاغ شۇ ئان.

ئاۋازىڭ بۇلبۇلنى ئەسلەتتى ماڭا،
لەرزان ۋە ھېسسىياتلىق ھەم دولقۇنسىمان.
قەلبىمدىن تەشەككۈر ئېيتىمەن ساڭا،
قوزغىدىڭ يۇرتۇڭدا ھۆرمەت، ھاياجان.

بىل، يۇرتۇڭ ئۇسسۇل، كۈي-ناخشا ماكانى،
مۇبارەك قوينىدا تۇغۇلدۇڭ، ئۆستۈڭ.
لەرزان، زىل ئۈنۈڭنى ئاڭلىدى دۇنيا،
پەررەنىتلىك بۇرچۇڭنى سەن ئاقلاپ ئۆتتۈڭ.

ناخشىغا دىل بەردىڭ، دىلىڭ يالقۇنلۇق،
ئەڭ يۈكسەك پەللىگە ئۆرلىگىن يەنە.
دۇنياغا يۈزلەندى يۇرتداش، ۋەتەنداش،
نۇر ۋە شان دەۋرىگە ئىنتىلىپ ئەنە.

شۇ سەپنىڭ ئالدىدا كۈيلەيدۇ دىلبەر،
بېشىدا ئۇيغۇرنىڭ چىمەن دوپپىسى.
چىمەنلەر مەڭگۈلۈك بولسۇن ساڭا يار،
سەن ئۇيغۇر پەرزەنتى، ۋەتەن بۇلبۇلى.

1985 - يىل 19 - يانۋار، ئۈرۈمچى.

سەنئەت غۇنچىلىرىگە

— شىنجاڭ ئۆسمۈرلەر دەرستىن سىرتقى مۇزىكا مەكتىپىنىڭ ئوقۇش باشلاش مۇراسىمىغا بېغىشلايمەن.

كۆرۈپ كىچىك سازچىلارنى — غۇنچىنى،
ھاياجاندا كەتتى قەلبىم جۇش ئۇرۇپ.
ساز چېلىشار، ئۇسسۇل ئوينار باللار،
تەبرىكلىدىم چىن يۈرەكتىن زوقلۇنۇپ.

ئىرىشتىڭلار كېلەچەكتۇر سىلەرنىڭ،
خەلق سۆيىدۇ سەنئەتكارنى، ئىشچانىنى.
ئۆسمۈرلۈكتىن يېتىلىدۇ باتۇرلۇق،
بەردى دەۋران بۈگۈن كەڭرى ئىمكانىنى.

باھار كەلدى يۇرتىمىزغا، بوستانغا،
شاد ناخشاڭلار تۈگىمەيدۇ ئېيتقانغا.
بۇلبۇل بولۇپ كۈيلەڭلار ھەر زامانىنى،
ئىلھام بېرىپ سانسىز ئىشچى-دېھقانغا...

دىيارىمىز ناخشا، ئۇسسۇل ماكانى،
ئەرەلدىنلا داڭقى مەشھۇر جاھانغا.
ۋارىس بولۇپ تىرىشساڭلار داۋاملىق،
يەتكەيسىلەر چوقۇم ئارزۇ-ئارمانغا.

سىلەر ۋەتەن ئىستىقبالى، ئۈمىدى،
نۇر چاقنايدۇ چېھرىڭلەردە مەڭگۈگە.
قاناتلىنىپ پەن بىلىمدىن، سەنئەتتىن،
تىز ئۇرلەڭلار يۈكسەك يېڭى پەللىگە.

1985-يىل 3-مارت، ئۈرۈمچى.

ئۈزۈم ھارىقى

—تۇرپان ناھىيىلىك مېۋە ھاراق زاۋۇتىغا بېغىشلايمەن.

دۇنياغا مەشھۇر قەدىمكى تۇرپان،
داڭلىق يالقۇنتاغ تارىخى بىلەن.
ئاچتى ئۇ يەنە يېڭى بىر ۋاراق،
شەربەتلىك ئۈزۈم ھارىقى بىلەن.

1985 - يىل 12 - مارت، تۇرپان.

ئاي دەيمۇ، كۆن دەيمۇ سېنى پارتىيەم

تۈن يېرىپ، تاڭلارغا كەلدى يول باشلاپ،
يالقۇنلۇق قەلبىڭنىڭ نۇرى پارتىيەم.
باھارنى ئەپكەلدىڭ جۇدۇننى قوغلاپ،
ئاي دەيمۇ، كۈن دەيمۇ سېنى پارتىيەم.

تۇسۇماق بولۇشۇپ تارىخ چاقنى،
چەيلەندى قۇترىغان يىلانۇچايان.
قۇتۇلدى خەلقىمىز يەنە ئاپەتتىن،
بەختكە ئېرىشىپ بۇ ئانا ماكان.

چېچەلدى گۈل يېڭى زامان يولىغا،
تاپقاچقا يورۇقلۇق، گۈزەللىك ھايات.
يۈكسەلدى ۋەتىنىم كۆلۈپ ياشىرىپ،
ئىلىم-پەن، ئىسلاھات بولۇپ قوش قانات.

سەن بىلەن جىمىكى مۇشكۈل بولار ھەل،
خەلق غېمى-ئۆز غېمىڭ دانا پارتىيەم.
سەن يەرنى گۈللىتىپ، كۆكنى تىرەيسەن،
تاغ دەيمۇ، دەريامۇ سېنى پارتىيەم؟

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

غەلىبە مەشئىلى يالقۇنلار، ئۆچمەس،
سەن بىلەن ئۇلغىيار ئەلدە كۈچ-ئىلھام.
ئۈيۈشتۇق ھەر مىللەت خەلقى بولۇپ جەم،
مەنزىلگە يەتمىسەك ئالمايمىز ئارام.

ئات سالدۇق يۈرۈشتىن يېڭى يۈرۈشكە،
توي تارتتۇق يېڭىشتىن يېڭىشكە ھامان.
خۇشاللىق، ھاياجان دىلدا دېڭىزدەك،
ياڭرايدۇ شەنىڭگە تۈگىمەس داستان.

1986-يىل ئەتىياز.

ئالىيجاناب قەلبكە مەدھىيە

— ئۇۋ ياڭخەيچە قەھرىمان جەڭچى ۋاڭ ئەنيۈڭـغا بېغىشلايـمەن.

ئون توققۇز ياش
بالىلىق دەۋر
ئۇ — ياشلىقنىڭ غورا چېغىغۇ!
ئارمىيە قوينىغا كىرگىلى ساڭا
بىر يىل بولۇپتۇ —
ستاژىڭغىمۇ
بىر يىل تولۇپتۇ مانا.
ئۆزۈڭ ناھايەت
بىر ئاددىي جەڭچى
بىراق، ئىش ئىزىڭدىن تاڭ قالدىم،
چاقماق چېقىپ
گۈلدۈرماما گۈلدۈرلىگەندەك
تۇيۇلدى ماڭا.

سېنى كۈيلەيمەن
سېنى داڭلايمەن

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئىش ئىزىڭدىن
سۆيۈندۇم چەكسىز.
خەۋپ ـ خەتەرنى
بىلىپ تۇرۇپمۇ
ئۆزۈڭنى ئاتتىڭ
قايىلمەن ساڭا
قايىل خەلقىمىز.
ئەل ئىشى ئۈچۈن
پىداكارلىق بىلەن
سول كۆزۈڭنى تەقدىم ئەتتىڭ.
ئادەملەرنىڭ قەلبىگە
پەزىلەتتىن ـ خىسلەتتىن
ئەڭ چىرايلىق گۈللەرنى تەردىڭ.
ئەلنىڭ ئىشى ئاقسىمىسۇن دەپ،
يۇمران تېنىڭنى مەجرۇھ ئەيلىدىڭ.
سېنىڭ روھىڭ
مەڭگۈ ئۆلگىمىز
بىزگە ئەينەكتۇر غۇبارسىز دىلىڭ.
سېنى باتۇر، قەھرىمان دېدىم،
پىداكارلىق بابىغا پۈتۈپ.
سېنى پالۋان، يەڭگۈچى دېدىم،
ئاۋانگارت، ھۇجۇمچى
سېپىڭدە كۆرۈپ.

سەن تەڭرىتاغنىڭ باتۇر بۈركۈتى،
سېنى تەرىپلەر ھەر مىللەت خەلقى.
سەن تارىمدا ئۆسكەن سۇۋادان،
ئۇلۇغۋار ئوبرازىڭ شۇنداق بۈيۈكتۇر،
شەنىڭگە ئالقىشلار ياڭرايدۇ ھامان.
باتۇرلۇق ئىش ئىزىڭ،
ياش ئەۋلادلارغا
بولدى شانلىق نەمۇنە.
سېنىڭ روھىڭ بىلەن ياشنايدۇ ئەمدى
گۈزەل خىسلەت، گۈزەل ئەنئەنە.

1985 - يىل 4 - ماي، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

قاراماي ناخشىلىرى

(چاتما)

سەن قارا ئالتۇننىڭ كانى قاراماي

قاراماي نامىڭدا ئالتۇن ۋەزنى بار،
سەن چەكسىز چۆلدىكى سىھىرلىك قورغان.
سەن ھايات قاينىمى، زامان كەۋسىرى،
كۈندۈزى گۈركىرەپ، تۈندە نۇر چاچقان.

سەن ياشسەن، دەرەخلەر يېشىڭ بىلەن تەڭ،
سەن گۈزەل، ھۆسنۈڭدىن گۈللەر ئالار رەڭ.
سەندە گۈل ھىدىغا ئارىلاش ماي ھىدى،
تۇرخۇنلار ئورماندۇر، كوچىلىرىڭ كەڭ.

سەن ئەسلى ئۇچار قۇش قونمىغان بىر جاي،
قۇربان توڭغۇتنىڭ چۆلى ئاتالغان.
ئەسىرلىك سۈكۈتنى بۇزدى كۈلكىلەر،
ياۋا ئات ئىزىدا ئۆستى گۈلبوستان.

تاش ئۈزرە گۈل كۆرۈش قوزغار ھاياجان،
چۆلدە كۈن چىققاننى كۆرمەكمۇ ھەيۋەت.
بەزىدە تومۇزدا يېغىپ قالار قار...
مەنزىرەڭ كۆرسەتەر رەڭمۇرەڭ سەنئەت.

تەبىئەت يوشۇرغان قارا ئالتۇننى،
تاغلاردىن چۆللەرنىڭ تەكتىگە قەدەر.
سەن قوينى كۈنۈتۈن قايىنغان شەھەر،
جەڭگاھسەن غالىبلار قۇچقان شان-زەپەر.

تۈۋرۈكۈڭ زىيالىي، ھارماس ئىشچىلار،
قوشۇنۇڭ قىرانى ياش باتۇرلار ھامان.
سەن قانات يايدىڭ چۆل ئۇپۇقلىرىغا،
ئىلىم-پەن نۇرىنى بەرگەچ ھۇر زامان.

قاراماي ئۆلكەمنىڭ كۆزىسەن نۇرلۇق،
قۇياشتەك چاقنىغىن بولۇپ گۈل چىراي.
مەن كۆيدۈم ھۆسنۈڭگە ئەي سىبخىي جانان،
سەن بىلەن يۇرتۇم كۈچ تېپىپ بولار باي.

ۋىشكىلار ئورمىنى

ۋىشكىلار ئورمىنىدۇر جەرەن بۇلاق،
ھەر ۋىشكا خۇددى تۇرپان مۇنارىسى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

شۇ يەردە تۇتىشىدۇ يەرگە ئاسمان،
بۇلۇتلار ۋىشكىلارنىڭ كەڭ سايىسى.

تېشىدۇ يەر كۆكسىنى ئالماس بۇرغا،
يېگىدىن يېگى بۇلاق كۆز ئاچسۇن، دەپ.
نېفىت دەپ چاكىلدىغان نە-نەلەرگە،
نۇر بىلەن ئوت ئېقىنى تېز ئاقسۇن، دەپ.

بۇرغىلار ئېيتار: نېفىت ھېسابسىز كۆپ،
سانى يوق ئالتۇن دېمەك يەر باغرىدا.
يەر باغرى قاتلام-قاتلام خەزىنىدۇر،
بىر دېگىز نېفىت ياتار ھەر ئاغزىدا.

بۇ يەرنىڭ بورىنى بار — قارا بوران،
سىنايدۇ ۋىشكىلارنىڭ چىگىلىقىنى.
ۋىشكىدىن مىڭ ھەسسە چىڭ نېفىتچىلار،
ئوت سىنار دائىم ئالتۇن جىگىلىقىنى.

* * *

گۈللىگىن ۋەتىنىمنىڭ نېفىت شەھىرى،
يۈكسەلگىن، سەندە باردۇر چەكسىز ئىمكان.
چاپالىق كۈرەش بولماي بەخت بولماس،
تاڭ قالسۇن قامىتىڭگە پۈتكۈل جاھان.

سۆيگۈ بۇلاقلىرى

مىڭ بۇلاق، ئون مىڭ بۇلاق قايناپ چىقار،
ماگىمدەك ئېقىن ياساپ، ئىسسىق چېچىپ.
ۋەتەننىڭ تومۇرىغا تاراپ بارار،
ئىگىلىك جىسمىغا جان ئاتا قىلىپ.

نېفىتنىڭ بۇلىقى دەپ ئېيتسام ئەگەر،
باب تەرىپ بولمىغۇدەك ئاڭا تۇشلۇق.
ۋەتەنگە مۇھەببىتى نېفىتچىنىڭ،
يالقۇنلۇق يۈرىكىدىن ئاققان ئۇلۇق.

سېلىم بوۋاي

قانداق كېلىپ قالدى شۇ بوۋاي،
چىڭگىز تېغى ئېتەكلىرىگە؟
بۇ جەزىرە، ئېزىتقۇ سايدىن،
نېمە ئىزدەر ئىستەكلىرىگە؟

ئادەم كەلگەن بۇ باققا دېسەك،
ئاشۇ بوۋاي بەلكى تۇنجىسى.
شۇندىن كېيىن كەلدى ئۇ تالاي،
ئۇ بۇ يەرنىڭ بولدى خوجىسى.

قاپاق بىلەن تالاي ئۆيلەرنىڭ،
چىرىغىغا يېڭى ماي قۇيدى.
بۇ مەرد چېۋەر، ئەقىللىق بوۋاي،
كېچىلەرنى نۇر بىلەن يۇدى.

ئۇ ئۆزىنىڭ ئانا تىلىدا،
"قاراماي" دەپ قويدى ئاڭا نام.
نېفىت شەھىرى، سەن ئۇچۇن ئۇ چال،
تۆككەن تالاي تەر تارام-تارام.

ئاشۇ بوۋاي نۇر بىلەن ئۇتىنىڭ،
سىماسى بولۇپ قالدى تارىختا.
قاراماينىڭ ئالتۇن بابىدىن،
كۆردۈم ئۇنى تۈنجى ۋاراقتا.

ئىشچى قېرىنداش

جۇڭغاردا ئۇچراشتۇق ئىشچى قېرىنداش،
يەر-كۆكنى تاڭ بېزەپ بويىغان چاغدا.
ئاپتاپقا تويۇنغان قولۇڭنى سىقتىم،
ۋىشكىلار كۆك بىلەن سۆيۈشكەن جايدا.

قازغۇچى ماشىنىدا پىشقان شۇ قولدىن،
توك ئۆتتى تېنىمگە ئىسسىقلىق بېرىپ.

شۇ قوللار مىڭ غۇلاچ يەرنىڭ تېگىدىن،
چىقاركەن قارا نۇر، قارا زەر ئېلىپ...

سۆز قاتتى شامالار، سۆز قاتتى چىغلار،
جىلمايدى يىراقتىن تاغدىكى مۇز ـ قار.
جىلمايدى ئالىيۇمىن قالپاق بېشىڭدا،
گۈل سۇندى سۆزلەپ ئۆز تىلىدا باھار.

سۇرنىڭ كۆكلۈمگە سېزىلىپ قالدى،
خوشلىشىش كۆزدىن ياش ئاققۇزغان چاغدا.
بىز كەتتۇق، يۈرەكلەر قالدى قوشۇلۇپ،
يالقۇنلاپ ئوت مېھرىم قالدى شۇ جايدا.

ئىنژېنېر

كۇندۈزى كېزەر چۆلنى ئىنژېنېر،
كېچىسى ئىشلەر چىراغ قېشىدا.
شۇ چىراغ ئۆچۈپ قالغان كېچە يوق،
كۆپەيگەن ئاقلار شۇڭا بېشىدا.

نادانلار ئەقلىي ئەمگەك ئاسان دەر،
توغرىمىش دانانىڭ دەرد تارتمىقى.
ئەمەلدە ئىزدىنىشتەك تەس ئىش يوق،
مورىغا ئايان ئىسنىڭ ئاچچىقى.

رەزىللەر، ئەقلىي ئەمگەك شۆھرەتكە
يەتمەكنىڭ دەيدۇ ياخشى ئامالى.
ئەمەلدە ئىلىم تەھسىل قىلماقلىق،
يىگىندە قۇدۇق قازماق مىسالى.

ئىنژېنېر بىلىم ئالدى، بىر ئۆمۈر
چەكتى ئۇ نېفىت ئىزدەپ مۇشەققەت.
جاپادىن ھۇجۇملاردىن قورقمىدى،
يولىنى توسالمىدى شۇم تۆھمەت.

ئويلايدۇ جانانىنى سېغىنىپ،
ئىنتىلەر راھەتكىمۇ بەزىدە.
بۇ ئېنىق، چۈنكى ئۇمۇ ئادەمغۇ،
قاغايدۇ كۆلپەتنىمۇ بەزىدە.

ۋە لېكىن ئارام بەرمەس غايىسى:
(چۆللەرگە ئورمان ياساش ۋېشكىدىن.)
ئەل ئۈچۈن كۆيۈپ شامدەك ئۆتسە ئۇ،
شادلىنار، گۈل ئۈندۈرۈپ ئىشقىدىن.

تاڭ ئېتىپ خىرە قىلدى چىراغنى،
كېچىدەك يوقاپ ھاردۇق چېدىردا.
تۈن بويى تولغۇپ چىققان بارخانلار،
ئاپتاپقا قاقلاندى كەك ئېدىردا.

نېفىتچى ياشلار

ئالتۇندەك پارلاقتۇر بىزنىڭ بۇ ھايات،
ئالتۇندەك ياشلار كۆپ بىزدە بىغۇبار.
ئۆرلەيدۇ ئۇلار تېز، ئۆرلىگەن كەبى
قارلىق تىك چوققىلار ئۈستىگە شۇڭقار.

ساددىكى، شۇملۇقنى بىلمەيدۇ ئۇلار،
باتۇركى، تىترىتەر چۆلنى غەيرىتى.
يۈرىكى قىلىدۇ قىشنىمۇ باھار،
ۋەتەنگە نۇر بېرەر ئەجرى-ئەمگىكى.

چىرايى ئاپتاپتا كۆيگەن، قارايغان،
مەڭزىدىن ساغلاملىق قېنى تامىدۇ.
چىداملىق قوللىرى پولاتنى ئېگەر،
كۆزىدىن كەلگۈگە سۆيگۈ يانىدۇ.

مايلىق قوم ئۇلارنىڭ مېھرىنى تارتار،
قىزغىنلىق قەلبىدە مىسالى گۈلخان.
بولدۇقلار قاراماي بولاقتەك ئۇرغۇپ،
كەلتۈرۈپ ئىشچانغا بەخت، شەرەپشان.

ھارمايدۇ، ئىشلەيدۇ كۈن-تۈن دېمەستىن،
ۋەتەنگە بايلىق ۋە باھار ياغسۇن دەپ.

گاھى ئەۋج ئالدۇرار ناخشا ئۇسسۇلنى،
ياشلىق ۋە مۇھەببەت تەڭلا ئۆركەشلەپ.

تاڭ قالدىم

چۆلدە قەد كۆتۈرگەن ئەي كۆركەم شەھەر،
ھاياجان ئىلكىدە كەزدىم كوچاڭنى.
نېفىتچى باتۇرلار شەنىگە ئالقىش
ياغدۇردۇم كۆرگەندە مەھەللە ـ باغچاڭنى.

ۋەتەنىنىڭ قۇچىقى چەكسىز بىپايان،
ئاسمىنى ئىپاردۇر، تۇپىسى ئالتۇن.
چەكسىزلىك ئىچىدە سەن جۇشقۇن پارچە،
بىراق سەن ھارارەت، تۈگىمەس يالقۇن.

يالقۇننىڭ ئوت ياقماس كىمنىڭ قەلبىگە،
سۆيۈنمەس كىم ئەمگەك مۆجىزاتىدىن؟
جەننەتكە ئايلىنىپ قاپتۇ جەزىرە،
تاڭ قالدىم ئادەملەر كاراماتىدىن.

1985 ـ يىل ماي، قاراماي.

خەلقىم

سېنى دەپ ئۆتكەندىم،
سېنى دەپ ئىشلەپ،
ساڭا نەپ بېرىشتىن ئۆزگە نىيەت يوق.
مەن سېنى ئويلىدىم، ئويلايمەن خەلقىم،
سېنى دەپ ياشاشتىن ئۇلۇغ شۆھرەت يوق.

مېنى سەن چوڭ قىلدىڭ بېقىپ پەپلەپ،
نۇرىڭدىن كۈچ تاپتى جىسمىمدا يۈرەك.
پارتىيە كۆرسەتتى يولنى ـ نىشاننى،
پارتىيە ساڭمۇ، ماڭمۇ يۆلەك.

يېشىڭ تەڭ تەڭرىتاغ يېشىغا خەلقىم،
سەن ئەمگەك، زېھنىڭدىن تارىخ ياراتقان.
ھۆرلۈكنىڭ ئاشىقى بولۇپ ئەزەلدىن،
يېشىڭغا باتۇرلۇق تاجىنى تاققان.

ھۈنەرمۇ، سەنئەتمۇ ئالار سەندىن جان،
ئادىتىڭ ئىزدەنمەك ھەم قىلماق ئىجاد.

چاقنايدۇ كۆزۈڭدە ئەقىل-پاراسەت.
ئالدىڭدا يوق چىگىش، سىرلىق تىلسىمات.

بۈركۈتتەك مەعرۇرسەن، دەريادەك ئويغاق،
ھەقىقەت بايرىقىڭ لەپىلدەپ تۇرغان.
باھاردەك ئىللىق سەن تېرىنداشلارغا،
دۈشمەنگە نەپرىتىڭ سوغۇق قەھرىتان.

جەڭلەردە، جاپادا خەنجەر ئىرادەڭ،
ئاپەتكە ئەگكىنىڭ يوق ھېچقاچان باش.
سېھىرلەر كۆزۈڭنى باغلىيالمىدى،
قەلبىڭدە يالقۇنجاپ يانغاچقا قۇياش.

بەختىمسەن، تەختىمسەن جانجان خەلقىم،
مېھرىڭدەك چوڭ بايلىق ھەم خاسىيەت يوق.
سېنى دەپ ئىشتا مەن، جەڭدە مەن ئەبەد،
سېنى دەپ ياشاشتىن ئارتۇق لەززەت يوق.

1985 - يىل، ياز.

بېيدەيخې تەسراتلىرى

(چاتما)

بېيدەيخې قارىغىيىك ئوخشار قەلئەگە

بېيدەيخې ياشنىغان كۆك قارىغايلىرىڭ
قەلئەدەك مۇستەھكەم، سەلتەنەتلىك ھەم.
تىك تۇرار دولقۇنلۇق دېڭىز يۈزىدە،
تىك تۇرار جىلۋىلىك ساھىلدا ھەر دەم.

تىك تۇرۇپ كەلمەكتە شەرقتە، قىرغاقتا،
قەد كېرىپ يىلتىزلاپ زاماندىن-زامان.
تۆۋەنگە — ئاپتاپتا قىزىغان يەرگە،
زەپ قويۇق ۋە سالقىن سايە تاشلىغان.

بار يىراق جايدىكى تەگرىتاغدىمۇ،
مۇشۇنداق قارىغايلار تۈز ۋە باراقسان.
خرۇستال كەبى مۇز تاغدا، چوققىدا،
خرۇستال كەبى ئاق قاردا ياشنىغان.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

تىك تۇرار ۋەتەننىڭ غەربىدە، تاغدا،
تەڭرىتاغ قارىغىيى قەلئەدەك هامان.
زەربىدە قايتۇرار گۆلدۈرمامىنى
كۆكسىدە توسۇلار بوران، شۋىرغان.

كۆرگەنتىم چۈشۈمدە دولقۇنۇڭنى

ئاھ، دېڭىز!
تەڭرىتاغ تۇرغان
زېمىندىن كاتتا سەن بىپايان.
قارىسا كۆز يەتمەس چېتىڭگە،
كۆككە سۇ، سۇغا كۆك تۇتاشقان.
ئاھ، دېڭىز! دولقۇنۇڭ ئۆر كەشلەر
تەڭرىتاغ چۆپىدەك جۇش ئۇرۇپ،
دولقۇنغا دولقۇنلار ئۇلىنىپ،
توزىسا بىر دولقۇن چېچەكتەك،
بىر دولقۇن پورەكلەر مەۋج ئۇرۇپ.
شاماللار چېچىڭنى تارايدۇ،
دولقۇنلار ئاتىدۇ ساڭا جان.
بېيدەيخې قۇچىقىڭ بىر ئەينەك،
تاۋلىنار ئۇنىڭدا كۆك ئاسمان.
سەيلىگە كەلگەننىڭ قاي بىرى،
خالىماس دېڭىزدا ئۈزۈشنى،
ساھىلدا مېڭىشنى ھەم راۋان؟

ئاھ، دېڭىز ئادەملەر بىلەن سەن،
مېھرىبان دوست ھەمراھ بولۇپسەن.
مەن كەلسەم تەڭرىتاغ باغرىدىن،
ئاھ، دېڭىز ئەيلىدىڭ مەھلىيا.
بىپىدەيخې دولقۇنۇڭ ھۆسنىنى
كۆرگەنىتىم چۈشۈمدە مەن گويا...

بۇ، ئاشۇ ھەيۋەتلىك شەنخەيگۇەنمىدۇ؟

بۇ، ئاشۇ ھەيۋەتلىك شەنخەيگۇەنمىدۇ؟
قەلبىمگە بۇرۇنلا مەھكەم ئورنىغان.
بۇ جۇڭخۇا مىللىتى غۇرۇرى-پەخرى
سەددىچىن سېپىلى باشلانغان ماكان.

سېپىلنىڭ راۋىقى ئېگىز، ھەيۋەتلىك،
بۇ سېپىل ھالقىغان تاغدىن-داۋاندىن.
ئەسىرلەر ئۆتسىمۇ تۇرماقتا ئەنە،
كۆچ ئېلىپ تارىخىي يامغۇر-بوراندىن.

تۆۋەندە پىرقىراپ كەلكۈندەك ئاتلىق،
تاجاۋۇز قىلغانلار چېكەر ھەسرەت-غەم.
ئېتىلغان يا ئوقى ئۇچىدا گويا
قىزىل قان يالقۇنى چاقنايدۇ ھەر دەم.

بۇ، ئاشۇ ھەيۋەتلىك شەنخەيگۋەنمىدۇ؟
قەلبىمگە بۇرۇنلا مەھكەم ئورنىغان.
كۆز سالسام يىراققا، ئېتىز ـ دالىغا،
تارىخنىڭ ئۇسقى ئۇززە چاك ـ تۇمان.

مىڭجيانۇي بۇتخانىسى

ئۇچ بىنا مىسكىن ئۆي،
تۇرار بۇ تاغدا كۆتۇرۇلۇپ،
مىڭجيانۇي بۇتخانىسى
ئەگرى ـ بۈگرى سەددىچىن بىلەن
تۇرىدۇ يۈزمۇيۈز تەلمۇرۇپ.
شۇ يىللاردا، شۇ ئايال شۇ يەردە جەزمەن
كۆكۈش قىيا تاش ئۇستىدە تۇرۇپ،
قارىغاندۇ سەددىچىنگە تىكىلىپ،
ئېرىنى ئاختۇرۇپ،
ئاھ ئۇرۇپ.
كۆز ياشلار كەتتى قۇرۇپ،
پايانسىز يوللارغا چېچىلىپ.
ھەيۋەتلىك تاغلارغا تۆكۈلۈپ،
ئۆركەشلىك دەرياغا قېتىلىپ.

تاۋاپ قىلار سەيلىچىلەر تەلپۈنۈپ،
ئۇزۇلمەي كېلىپ.

قايتا ئەسلىنەر شۇ تەسىرلىك رىۋايەت:
قەدىمكى مىس رەڭ يەلكە پەقەت
قەدىمكى مىس رەڭ يەلكىگە مەھكەم تىرىلىپ،
ياساپتۇ
تەبىئىي ئۈستىھكام كەبى ئالامەت،
بىر سەددىچىن سېپىلىنى،
قەد كۆتۈرۈپ.

ساھىلنىڭ قۇمىدىن ئالدىم ئۇچۇملاپ

تەكلىماكان قۇمىدىن ئۇچۇملىغاندەك،
مەن ئالدىم ناتونۇش
بېيدەيخې ساھىلىنىڭ قۇمىدىن،
ئۇچۇملاپ قولۇمغا
تەڭرىتاغ باغرىدىكىدەك سەممىيەتتە،
سۆيدۇم ئۇنى ئاۋايلاپ.
بارمىقىم ئارىسىدىن چۈشتى قۇم ئېقىپ،
يۇمشاق دېڭىز ساھىلىغا،

تۆكمەس ئېقىندەك تاراملاپ،
قۇياش نۇرىدا ئۈنچىدەك جۇلالاپ.
ئالدىمدا مۇز تاغدەك كۆك دېڭىز چاقنار،
ئالدىمدا شۇڭقاردەك ئاق چايكا ئۇينار،
بۇ جاي يۇرتۇمدەك رەڭدار،
بۇ جاي يۇرتۇمدەك كۆلەر ـ نۇرلىنار...

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

سۆيدۈم مەن ئۇنى،
تەڭرىتاغ باغرىدىكىدەك سەممىيەتتە،
شۇنچە يېنىك، ئاۋايلاپ،
سۆيدۈم،
ئۇزاق تەلپۈنگەن بۇ يىراق جاينى،
مۇھەببەتلىك دېڭىز چېگراسىنى،
سۆيدۈم يۈرىكىم ئويناپ.

1985-يىل ئىيۇل، بېيدەيخې.

بىزنىڭ شىنجاڭ

ئانا يۇرتۇم گۈزەل شىنجاڭ،
بېھىشتەك گۈل ـ گۈلستانىم.
سېنىڭدە كۆز ئېچىپ ئۆستۈم،
سۈتۇڭدەك ئاق دىلىستانىم.

باقار بولسام ئۇرار ئۆركەش،
غۇرۇر دەرياسى قەلبىمدە.
كوئىنلۇندەك بۈيۈك قامەت،
ئۇلۇغلۇق بار شۇ خەلقىمدە.

ئۇسسۇل ـ ناخشا ماكانىسەن،
نېمەتلەرنىڭ بۇلاق ـ كانى.
چېچەكلەپ مېۋىلەر بەردى،
كىشىنىڭ ئارزۇ ـ ئارمانى.

كۆرۈپ كەتكىن جاھان خەلقى،
مېنىڭ گۈلزار ماكانىمنى.
تاماشا قىل كۈرەش بەرگەن،
قۇياشلىق ھۆر باھارىمنى.

1985 ـ يىل ئاۋغۇست، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى يېڭىتىم
www.uyghurkitap.com

ياشنا، يېشىل تۇرپان

سايۋە،
مىنەقە،
ئاھ، قەدىم دىيارنىڭ ئۈزۈمى پىشتى،
شاخلىرىنى كۆتۈرەلمەي ئېگىلىپ چۈشتى.
گۆھەردەك،
ياقۇتتەك،
شېرىن ئۈزۈمدىن مەست بولار كىشى.
دوپپىلار تاۋلىنار
كۆڭلەك يەلپۈنەر،
ئاھ، ئۈزۈمچى قىز كۈلەر قاقاقلاپ،
پەرىلەر ناخشىسى كەتتى جاراڭلاپ.
ھوسۇلنى ئۇلۇغلاپ،
بايلىقنى قۇتلاپ،
ناخشىدا مەستخۇشلۇق، شادلىق كۈيلىنەر.

ياشنا، روناق تاپ، ئەي يېشىل تۇرپان،
سەن بوغدا باغرىدا گۈللىگەن بوستان.

1985-يىل ئاغۇست، ئۈرۈمچى.

تەبىئەت ئالدىدا ئادەملەر غالىب

——ئۈلۈغچات ۋە ئوپالدا ئاپەتتىن قۇتقۇزۇش مۇناسىۋىتى بىلەن.

دەرەخ سىلكىنىپ، زېمىن تىترىدى،
تاغلار ئۆرۈلۈپ يەرگە كەتتى چاك.
ئاھ گۈزەل ئوپال، ئەلۋەك ئۇلۇغچات،
ئېزىز يۇرتدىشىم بولارمۇ ھالاك؟

تاملار ئۆرۈلۈپ، ئۆي بولدى ۋەيران،
قانداش قېرىنداش قالدى ماكانسىز.
يەر تەۋرەش شۇنداق مۇدھىش ئاپەتكەن،
ھايات، مال-مۈلۈك كۆمۈلدى ئۈنسىز.

ئۆتمۈشتە ئەگەر تەۋرەپ قالسا يەر،
ئۆلۈم، سەرسانلىق شورىمىز ئىدى.
بۈگۈن جاي-جايدىن دوستلۇق قوللىرى،
ئۇلۇغچات، ئوپال تامان سوزۇلدى.

مەركەز ھال سوراپ ئەۋەتتى كىشى،
كەلدى ياردەمگە پۇقرايۇ، رەھبەر.

كەلدى جەڭچىلەر قۇتقۇزۇش ئۈچۈن،
ئىللىدى ئەلنىڭ قەلبى شۇ قەدەر.

كۆرەش قىلماقتا ئاپەتكە قارشى،
مىڭلىغان ئامما بولۇپ ئۇيۇلتاش.
كادىرلار ئەلگە تىكمەكتە جاننى،
بولۇپ پىداكار، بولۇپ يۇرتقا باش.

نە قەدەر ياخشى بىزنىڭ بۇ دۆلەت،
نە قەدەر ياخشى غەمخور پارتىيە.
نە قەدەر ياخشى بىزنىڭ ھۆكۈمەت،
نە قەدەر ياخشى بىزنىڭ ئارمىيە.

ئېغىر بولسىمۇ ئاپەت ۋە لېكىن
بىزنى ئەلەمگە كۆمەلمەس پەقەت.
بىز باتۇر جۇڭخۇا ئوغۇل-قىزلىرى،
يۇرتنى قايتىدىن قىلىمىز جەننەت.

پارتىيىمىز بار، ئىشەنچىمىز بار،
پۈتۈن مەملىكەت كۆرسەتتى ياردەم.
غالىب كەلدۇق شۇم ئاپەت ئۈستىدىن،
چۈنكى بىز شۇنداق جۇڭگولۇق ئادەم.

1985-يىل 30-ئاۋغۇست، قەشقەر.

تەگرىتاغنىڭ شادلىقى

يەنە توي، يەنە بايرام تەگرىتاغدا،
كۈلمەكتە ئىچ ـ ئىچىدىن بۇ ئانا تاغ.
بالىسى چۈشمەمدىكەن خوش ساماغا،
توي ھېسى ئانىسىنى قۇچسا بۇ چاغ.

كەپتەرلەر كۆتۈرۈلدى كۆك ئاسمانغا،
شادلىقنىڭ بۇلۇتلاردىن ئاشقىنى شۇ.
كۈلدۈ ئالتۇن قۇياش شولا تۆكۈپ،
نۇرلاردىن چاچقۇ كېسىپ چاچقىنى شۇ.

گۈل تۆكەر ئېتىكىگە تەگرىتاغنىڭ،
تەبىئەت ئاشۇ تويدا قۇچاق ـ قۇچاق.
ئۇلغىيىپ بۇژغۇن چېچىپ گىرۋەكلەرگە،
دەريالار ئېتىپ كېلەر ئوتلۇق قوشاق.

ئوتتۇز يىل، ئۇنچە ئۇزۇن ۋاقىت ئەمەس،
ۋە لېكىن ئۆزگىرىشلەر ئاسمان ـ زېمىن.
ئەسىرلىك ئىشنى قىلدۇق شۇ يىللاردا،
يېپىندى گۈلدىن لىباس يىراق ـ يېقىن.

ھەر مىللەت شۇنچە قوۋناق بۇ ماكاندا،
يۈكسىلىش ئۈچۈن ئالغا ئاتلىماقتا.
يېپيېڭى گۈزەل شىنجاڭ قۇرۇۇڭلار، دەپ
بىزلەرنى پارتىيىمىز باشلىماقتا.

باياشاد تۇرمۇش ئېلىپ كەلدى بىزگە،
مەركەزنىڭ باي قىلغۇچى سىياستى.
تەر سىڭىپ، شورتاڭلاردا ئۈنۈپ مايسا
چۆللەرنىڭ ئۆزگەرمەكتە قىياپىتى.

يەنە توي، يەنە بايرام تەگرىتاغدا،
كۆلمەكتە ئىچ ـ ئىچىدىن بۇ ئانا تاغ.
قىز ـ يىگىت چۈشمەمدىكەن شاد ئۇسسۇلغا،
توي ھېسى ئانىسىنى قۇچسا بۇ چاغ.

1985 ـ يىل سېنتەبر.

بىلىم نۇرى

ئادەملەر بىلىمسىز تاپالماس روناق،
تەبىئەت قۇياشسىز بولغاندەك خاراپ.
پەن-ئىلىم مەنىۋى ئوزۇق،
ئۇنىڭسىز
كۆڭۈلنى قاراڭغۇ تۇن ئالار ئوراپ.

نادانىنىڭ دىلى كور، كۆرمەس يىراقنى،
بىلىم نۇر دىللارغا، ئەقلغە قانات.
بىلىمدە يېشىلەر تىلسىملار سىرى،
ياشنايدۇ ۋەتەن ھەم گۈللىنەر ھايات.

1985-يىل سېنتەبىر، ئۈرۈمچى.

خۇش كېلىپسىز، سەنئەتكارلار

— مەركىزىي مىللەتلەر ناخشا-ئۇسسۇل ئۆمىكى بىلەن نەنجىڭ ھەربىي رايونى ئالدىنقى سەپ ناخشا-ئۇسسۇل ئۆمىكىنىڭ شىنجاڭغا ھال سوراپ ئويۇن قويۇش ئۈچۈن كەلگەنلىكى مۇناسىۋىتى بىلەن.

ئانا يۇرتىمىز-دىيارىمىزنىڭ،
قۇتلۇقلاپ ئوتتۇز يىللىق تويىنى؛
كەپسىز مېھمانلار بېيجىڭ، نەنجىڭدىن،
ھىدلاپ سۈت-قىمىز، ئالما بويىنى.

ئالتۇن كۈز بۈگۈن مېۋىلەر پىشقان،
مول ھوسۇل بىزنى قىلغان شادىمان.
تەڭرىتاغ بۈگۈن كىيىپ يېڭى تون،
سالدى سىلەرگە كەڭرى داستىخان.

ئۇيغۇرلار باغقا باشلايدۇ سىزنى،
كىگىز ئۆيلەردە بولغايسىز مېھمان.
پىشۇرۇپ كاۋاپ، تارتىمىز پولۇ،
قوغۇن ھەم تاۋۇز پىچىلار شۇ ئان.

ئورۇماي قېنى مېھمان بولۇڭلار،
قارشى ئالىمىز سېلىپ پايانداز.
ئېلىپ كەپسىلەر بىباھا سوۋغات:
ھايات بەخش ناخشا، شۇنچە گۈزەل ناز...

1985 ـ يىل سېنتەبىر، ئۈرۈمچى.

www.uyghurkitap.com

مۇئەللىم، سىز نامسىز قەھرىمان

كەسپىڭىز ئۇچۇرۇش بىلىم كەۋسىرى،
دىللارغا غايىدىن يېقىش نۇر چىراق.
دوسكىنىڭ ئالدىدا بوردەك توزۇنداپ،
مۇئەللىم چېچىڭىز بولۇپتۇ ئاپئاق.

ياشلارغا ياشاشنى ئۆگەتتىڭىز سىز،
مېڭىشنى، ئىشلەشنى، چېلىش - يېڭىشنى.
شېغىلدىن مەرۋايىت،
تاشلاردىن ياقۇت،
قۇملاردىن قانداقچە ئالتۇن ئېلىشنى.

سىز — باغۋەن، كۆچەتكە ئەجىر سىڭدۈرگەن،
سىز — دېھقان، ئۇرۇقنى تەر تۆكۈپ تەرگەن.
قانچىلاپ شۇڭقارلار بولدى ئۇچۇرما،
ئۆزىڭىز يەم بەرگەن، ئۇسسۇلۇق بەرگەن.

زامانىڭ نۇرىدىن كۆڭلىڭىز يورۇق،
كىتابلار ئەقلىنىڭ خەزىنىسى گويا.

سىز دەيسىز بىلمىسىز بولماس كەشپىيات،
كەشپىيات ـ ئىلىمدىن ياشنايدۇ دۇنيا.

سىز دەيسىز ئەل بىلەن گۈللىنىدۇ ئەر،
ۋەتەن دەپ ياشىماق شەرەپ ھەرقاچان.
شۇ روھتا تەمەسىز كەلدىڭىز ئىشلەپ،
سىز ھامان جاپاكەش نامسىز قەھرىمان.

1985 ـيىل سېنتەبىر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

سۆيۈملۈك يۇرتۇم

شىنجاڭ، شىنجاڭ سۆيۈملۈك يۇرتۇم،
بايلىقى مول ئەجەب ئۈز جايسەن.
شېرىن قوغۇن، ئۈزۈمڭ بىلەن،
داڭلىنىشقا ھەقلىق، يارايسەن.

شىنجاڭ، شىنجاڭ، ئەي گۈزەل يۇرتۇم،
ئەلۋەك قوينۇڭ شۇ قەدەر كۆركەم.
كۆرسە كىشى ئاشىق بولغۇسى،
ۋادىلىرىڭ مەڭگۈلۈك كۆكلەم.

شىنجاڭ، شىنجاڭ، بەختىيار ماكان،
مىللەتلەرنىڭ قوۋناق دىيارى.
قولنى قولغا تۇتۇشۇپ مەھكەم،
گۈللەتمەكتە قوينۇڭنى بارى.

شىنجاڭ، شىنجاڭ، مېنىڭ باي يۇرتۇم،
ئىستىقبالى چەكسىز گۈزەل جاي.
ئىسلاھاتتىن سەن قۇدرەت تېپىپ،
كەلگۈسىگە ئاچتىڭ نۇر چىراي.

1985-يىل سېنتەبىر، ئۈرۈمچى.

ئېزىز مېھمانلار

——مەركىزىي ۋەكىللەر ئۆمىكى شەرىپىگە.

ئۇرۇمچى تويلۇق لىباس كىيدى قىزدەك،
دەل-دەرەخ، گۈل چېچەكلەر شۇنچە رەڭدار.
شادلىقىنىڭ دېڭىزىغا چۆمدى شىنجاڭ،
خەلقىمىز ناخشا ئېيتىپ ئۇسسۇل ئوينار.

مەركەزدىن كەلدى قۇتلاپ مېھمان بۈگۈن،
گۈل سۇنۇپ ئوتتۇز يىللىق مەرىكىگە.
نەزىرى چۈشتى ئىللىق جۇڭنەنخەينىڭ،
كوئىنلۇن، تەڭرىتاغىنىڭ ئېتىكىگە...

ھاياجان باستى مېنى شۇ مىنۇتتا،
نېمىشقا شېئىرىمنى قىلماي تەقدىم.
مېھمانلار، خۇش كېلىپسىز شەرەپ ئېلىپ،
ئەل بەختى مېنىڭ بەختىم، مېنىڭ پەخرىم.

مېھمانلار، قەدىردانلار، ئېزىز دوستلار،
يۇرتۇمدا كۆپرەك تۇرۇپ، كۆپرەك كۆرۈڭ.

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى
www.uyghurkitap.com

يۇلتۇزلۇق ئاسمىنىنى، قۇچىقىنى،
سەيلە قىپ، قايناملاردا ئەركىن ئۈزۈڭ.

شەرەپلىك ئوتتۇز يىللىق مۇساپىمىز،
نۇسرەتكە، ئۇتۇقلارغا پەۋەس تولغان.
پارتىيە تۇۋرۇكىمىز، خەلق يۆلىنىپ،
ئادىللىق، دانالىقتىن ئۆرە بولغان.

شادلىقنىڭ قايىنىمىدۇر ئىلى-تارىم،
ھەر مىللەت ياشار ئىشلەپ پاراغەتتە.
مېھمانلار، بىللە ئويناپ قۇتلۇق توينى،
شادلىققا شادلىق قوشۇڭ بۇ سائەتتە.

1985-يىل 29-سېنتەبىر، ئۈرۈمچى.

گۆھەر زېمندا توي

توي بۈگۈن شنجاڭدا — ئانا ماكاندا،
گۈل دېڭز، بايراقلار جلۋسى ئۇتقاش.
مۇقامدا كۈيلنەر شادلق، تەنتەنە،
كەلدى قوش توي، كۈلۈپ ئۆرلدى قۇياش.

داپ چالدى تاغ كيسپ بادام دوپپنى،
دەريالار تولغنپ چۈشتى ساماغا.
يەلپۈندى شەپەقنڭ رەڭدار كۆڭلكى،
گۈلشەنلەر خۇش ئىپار سەپتى ھاۋاغا.

ياڭرايدۇ كۈي - ناۋا تەرەپ - تەرەپتن،
بۇ كۈيدە بار بەخت، ئارزۇ ھاياجان.
بۇ كۈيدە بۇلبۇلنڭ خەندانلرى بار،
بۇ كۈيگە ئۈن قاتار شاۋقۇنلاپ ئورمان.

مەن، باقسام تويدكى ھۆسنۈڭگە شنجاڭ،
كۆكسۈمدە ئىلھاملار ياسايدۇ قيان.
زۇمرەتتەك باغلرڭ، ئالتۇن تاغلرڭ
جلۋسى بەختڭنى قلار نامايان.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

كۆلسەن مەرىپەت نۇرلىرى ئىچرە،
كۆلسەن ئىناقلىق گۈللىرى ئىچرە.
كۆلسەن، ياراتسا قۇچاقلىرىڭدا،
قۇرۇلۇش، ئىسلاھات يېڭى مەنزىرە...

ئانىنىڭ سىماسى بار قامىتىڭدە،
جەڭچىنىڭ جۇرئىتى جاسارىتىڭدە.
پىكىرلەر گۈل ئاچقان پاراستىڭدە،
ئالىمنىڭ ئەجرى بار ماھارىتىڭدە.

سەندە بار ئەبەدىي تۈگىمەس بايلىق،
سەندە بار سوۋۇماس مېھىر — ئۇ گۈلخان.
پارلار خەلق ئارزۇسى ھەربىر تېڭىڭدا،
گۈزەللىك، يېڭىلىق بولۇپ نامايان.

جۈت بىسىپ بۇلۇتلار بولۇشقاندا جەم،
شۇىرغان ھۇشقۇيتقان پەسىللەردە ھەم.
ئۆستۈردۈڭ گۈللەرنى قوينۇڭدا ئاسراپ،
تارتساڭمۇ تىترىمەي، تالاي دەرد ـ ئەلەم.

مېھرىڭنى تومۇزنىڭ ئاپتىپى دەيمۇ،
ئەي شىنجاڭ كەلگۈسىڭ ئوخشايدۇ تاڭغا.
شەپەقە يېزىلار بەختىڭ قامۇسى،
بىز ئىگە بولىمىز قاناتلىق ئاتغا.

سىغماس مىڭ داستانغا سىنىڭ تەرىپىڭ،
قەلبىمنى تۇتىمەن تويۇڭدا ساڭا.
بەختىڭنى قۇتلۇقلاپ ئانا، ئېگىلدىم،
كۈن كۆزۈڭ بىلەن شاد باققاندا ماڭا.

1985 - يىل ئۆكتەبىر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

شانلىق پويىز

—ئۈرۈمچى تۆمۈريول ئىدارىسى بېيجىڭ پويىز ئەترىتىنىڭ بېيجىڭغا قاتنايدىغان پويىزلارنى باھالاپ سىلىشتۇرۇشتا "ئۇدا ئۈچ قېتىم بىرىنچى" بولغانلىقىنى بۇ شېئىرىم بىلەن تەبرىكلەيمەن.

قار لەپىلدەپ ياغقان چاغ خۇش خەۋەرنى ئاڭلىدىم،
بوپتۇ يەنە بىرىنچى "بېيجىڭ" ناملىق بۇ ئەترەت.
بۇ شىنجاڭنىڭ شەرىپى، ئىپتىخارى، غۇرۇرى،
تەبرىكلەيمەن سىلەرنى ئىزھار قىلىپ مۇھەببەت.

"قىزىل بايراقلىق پويىز" ۋە "مەدەنىي پويىز" دەپ،
ئاتاق بەردى دەۋرىمىز، ئەترىتىڭلار شەنىگە.
يولۇچىنىڭ ئۆز ئۆيى — ماكانىدەك ئىللىق، خۇش
پويىز ئىچى ئايلانغان دوستلۇقنىڭ گۈلشەنىگە.

ئۆكسىمەيدۇ تەبەسسۇم كىشىلەرنىڭ چېھرىدىن،
كۆپچىلىكنىڭ غېمىنى ئۆز غېمىڭلار بىلگەچكە.
مۇلازىمەت سۈپەتلىك، يۈكسەكلىككە چىققىپتۇ،
كېچە-كۈندۈز تەر تۆكۈپ سىلەر جاپا چەككەچكە.

ۋەتەنداشلار ياقتۇرار سىلەر سۆيگەن پويىزنى،
مىننەتدارلىق ئۇلارنىڭ يۈرىكىدىن تاشماقتا.
ھەممە مىللەت ياشلىرى ئۆلگە قىلدى سىلەرنى،
ھەممە سەپنىڭ سىلەرگە مۇھەببىتى ئاشماقتا.

تەبرىكلىدىم سىلەرنى بۈگۈن كېلىپ بۇ يەرگە،
تۆتىنچى رەت بىرىنچى بولغايسىلەر كېلەر يىل.
يەنە شاراپ ئىچكەيمەن مۇبارەكلەپ ئاشۇ چاغ،
سۇنۇپ رەڭدار گۈلدەستە كۈيلەر مەردنى تەشنا دىل.

1985 ـ يىل 30 ـ نويابىر، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

پەنگە مۇھەببەت

ئىلىم-پەن سۆزى نۇر چاچىدۇ، چىللاپ
بىھساب ئادەمنى ئۆرلەشكە ھامان.
ئۇندەيدۇ ئىزدىنىش، تەتقىق قىلىشقا،
مەردانە ئىلگىرىلەپ ئاتلاشقا داۋان.

پەن راۋاج تاپقۇزار جەمئىيەتنى ھەم،
ئىنسانلار تۆھپىسىن قىلار نامايان.
ھېچ نەرسە ياشالماس پەندىن ئايرىلىپ،
باغلانغان ئۇنىڭغا جىمى جان-جاھان.

پەن كېرەك باشقۇرۇش، ئىش يۈرگۈزۈشتە،
ئايرىلسا ئۇنىڭدىن بىپىماس دېھقان.
ئۇ بولاق، ۋەتەننى گۈللەندۈرۈشتە،
بولمايدۇ ئۇنىڭسىز زامانى دەۋران.

ھاۋادەك زۆرۈركى بىلىم ئادەمگە،
پەن ئەھلى ھۆرمەتكە ئىگە ھەرقاچان.
پەننىڭ زەر ئاچقۇچىن قوللارغا ئالساق،
ئىستىقبال تاڭ كەبى قىلىدۇ جەۋلان.

1986-يىل يانۋار، ئۈرۈمچى.

سەنئەت گۈلى

——«تارىم» ژۇرنىلىنىڭ 300 - سانى نەشر قىلىنغانلىقى مۇناسىۋىتى بىلەن.

جاھاندا نەدەك گۈزەل تارىم بويلىرى،
ساڭا گۈزەل نام ئاتا قىلىپتۇ.
«تارىم»، جىلۋىلىك، شېرىن سەھىپەڭ
تارىم سۈيىدەك جۇشقۇن ئېقىپتۇ.

ئانا ۋەتەنىنىڭ گۈزەل باغرىدا،
«تارىم» چىرايلىق بىر سەنئەت گۈلى.
خانتەڭرىگە خاس ئۇسلۇب، رەڭ بىلەن
سىزىلار ئۇندا يۈرتىمىز ھۆسنى.

تالاي يازغۇچى، تالاي شائىرنى
يېتىشتۈردۈڭ سەن پەرۋىش قىلىپ.
ئۈچ يۈز گۈلدەستە سۇندۇڭ ئېلىمگە،
ئىجاد بېغىدا ياشناپ ئېچىلىپ.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

مۇشۇ شېئىرىم ساڭا تەبرىكىم،
خۇش ھىدىڭ بەرسۇن ئەلگە زوق، غەيرەت.
ۋەتەن قوينىغا تولۇپ ئېچىلغىن،
باسمىسۇن ئەلنى ھېچقاچان غەپلەت.

1986 - يىل يانۋار، ئۈرۈمچى.

تەڭرىتاغقا يېڭى مەدھىيە

— «تەڭرىتاغ» ژۇرنىلىنىڭ دۇنياغا كەلگەنلىكى مۇناسىۋىتى
بىلەن.

ئەي تەڭرىتاغ،
ئاق چاچ بېشىڭ كۆككە تاقاشقان.
باغرىڭ گۈلشەن،
بىلەر سېنىڭ داڭقىڭنى جاھان.

قاينار بۇلاق، گۈلدۈرلەيدۇ شارقىراتمىلار،
مىسلى زۇمرەت ئارچا-قارىغاي ياپيېشىل ئورمان.
يۈز ئاچىدۇ سەندە دائىم يېڭى مەنزىرە،
ئالتۇن، كۈمۈش، گۆھەر قىلغان قوينۇڭنى ماكان.

تاغلار مەزمۇت، ئادەملىرىڭ مەزمۇت تېخىمۇ،
گۈللەر ئېسىل، ئاي يۈملاق ئاقرىپ تولغان.
سۆيسەم-سۆيسەم سېنى سۆيگۈم تۈگىمەس، قاينار،
ئەي ئانا تاغ يۈرەك-باغرىم ساڭا چېتىلغان.

ناخشا ـ ئۇسسۇل يۇرتىنىڭ كۈي ـ ئۇسسۇلى گۈزەل،
رەڭدار سۈرەت سەنئەت بېغى گۈللەپ ـ ياشنىغان.
مەن كۈيلىسەم تەڭرىتاغنى يېڭى ناخشىدا،
دولقۇنلىنار دەريا بولۇپ چەكسىز هاياجان.

خويمۇ ئىللىق يەلپۈپ تۇرار باهار شامىلى،
خويمۇ يارقىن ئالتۇن ئاپتاپ كۈلگەن ـ چاقنىغان.
تىلەيمەنكى قارلەيلىسى تەڭرىتاغ ئۆزرە،
پورەكلىسۇن هۆسنى تۈزۈپ زاماندىن ـ زامان.

1986 ـ يىل ئاپرېل، ئۈرۈمچى.

ياشلار ئوقۇ ياشلىقىڭدا

يىل قايتمايدۇ،
قايتمايدۇ ھەم ياشلىقمۇ،
ئوقۇ-ئۆگەن ياشلىقىڭدا ئەي ياشلار.
ئىستىقبالنىڭ دەرۋازىسى مەكتەپتە،
ئوت يۈرەك مۇئەللىملەر يول باشلار.

ياشلىق دېگەن باھاردۇر ئۆمۈرنىڭ،
يىلنىڭ ئىشى باشلىنىدۇ باھاردىن.
قۇرۇق گەپ، ئوي، ۋەسۋەسىگە بېرىلمە،
يول ئېگىز-پەس، پۈتلىشىسەن بىكاردىن.

تاپار ياشلىق چەكسىز بايلىق بىلىمدىن،
تاپار ۋەتەن مېھرىدىن ھەم شەرەپشان.
ساقلار بىلىم ياشلىقىڭنىمۇ قەدرىنى،
غايە چىراغ ياشلىق ئۈچۈن ھەرقاچان.

پەرۋاز قىلغىن قانات ياساپ بىلىمدىن،
كۆتەر ۋەتەن، كۆتەر سېنى كەڭ ئاسمان.

ئەلگە قەلبىڭ بەرسۇن نۇر ۋە ھارارەت.
ئىجاد يولى، ئۆرلەش يولى بىپايان.

بىل ئۇنچىلا ئاسان قولغا كەلمىگەن،
ئوقۇيدىغان مەكتەپ، ئىمكان ۋە زامان.
كۆرۈندۇ باقساڭ ئارتقا بۇرۇلۇپ
باسقان يوللار، چەككەن جاپا،
ئاققان قان.

باق يىراققا،
تاغلارنى كۆر، باغنى كۆر،
ۋەزىنىنى سەر يەلكەڭدىكى يۈكلەرنىڭ.
ئوقۇغۇچى بول ھاياتتا، ئىزدەنگىن،
غېمىنى قىل ئالدىڭدىكى كۈنلەرنىڭ.

ياشلىق پەسلى — ئۈمىد پەسلى، ئەجىر قىل،
ئۆگەن ھەقسىز نەپ بېرىشنى باھاردىن.
تۆھپە يارات، پايدا - شۆھرەت ئىزدىمەي،
ئاتقان ئوقۇڭ ئاداشمىسۇن نىشاندىن.

1986 - يىل ئەتىياز، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورخانىسى
www.uyghurkitap.com

ئالتاي لىرىكىسى

(چاتما)

يېشىل ئالتاي

ئالتاي سېنى تاغلار ئوراپ تۇرۇپتۇ،
گۈل بويۇڭنى باغاشلاپتۇ كۆك ئورمان.
ئايىغىڭدا قىران سۇيى دولقۇنلار،
ئەككى قاشتا ئەلۋەك قىشلاق جاي ئالغان.

ئالتاي ئۆزۈڭ تاشلىق شەھەر ۋە لېكىن،
تاغلىرىڭ كۆك، سۇلىرىڭ كۆپ، يېرىڭ باي.
قۇچىقىڭدا مەدەنىيەت گۈللىگەن،
چېگرادىكى بىر شەھەرسەن گۈل چىراي.

كۆزنى تارتار، دىلنى تارتار مەنزىرەڭ،
سەن يايلاقلار كۆركى گويا چاقنىغان.
سەن سۈت-قىمىز، شېئىر-كۈينىڭ قاينىمى،
مالچىلارنىڭ قۇت ماكانى يايرىغان.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

كۆرۈنۈشلەر مەست قىلىدۇ يۈرەكنى،
دالالىرىڭ رەڭدار گىلەم بىپايان.
باغرىڭ گويا گۈزەللىكنىڭ ئالىمى،
يېڭى ھايات جۇشقۇنلىغان، قايىنىغان.

ئالتاي ئۆزۈڭ يېشىل ياقۇت، جۇلالىق،
ئانا يۇرتنىڭ ئۇپۇقىدا نۇر چاچقان.
ئالتاي ئۆزۈڭ گۆھەر قاچا، ھېكمەتلىك،
قوينۇڭ چارۋا، زەر ـ كۈمۈشكە لىق تولغان.

ئالتاي سېنىڭ جىلۋە قىلغان بۈگۈنىڭ،
قىزغا ئوخشار تولۇپ يەتكەن بويىغا.
ئالتاي ئەتەڭ قاماشتۇرار كۆزلەرنى،
ئالتۇندىن تاج كىيەرسەن ئەل تويىدا.

گۈزەل قاناس كۆلى

بىلەمسىز، قاناسنىڭ گۈزەللىكىدىن،
زوق ـ ھۇزۇر ئېلىشقا كەلدىم قانچە رەت؟
چوڭ قىزىل بېلىقنىڭ رىۋايىتىمۇ،
قوزغىتار ئۆزگىچە ھەۋەس ـ مۇھەببەت.

خالىماس كىم بۇندا سەيلە قىلىشنى؟
بېلىقنى كۆرۈشنىڭ ئۆزى بىر شادلىق.

خالىماس كىم سىرلىق چومبەلنى قايرىپ،
ئوزۈپ كۆلدە مەست بولۇشنى تاتلىق؟

سۈپسۈزۈك گۆھەرگە ئوخشايدۇ قاناس،
يېشىل تاغ، كۆك ئورمان ئارا چاقنىغان.
ھېكمەتلىك ئەينەككە ئوخشايدۇ قاناس،
يۈز ئاچقان سۇ ئىچرە بولۇت ۋە ئاسمان.

ئۇندا يوق دەريانىڭ قاينام ھەيۋىتى،
يوق دېڭىز دولقۇنلار ئۇرغان مەنزىرە.
ۋە لېكىن نازۇك بىر لەۋەنلىك بىلەن،
دىللارنى سالىدۇ قاناس لەرزىگە.

كۆك قارىغاي كۆككە بوي سوزۇپتۇ قاشتا،
كۆك چۆپلەر كۆكەرتكەن چوققا-قىيانى.
ھۆپپىدە قاپلاپتۇ ئەتراپنى گۈللەر،
ياۋا غاز، تورنىلار يارار سامانى.

قاناس سەن ئەجەبمۇ كۆركەم، ئاجايىپ،
قاناس سەن ئەجەبمۇ جىمجىت بىغۇبار.
ھۆسنۈڭنى قانغۇچە قىلدىم تاماشا،
بېلىق راۋىقىدا سۈمۈرۈپ ئىپار.

خىسلەتلىك گۈزەللىك بولغاچقا سەندە،
ئىنسانغا تۇيۇلۇپ كەتمەيسەن يىراق.
قايتىشنى ئۇنتۇيدۇ ساياھەتچىلەر،
يېقىلىپ كۆڭلىگە ۋەسلىڭدىن چىراق.

ئاھ، قاناس، ئۇنچە سەن ۋەتەننىڭ گويا
ئانىلىق ئەگلىنى بېزەپ چاقنىغان.
ئاھ، قاناس، سۈپسۈزۈك ئەينەكسەن گويا،
چېگرىنىڭ ھۆسنىنى قىلغان نامايان.

رەڭدار يايلاق

چەكسىز رەڭدار زىلچىدەك، ياكى
گۈلشەن ئوخشاش نۇردىن ئىچكەن ھەل،
نەپىس كەشتە كەبى گوياكى،
تەڭرىتاغنىڭ يايلىقى گۈزەل.

تىزما تاغلار ئۇنىڭغا سېپىل،
ئورمانلىقلار توسۇق ۋە ئۆتكەل.
گىيا-گۈللەر لىباس مىسالى،
دەريا-بەلباغ باغلاش ئۈچۈن بەل.

بۇ يەرلەرنىڭ ھاۋاسى خۇش بۇي،
شامالىرى ئېيتىدۇ غەزەل.

رەڭدار بولۇت چاقنار كۆكدە،
گۈللىرىدىن تامدۇ ھەسەل.

يىگىتلىرى شوڭقاردەك غەيۇر،
قىزلىرى گۈل-كۈلگەن ھەر مەھەل.
چارۋىچىنىڭ ماكانى يايلاق،
مەست قىلغۇدەك سۈرەتتۇر گۈزەل.

سۇ — ھاياتلىق كەۋسىرى سەن

ئاھ زۇمرەت سۇ،
ھاياتنى ياشنىتار سۈت-كەۋسەر سەن ھەر دەم.
ئىنسانلارغا چېچىلغان
شىپالىق زەمزەم.
يەر ساڭا ھاجەتمەن
موھتاج تاغ-قىيا،
ئاپتاپقا، ھاۋاغا ئوخشاشلا گويا.
ئايرىلالمايدۇ
جىمىكى شەيئىلەر سېنىڭدىن بىردەم.

بارچىگە جانلىنىش ئاتا قىلىسەن،
بېغىشلاپ ھاياتلىق تەبىئەتكە ھەم.
كىيگۈزىسەن يېشىل تون-لىباس،
بولۇپ پايانسىز زېمىنغا ھەمدەم.

* * *

سۇ بولسا نەدە،
يېشىللىق شۇ يەردە،
يۈز ئاچار يۈز خىل رەڭ،
جىلۋىلەر كۆركەم
قىلىدۇ جۇشقۇنلۇق ـ گۈللىنىش جەۋلان.
ئېتىز، باغقا سېنى باشلىسام،
يۈرىكىمنىڭ قاتلاملىرىدا
دولقۇنلىنار قايناق ھاياجان.
تەبىئەتنى مەدھىيىلەيمەن،
ھاياتلىقنى كۈيلەيدۇ نەزمەم.
كۈيلەيمەن تېخىمۇ ئابھاياتنى —
ھاياتنى ياشارتقۇچ سۇتنى دەممۇدەم.
كاشكى،
تېنىمدىكى قان،
تامچىلىسا،
سىڭسە ئىدى ھەم،
گۈل باھارنىڭ يامغۇرى بولۇپ،
ئانا يەرنىڭ باغرىغا شۇ ئان.

1986 ـ يىل ئىيۇل، ئالتاي.

ئەزىمەتلەر بەيگىسى

— پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى ۋە گوۋۇيۈەنىنىڭ سەمىمىي غەمخورلۇقىدا، مەملىكەتلىك 3 ـ نۆۋەتلىك ئاز سانلىق مىللەتلەر ئەنئەنىۋى تەنھەرىكەت يىغىنى ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ مەركىزىدە ئۆتكۈزۈلگەندە ئىلھامىم تاشقىنلاپ، قولۇمغا ئىختىيارسىز قەلەم ئالدىم.

ئالتۇن پەسىل ئالتۇن نۇردا چاقناپ بۇ شەھەر،
مىسلى چۆچەك دۇنياسىدەك تاۋلاندى ھەيۋەت.
يۈزلەردە گۈل، كۆڭلەكلەردە چىمەن جىلۋىسى،
ئىمارەتلەر، يوللار گويا رەڭگارەڭ سۈرەت.

بۇندا مىللىي تەنتەربىيە تۈزدى كەڭ مەيدان،
ئەللىك ئالتە مىللەتتىن جەم بولدى ئەزىمەت.
تولدى مىللىي تەنتەربىيە مۇنبىرى گۈلگە،
داستان بولدى ئىتتىپاقلىق، مېھرى ـ مۇھەببەت.

لەپىلدەتتى بوغدا نۇرلۇق شەپەق تۇغىنى،
بوغدا كۆلى تۈتتى زۇمرەت قەددىھتە كەۋسەر.

www.uyghurkitap.com

ناخشا ـ ئۇسسۇل يۇرتى، يىپەك يولى قايىندى،
ئاچتى قۇچاق مېھمانلارغا سەھرا ۋە شەھەر.

خۇش كېلىپسىز، تيەنئەنمېندىن نۇر ئېلىپ دوستلار،
جۇيىزىجۇڭنىڭ مەنزىرىسى، جىلۋىسىنى ھەم.
خۇش كېلىپسىز، چيەنتاڭجياڭدىن شاۋقۇنلار باشلاپ.
ھىمالايا گۈلى ئېپار چاچتى دەممۇدەم.

گۈزەللىككە ئامراق مىللەت ياشايدۇ گۈزەل،
ئەنئەنىۋى تەنتەربىيە ئەلگە قوشار شان.
مەردلەر يۈكسەك سەۋىيە ۋە خىسلەت ياراتسۇن،
نۇردەك بارسۇن خۇش خەۋەرلەر بېيجىڭغا شۇ ئان.

1986 ـ يىل ئاۋغۇست، ئۈرۈمچى.

مەرىپەت ئۇپۇقىدا ياندى چولپان

كۆتۈشلەر ئىلكىدە ئۆتتى كۆپ زامان،
ئۆتتى ھەم زېمىننى يۇيۇپ سەل-تۇپان.
خەلق ئارزۇ ئەيلىگەچ قوللاپ پارتىيە،
مەرىپەت كۆكىدە چاقنىدى چولپان.

مەرىپەت كۆكىدە چاقنىدى چولپان،
زوقلىنىپ باقتىمەن ئاڭا سۆيۈنۈپ.
ئارزۇ بوستانلىرىم كەتتى چېچەكلەپ،
ئىللىق قۇت يامغۇرى باشقا تۆكۈلۈپ.

چاڭ باسقان چولپاننىڭ يۈز-كۆزىن يۇيۇپ،
چاقناتقان دانالار سىزگە كۆپ رەھمەت.
پاراسەت، ئوي-پىكىر ۋە ئىشچان بىلەك
ھارمىسا، كۆرمىگەي ھېچ زىيان-زەخمەت.

چىن مېھنەت يولىدا ئاققان تامچە تەر،
مىڭ يىللىق بىمەنە چۇقاندىن ئەۋزەل.
ھەقلىق پەخرىمىزدۇر يۇسۇپ كەبى ئەر،
يۇرۇڭلار! كەلگۈمىز بىھېساب گۈزەل.

1986-يىل 27-ئاۋغۇست، قەشقەر.

www.uyghurkitap.com

بۇ كىتاب

ئىنسانلار يارىلىپ قىلدۇ پىكىر،
پىكىرلەر ئانىسى تۇغار بىلىمنى.
سانسىز ئىزدىنىشلەر، سانسىز يېڭىلىش،
تۇغرىلاپ كەلمەكتە ئىنسان ئېڭىنى.

پىكىرلەر دېڭىزى تەكتىگە شۇڭغۇپ،
جاۋاھىر سۈزۈپتۇ شۇ يۈسۈپ بوۋام.
ئون ئەسىر بۇرۇنقى ئىنسان پىكرىنىڭ،
جەۋھىرى بۈگۈنمۇ قىلدى بىزنى رام.

ئون ئەسىر ئۆتكەندە ئوقۇپ سۆيۈندۈم،
دانالىق تەختىدە ئۇ ئىكەن سۇلتان.
پىكىر يوللىرىمنى يورۇتۇپ بارار،
تال-تال نۇرى بىلەن چاقنىغان چولپان.

ئون ئەسىر مۇقەددەم يېزىلغان كىتاب،
ئۆگەن دەيدۇ بىزگە قىلىپ چىن خىتاب.
مەرىپەت كۆكىدە قاقايلى قانات،
ھاۋامۇ سۈپسۈزۈك، يېقىملىق ئاپتاپ.

1986-يىل 12-ئاۋغۇست، قەشقەر.

شىخەنزە

ھەر كۆرسەم يەنىلا كۆرگۈم كېلىدۇ،
يۈرىكىم باغلانغان ساڭا شىخەنزە.
خۇشلىنىشىپ كەتسەممۇ كەتمەس ئالدىمدىن،
سەندىكى يېشىللىق، رەڭدار مەنزىرە.

ئىلىمدە بۇ يەرلەر ئىدى چۆل ـ قاقاس،
ئىلىمدە قۇمۇشلۇق، يۇلغۇن ۋە قۇملۇق.
سەن مەردلەر يۇرۇشى، ئەمگەكلىرىدە
يارالغان، دۇنياغا قان ـ تەردىن تولۇق.

گۈل پۇرار ئەمدىكى شامالىرىڭدىن،
بۇلبۇللار بېغىشلار جانغا لەززەتنى.
سەن يېشىل بىر دېڭىز، چېكى كۆرۈنمەس،
قۇچىقىڭ ئەسلىتەر ماڭا جەننەتنى.

سەن ئىجاد ھېكمىتى، ئەجىر گۈلشىنى،
بىر ئىشەنچ كۆڭلۈمدە چاقنار دەممۇدەم.
چۆللۈكلەر يارىلىش يولۇڭدا شۇنداق،
گۈزەللىك دۇنياسىغا تاشلايدۇ قەدەم.

1986 ـ يىل ئۆكتەبىر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

جوڭغارغا پوتولدى قانات

ـــــ شىمالىي شىنجاڭ تومۇريولىدا شىخەنزىگە پويىز قاتنىغانلىقىنى تەبرىكلەش مۇناسىۋىتى بىلەن.

توپلاندى، يامرىدى ئادەم كەلكۈنى،
تومۇريول چېتىگە شۇنچە شاد ـ خۇرام.
ئانار رەڭ جىلۋىلىك مەگزىلىرىدىن،
ئاقاتتى بەختىيار ياش تارام ـ تارام.

تۆتىنچى ئۆكتەبىر شادىيانە كۈن.
شىخەنزە شەھرىگە پويىز قاتنىغان.
جوڭغارغا پوتولدى قايرىلماس قانات،
تارىخىي بۇرۇلۇش بۇ ـــ نۇر چاقنىغان.

شىمالغا يول ئالغان تۇنجى پويىزدا،
ئولتۇردۇم كۆز سېلىپ دالىغا، تاغقا.
ئادەملەر سىزماقتا يېڭى خەرىتە،
ئايلىنار چۆل ـ زاۋۇت، ئېتىزغا، باغقا.

تومۇر ئات چاپىدۇ دالا ـ يايلاقتا،
شىمالنىڭ ئەتىسى كۆرۈندى پارلاق.
باي شىنجاڭ ئاچىدۇ يېڭى مەنزىرە،
يۈكسىلىش ئەپكەلگەن ھايات بەك قوۋناق.

ئېھ، ئانا تەڭرىتاغ، سۆيۈملۈك شىنجاڭ،
ئۇچتۇڭسەن غايەڭدىن ئېلىپ كۈچ-ئىلھام.
يايرىتار ئىسلاھات مېۋىسى دىلنى،
سائادەت ئىشكى ئېچىلدى داغدام.

1986-يىل 4-ئۆكتەبر، شىنخەنزە.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

جوڭغارغا پوتولدى قانات

—شىمالىي شىنجاڭ تۆمۈريولىدا شىخەنزىگە پويىز قاتنىغانلىقىنى تەبرىكلەش مۇناسىۋىتى بىلەن.

توپلاندى، يامرىدى ئادەم كەلكۈنى،
تۆمۈريول چىتىگە شۇنچە شاد-خۇرام.
ئانار رەڭ جىلۋىلىك مەگزىلىرىدىن،
ئاقاتتى بەختىيار ياش تارام-تارام.

تۆتىنچى ئۆكتەبىر شادىيانە كۈن.
شىخەنزە شەھىرىگە پويىز قاتنىغان.
جوڭغارغا پوتولدى قايرىلماس قانات،
تارىخىي بۇرۇلۇش بو—نۇر چاقنىغان.

شىمالغا يول ئالغان تۇنجى پويىزدا،
ئولتۇردۇم كۆز سىلىپ دالىغا، تاغقا.
ئادەملەر سىزماقتا يېڭى خەرىتە،
ئايلىنار چۆل-زاۋۇت، ئېتىزغا، باغقا.

تۆمۈر ئات چاپىدۇ دالا-يايلاقتا،
شىمالنىڭ ئەتىسى كۆرۈندى پارلاق.
باي شىنجاڭ ئاچىدۇ يېڭى مەنزىرە،
يۈكسىلىش ئەپكەلگەن هايات بەك قۇۋناق.

ئېھ، ئانا تەڭرىتاغ، سۆيۈملۈك شىنجاڭ،
ئۇچتۇگسەن غايەڭدىن ئېلىپ كۈچ-ئىلھام.
يايرىتار ئىسلاھات مېۋىسى دىلنى،
سائادەت ئىشكى ئېچىلدى داغدام.

1986-يىل 4-ئۆكتەبر، شىنخەنزە.

www.uyghurkitap.com

پارتىيىنىڭ مۇنەۋۋەر پەرزەنتى

— مۇنەۋۋەر سوت توشۇغۇچى ئەن چىڭمىڭغا مەدھىيە.

سەھىپىلەر قۇرلىرىدىن،
ئۇچقۇر رادىئو دولقۇنلىرىدىن،
بىلدىم مەن نامۇشەرىپىڭنى،
ئەي چارچىماس يولداش.
شەھەر خەلقىنىڭ ماختاشلىرىدىن،
سۆھبەت يىغىنىدىكى ئەمگەك نەمۇنىچىلىرىنىڭ
گۈلدۈراس ئالقىشلىرىدىن،
ئاڭلىدىم تەرىپىڭنى،
تونۇدۇم سىنى،
كومپارتىيىمىزنىڭ ئاددىي ئەزاسى —
ئىشچان قېرىنداش.
سەندە بار پارلىغان غايە ئەبەت.
ئاجايىپ تەسىرلىك ئىش ئىزلىرىڭ،
سەندە بار ئالىيجاناب پەزىلەت.
يۈرىكىڭ قىپقىزىل مىسالى ئوتقاش،
خەلققە مېھرىڭ ئىللىق زەر قۇياش.
ياتقاندا ئادەملەر تاتلىق ئۇيقۇدا،

ماڭسەن ئىزغىرىن شامالدا،
نەشتەردەك سوغۇقمۇ سەن بېرىپ بەرداش.
ئادىنىڭ — رىكشا ھەيدەپ،
سەھەرنىڭ تۇنجى ناخشىسىنى توۋلاش.
يەتكۈزسەن مېھرى-مۇھەببەتنى،
كۆرمىڭ ئائىلىگە كۆيۈنۈپ،
كوچىمۇكوچا، ئۆيمۇئۆي يۈرۈپ.
ھەر مىللەت خەلقىغە بولۇپ قەلبداش.
بىرىسەن ئاغرىق موماينىڭ
سۈتىنى ۋاقتىدا ئاپىرىپ.
قويسەن ئۆيىنى سۈپۈرۈپ،
تامىقىنى ئېتىپ، كىرىنى يۇيۇپ.
ئۆز ئاتاڭغا يېزىلغان سۈتىنمۇ
كېسەل بالىغا بەردىڭغۇ ئۆتۈنۈپ،
مۇھەببىتىڭ چوڭقۇر قاينامغا ئوخشاش
سۆزلىرىڭدىن يايرايدۇ دىل سۆيۈنۈپ،
يۇلتۇزلار كۆچۈپ، نۇرلىرى ئۆچۈپ،
ئاي ئولتۇرۇپ،
چىقىپ قۇياش.
ئۆتتى، ئۆتكۈزدۈڭ شۇنداق،
يىگىرمە ئۈچ يىلنى بىر كۈندەك كۆرۈپ،
بەجانىدىل ئىشلىدىڭ ئەلگە كۆيۈنۈپ،
يازدىڭ ھەققىي غايە ناخشىسىنى،
قايىندى قەلبىمدە ھاياجان دولقۇن كۆتۈرۈپ،

www.uyghurkitap.com

ئەي، ئەن چىڭمىڭ يولداش،
قانداقمۇ تۇرالاي ماختىماي سىنى،
پارتىيىمىزنىڭ مۇنەۋۋەر پەرزەنتى،
قەدىرلىك سەپداش.

1987-يىل ئاپرېل، ئۈرۈمچى.

ئىنتىپاقلىق گۈلدەستىسى

—— ئاپتونوم رايونلۇق 2 ـ قېتىملىق مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى بويىچە تەقدىرلەش يىغىنىغا بېغىشلايمەن.

چىن دىلدىن كۈيلەيمەن، تەڭرىتاغ سېنى،
كۈيلىنەر ناخشامدا يايلاق ۋە بوستان،
كۈيلىنەر ناخشامدا ھۆر يېڭى شىنجاڭ،
تاغلىرى، دەرياسى ھەم خەلقى ئوبدان،
ئالتۇنغا ئوخشايدۇ ئون ئۈچ مىليون قەلب،
مېھرلىك ۋە ئىجىل مىسلى بىر تۇغقان.

ياسىدى ئىتتىپاقلىق گۈلدەستىسىنى،
ئون ئۈچ تال گۈل بولۇپ بۇ ئون ئۈچ مىللەت.
يازماقتا ئىناقلىق داستانلىرىنى،
ئۇلار ھەربىر سەپتە بولۇپ بىر نىيەت.
بۇ گۈللەر سولمايدۇ پورەكلەپ گۈزەل،
بەرگەچكە پارتىيە باھارنى ئەبەت.

بۇ يەردە ھەر مىللەت ئۇيۇشقان مەھكەم،
ئىناقلىق ئەۋلادتىن ئەۋلادقا ياشنار.

www.uyghurkitap.com

مىللىي ئىتتىپاقلىق ئۈلگىسى سىلەر —
ۋەكىللەر،
سىلەرگە خاس شان، ئىپتىخار.
ئاچايلى يېڭى بەت ئىتتىپاقلىقتىن،
مەن تىلەك ناخشىسى قىلاي يادىكار.

1987-يىل 15-نويابىر، ئۈرۈمچى.

تارالسۇن شىنجاڭنىڭ نامى جاھانغا

— مەملىكەتلىك ئاز سانلىق مىللەت ئەدەبىيلىرى ۋە ئەدەبىي تەرجىمانلىرىنىڭ قۇمۇلدىكى ئۇچرىشىشى مۇناسىۋىتى بىلەن.

قوغۇن ھىدى ئۇرۇلغان چاغدا دىماغقا،
جەم بولۇشتى ئەدىبلەر ھەر ياندىن كېلىپ.
يېڭى جىلۋە قوشۇلدى يىپەك يولىغا،
قەلەمكەشلەر ئۇچراشتى قۇمۇلدا كۈلۈپ.

قۇتلۇقلايمەن شىنجاڭغا كەلگەن دوستلارنى،
ھەممە مىللەت ئىناق، شاد بىزنىڭ دەۋراندا.
ئەقىل، ئىجاد نۇرلىرىنى چاچسۇن بۇ يىغىن،
كەڭ تارالسۇن شىنجاڭنىڭ نامى جاھانغا.

1987-يىل ئىيۇل، ئۈرۈمچى.

ئەرەب خەلىپىلىكىگە زىيارەت

(چاتما)

ئورنىتايلى دوستلۇق كۆۋرۈكى

—— ئەرەب بىرلەشمە خەلىپىلىكىدىكى دوستلارغا بېغىشلايمەن.

كەلگىنىمدە دىيارىڭلارغا،
دولقۇنلاندى قەلبىم بولۇپ شاد.
ئوخشاش بىزدە يەر شارائىت ھەم،
ئوخشاش ئادەت، دىنىي ئېتىقاد.

ئۆز يۇرتۇمغا كەلگەندەك بولدۇم،
تونۇشتۇر گوياكى بۇندىكى ھايات.
تۇرسىمۇ ئايرىپ ئارىنى ھەتتا،
ئۇزۇن يوللار ۋە تاغلار قاتمۇقات.

كۆپ جەھەتلەر كېتەر ئوخشىشىپ،
بىر كۆرۈشۈپ بولدۇق قەدىناس.

تونۇش ـ بىلىش ئەمەس ئىدۇقيۇ،
بىر سۆزلىشىپ بولۇشتۇق سىرداش.

تىللىرىمىز ئوخشاشمىسىمۇ،
دىللىرىمىز تۇتىشىپ كەتكەن.
بىزدە ئورتاق بىر ئارزۇمۇ بار،
دۆلەت تىنچ، خەلق باي بولسۇن دېگەن.

ئىككى ئەلنىڭ دوستلۇق رىشتىنى،
كۆچەيتمەكلىك پىكرىمىز بىردەك.
سودىمىزنى روناق تاپقۇزماق،
ئورتاق ئۈمىد، سەمىمي ئىستەك.

ئورنىتايلى دوستلۇق كۆۋرۈكى،
ئىككى دۆلەت دوست ئۆتسۇن بەلەن.
دوستلۇقىمىز، ھەمكارلىقىمىز،
تەڭ ياشىسۇن يەر شارى بىلەن.

1986 ـ يىل 8 ـ دېكابىر، ساجا.

رەڭدار گۈللەر

بۇ يەرنىڭ گۈللىرى،
دەرەخكە ئوخشاش.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئۆسۈپ تۇز ھەم ئېگىز مىسالى شەمشاد،
ئۆگزىلەر ئۈستىگە قويار ئىكەن باش.

بۇ يەرنىڭ گۈللىرى،
ئوتتەك تاۋلىنار.
قىزىرىپ كۆزلەرنى قاماشتۇرۇپ ھەم،
ھاۋاغا تارقىتار خۇش پۇراق ئىپار.

بۇ يەرنىڭ گۈللىرى،
يوللارغا ياندىش.
قىلىدۇ كىشىنى مەپتۇن ئۇ، چۈنكى
ھۆسنىگە رەڭدارلىق ۋە جىلۋە يولداش.

بۇ يەرنىڭ گۈللىرى،
خىلمۇخىل، سەر خىل،
ۋە ئىسسىق بەلباغنىڭ تۇسلىرى قويۇق،
مەستانە بولىدۇ كۆرگەن چاغدا دىل.

بۇ گۈللەر يەلپۈنۈپ مەيىن شامالدا،
تەۋرىنەر دېڭىزدەك ھەر تاڭدا لەرزان.
گۈل-چىمەن ھەمراھى چىمەنلىكلەردە،
سېھىرلىك مەنزىرە نامايان ھامان.

1986-يىل 14-دېكابر، ئابۇدەبى.

قۇملۇقتىكى گۈلىستان

بۇ يەرنى كىم ئۇيلار ئەسلى قۇملۇق دەپ،
چۆپ ئۈنمەس چۆل دېسە ھېچكىم ئىشەنمەس.
ئادەمزات قەدىمى تېگىپ باقمىغان،
بارخانلار يېتىشقان بولۇپ ئېگىز-پەس.

بەزى تىنچ داۋالغۇپ، بەزەن ھۆركىرەپ،
دولقۇنلار ئوينىتقان دېڭىز ھەيۋەتتە.
مىڭ يىللاپ ئۇيقۇغا چۆكۈپ ئۇخلىغان،
بۇ يەردە جىمىكى نەرسە غەپلەتتە.

يۈز بەردى 60-يىللار مەزگىلى،
يەر-كۆكنى تىترەتكەن كاتتا ئۆزگىرىش.
ئەرەبلەر يېرىدىن بۇلدۇقلاپ نېفىت،
چۇش كەبى ئۆزگەردى بارچە كۆرۈنۈش.

ئۆزگىچە نۇسخىدا پۈتتى بىنالار،
بولۇنقا باش تىرەپ دېڭىزغا ياندىش.
پاراخوتلار كىرىشتى قۇلتۇققا سانسىز،
تور يايدى ماي يوللار ساھىلغا تۇتاش.

ئازادە كوچىلار، قات-قات بىنالار،

ئۇيغۇر كىتاب تورىتىكى
www.uyghurkitap.com

ئادەملەر توپى چوڭ ئېقىندۇر ئاققان.
بولۇپتۇ دېڭىزنىڭ قولتۇقى پايتەخت،
شەھەرلەر مىسالى گۈزەل گۈلىستان.

ياپراقلار شىلدىرلاپ ناخشا پىچىرلار،
مەجنۇنتال ئوينايدۇ ئۇسسۇل تولغىنىپ.
چاتقاللار، گۈلشەنلەر چاقنىتار كەشتە،
ياپيېشىل پالمازار قارار زوقلىنىپ.

جىلۋىلىك تۈس بىلەن تولغان بارچە جاي،
سايىزار گۈلباغلار بېرىدۇ راھەت.
ئويلىماس چەت جايدىن ئەپكەلگەندۇ دەپ،
ھېچ كىشى بۇ يەرگە تۇپراقنى پەقەت.

ئويلىماس دەرەخنى، گۈلنى، چىمەننى،
بۇ يەردە تەبىئىي ئۆسمىگەندۇر، دەپ.
نېفىتكە تېگىشكەن ئاقچا كۈچىدىن،
قۇرۇلغان بارچىسى، ياشنىغان گۈللەپ.

ئادەملەر تەبىئەت ئۈستىدىن غالىب،
بۇ يەكۈن گۈلىستان ھۆسنىدە ئايان.
ئاجايىپ گۈزەللىك باركەن بۇ يەردە،
مەست قىلار كىشىنى قارىغان ھامان.

1986 - يىل 14 - دېكابىر، ئابۇدابى.

دوبەي سودا سارىيى

— شىنجاڭ مۇسۇلمانلار ئېكسپورت تاۋارلىرى كۆرگەزمىسىگە مەدھىيە.

دوبەينىڭ خەلقئارا سودا سارىيى،
ئاپئاق چوڭ ئىمارەت كۆككە بوي سوزغان.
لەپىلدەر لالە رەڭ بەشيۇلتۇزلۇق تۇغ،
بىرىنچى ئىشىكنىڭ ئۈستىدە لەرزان.

ياڭرىدى بۇ دۆلەت ئوركېستىرى شوخ،
شوتلاندىيە نەيلىرى قىلدى خۇش ناۋا.
باشلاندى شىنجاڭنىڭ كۆرگەزمىسىمۇ،
مېھمانلار ئۈزۈلمەس بىر ئېقىن گويا.

ئۇيىنتار يېقىملىق سازلار يۈرەكنى،
لالە رەڭ گىلەمدە زەپ يېنىك قەدەم.
قىزىقتى سودىگەر، ئەربابلارمۇ ھەم،
تاۋارلار چاقناتقاچ كۆزنى دەممۇدەم.

گىلەملەر چوغ سۈپەت، رەڭگارەڭ، گۈلدار،
دۇخاۋا جىلۋىدار، تاۋار جىلۋىدار.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
uyghurkitap.com

ئارزۇلۇق، ئەتىۋار يەرلىك مەھسۇلات،
مودىلىق كىيىملەر، بۇيۇملار داڭدار.

شۆھرەتلىك شىنجاڭنىڭ ناخشا - ئۇسسۇلى،
قوزغىدى مەيداندا ئالقىش - ھاياجان.
چاۋاكلار گۈلدۈرلەپ گۈلدۈرمامىدەك،
ئاپىرىن ئالقىشى ياڭرىدى ھامان.

كۆرۈشتۇق، سۆزلەشتۇق، كۈلۈشتۇق بىللە،
خاتىرە سۈرەتكە چۈشۈشتۇق بىللە.
دوستلۇق ئۇرۇقى چاچتى كۆرگەزمە،
ئىناقلىق پەيزىنى سۈرۈشتۇق بىللە.

1986 - يىل دېكابىر، دوبەي.

جۇڭگولۇق بولغانغا پەخىرلىنىمەن

«ۋاقىت گېزىتى»نىڭ بىرىنچى بېتى،
چىقتى "شەرق ئۇسسۇلى" دېگەن نام بىلەن.
داختاشتى شىنجاڭنىڭ ئويۇننى دەپ:
"ئۇسسۇلى بەك نەپىس، كۈيى بەك بەلەن."

بېسىلدى ئويۇندىن تارتىلغان سۈرەت،
يېزىلىپ تەسىرلىك ماقالە - تەقرىز.

كۆرگەندە سۇرەتلىك خەۋەرلەرنى مەن،
جۇش ئۇردى قەلبىمدە قايناق بىر دېڭىز.

قويۇلغان چېغىدا جۇڭگو ئويۇنى،
چۆمۈلدۈم غۇرۇرنىڭ نۇرىغا يايراپ.
ماختالغان چېغىدا جۇڭگو سەنئىتى،
ئىپتىخار ھېس قىلدىم ھاياجان قايناپ.
جۇڭگولۇق بولغانغا پەخىرلەندىمەن
ئىرادەم ھەر جايدا يالقۇن چاقناپ.

1986 - يىل 3 - دېكابىر، ئابۇدەبى.

ھەممىمىز ئىناق قېرىنداشلار

دېيىشتى بۇندىكى بەزى ئەرەبلەر:
"ئىلگىرى جۇڭگونى بىلەتتۇق پەقەت.
جۇڭگودا شىنجاڭنىڭ بارلىقىنىمۇ،
بىلدۇق بىز كەلگەندە سىلەر بۇ نۆۋەت."

چۈشىنىش مۇھىمكى، چۈشىنىشكەندە،
ناتونۇش ئادەملەر بولىدۇ سىرداش.
يات يەرمۇ ئۆز يۇرتتەك كۆرۈنەر ئىسسىق،
ھاياتتا زۆرۈردۇر ئۆزئارا قولداش.

ھەممىمىز ئىناق قان ـ قېرىنداشلارمىز،
قىلايلى بىز بېرىش ـ كېلىشنى سىجىل.
دوستلار كۆپ ئۇچراشسا سۆيگۈ چوڭقۇرلار،
تۇغقانلار ئىزدەشسە بولۇشار ئىجىل.

سىزلەردە بار چەكسىز نېفىت بايلىقى،
بىزدە بار سەرخىل مال، قازانغان ئاتاق.
ئۆزئارا قىلىشساق خېرىدارلىق بىز،
بولىدۇ سودىنىڭ ئىقبالى پارلاق.

1986 ـ يىل 11 ـ دېكابىر، دوبەي.

ئەگرى دېڭىز

مەن كۆرگەن دېڭىزلار بىپايان،
ياتاتتى تەپتەكشى پارقىراپ.
شەھەردىن، سەھرادىن ئۇزاقتا،
دولقۇنلاپ، بەزىدە شارقىراپ.

بۇ يەرنىڭ دېڭىزى ئەگرىكەن،
تاشقىنمۇ كەلمەيدۇ تۇرۇلۇپ.
خۇاڭخېدەك، چاڭجياڭدەك ئاقىدۇ،
ھەر دەمدە تولغىنىپ، بۇرۇلۇپ.

شەھەر چوڭ قىرغاققا جايلاشقان،
ئىككى قاش ئىمارەت قاتىرى.
كوچىلار دېڭىزنى بويلايدۇ،
دېڭىزغا ئۇلانغان بازىرى.

چىرماشقان قاتناشنىڭ تورلىرى،
كېلىدۇ پاراخوتى جاھاننىڭ.
ئاۋات بىر مەنزىرە يۈز ئاچقان،
زوقىنى ئۇيىنتىپ ھەر جاننىڭ.

ئەي ئەگرى دېڭىز ھۆر ئۇچۇق پورت،
تەلپۈنەر قوينۇڭغا كەڭ دۇنيا.
چەت ئەللىك مېھماننى چىللايسەن،
مېھرىڭگە قىلىپ سەن مەھلىيا.

1986 ـ يىل 10 ـ دېكابىر، دوبەي.

دېڭىز ۋە قۇملۇق

بېلىگە باغلىدى رەڭمۇرەڭ بەلباغ،
بۇ قۇمساز ساھىللار ياتقان بىپايان.
قۇملۇقنى ئۇيقۇدىن ئويغاتتى شاۋقۇن،
چۆللۈكنىڭ چىرايى ئۆزگەردى شۇ ئان.

www.uyghurkitap.com

دېڭىزنىڭ بويىدا كۆز ئاچتى پايتەخت،
ئادەملەر كەلكۈنى قولتۇققا ئاقار.
رەستىلەر قۇرۇلدى ئازادە، رەت-رەت،
چوڭ-كىچىك داچىلار قەد كەردى، قاتار.

دېڭىزدا بولغاندەك خىلمۇخىل بېلىق،
قۇملۇقتا بولىدۇ بايلىق، خەزىنە، كان.
فونتاندەك ئېتىلىپ چىقتى قاراماي،
جەننەتكە ئايلاندى قاقاس باياۋان.

ئاپتۇ بۇ نېفىتنى مەنبە قىلغان ئەل،
چۆل بىلەن دېڭىزنىڭ ئارىسىدىن جاي.
ياشناتتى ئەرەبنىڭ يەر، ھە، دىلىنى،
زەمزەمدەك خىسلەتكە ئىگە قارا ماي.

1986-يىل 13-دېكابىر، ئابۇدەبى.

باھار

(نورۇز ئىلھامى)

باش باھار كەتتى ئۆتۈپ، نورۇزغا نۆۋەتتۇر بۇ دەم،
يامرىغان ئەگىز كەبى قۇرلارغا سۆز تۆكتى قەلەم.
يامرىغان ئەگىز كەبى ئىلھاملىرىم ئۆتسە سۆيۈپ،
تۇنجى كۆكتاتلارغا تولسۇن قىر، ئېتىزلار ھەم بىنەم.
بۇ نورۇز تىنچ ۋە ئىناقلىق كەيپىگە چاچسۇن شاراب،
ئەل بېيىپ تاپسۇن روناق، يۇرت بولسۇنۇ سولماس چىمەن.
سەگىتىپ ئۆتكەن چۇشەكتە ياتقاننى نورۇز شامىلى،
تۇنجى كۆكتاتتەك قىمىرلاپ، ئاپتاپقا يانداشسۇن تىمەن.
گۈل-چېچەكلىك، ناز-كەرەشمە ياز كېلەر خۇش خۇي كۈلۈپ،
كۆڭلىمىزنى ياز قىلايلى، نورۇزدا ئىچكەن مەي بىلەن.

1987-يىل 3-مارت، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئوكيانلارنىڭ ئۇ چېتىگە سەپەر

(چاتما)

ھىجران

باشلىدىم مەن سەپەر يىراق-يىراققا،
ۋەتىنىم ئايرىلىپ سېنىڭدىن شۇ تاپ.
ئىزھارلاپ بولغۇسىز ئىشق-مۇھەببەت
يالقۇنلۇق كۆكسۈمدە قاينار دولقۇنلاپ.
ھەر قېتىم يۇرتۇمدا بالا چېغىمدا،
كالا ھارۋىسىنى قېتىپ تاڭ سەھەر،
جاڭگاللىغا ئوتۇنغا ماڭماقچى بولسام،
بېلىمگە تۈگۈپ بىر زاغرىنى ئەگەر؛
يول ئاغزىغىچە ئۇزۇتۇپ ئانام،
دەيتتى جېكىلەپ: پەخەس بول بالام.
قۇملۇق بوراندىن، يىرتقۇچ ھايۋاندىن،
پۇت-قولۇڭنى چېپىشتىن ئەيلىگىن ھەزەر.
ئانام ماڭا
ئەستايىدىل ئىدى شۇنداق،
سۆزلىرى ئاددىي، سەممىي، قايناق.
يۈرىكى ئاجايىپ كۆيۈمچان يۇمشاق.

مېھرىبان چىرايىغا قارىغىنىمدا،
ئۆرلەيتتى دولقۇنلار قەلبىمدە ئويناق.
قىلالمىساممۇ گېپىمنى ئىزھار،
ئويلايتتىم كۆڭلۈمدە ئۇزاققا قەدەر:
خاتىرجەم بولغىن مەن سىرتتا يۈرگەندە
ھەممىگە تاقابىل تۇرىمەن ئەپلەپ.
بۈگۈن لىق ئوتتۇنلار بىسىپ ھارۋامغا
قايتىمەن تىنچ-ئامان ئۆيگە ئانا، دەپ.
نەۋقىران پەسلىمدە، ياش مەزگىلىمدە،
يورۇتتى
پارتىيە نۇرى يۈرەكتۈمنى.
كادىر بولۇپ ئاشۇ كۈنلەردە،
يۇك-تاقىمنى يۈدۈپ ئۆشنەمگە
قاتناشقىنىمدا
يەر ئىسلاھات قوشۇنىغا،
يول ئاغزىغىچە ئۇزاتقان ئانام:
"بۈگۈن بىز كۆتۈرگەن چېغىمىزدا قەد
ئەسلىمىزنى بولماس ئۇنتۇشقا پەقەت.
ئازادلىق ئارمىيىنىڭ گېپىنى ئاڭلا،
ئۇلار بىز يوقسۇللىنىڭ نىجاتكارى!" دەپ.
ئۈنچىقماي شۇ گەپنى ئەستە چىڭ تۇتتۇم
كۆڭلۈم توق تېخىمۇ چىڭىپ ئىرادەم.
قاتنىشىپ ئىنقىلاب قوشۇنىغا مەن
باشلىدىم يېپيېڭى ھايات يولۇمنى.

پارتىيە ئەۋەتمەكتە بۇگۇنكى كۈندە
چەت ئەلنى زىيارەت قىلىشقا مېنى.
يېڭى مۇساپىغا تاشلىدىم قەدەم.
ۋەتىنىم ئايرىلىپ سەندىن
باشلىدىم يىراققا سەپەر، مەن شۇ دەم.
يۈرىكىم
ھەم خۇشال، ھەم تىنچىيالماس.
بالا ئانىسىنىڭ ئىسسىق قوينىدىن
ئايرىلىشنى ئەسلا خالىماس،
ئانا ـ بالىنىڭ رىشتى مۇستەھكەم.
ئايرودرومدا ماتور گۈرۈلدىگەندە،
كۈتۈش بۆلۈمدە كىشىلەر قىستىلىشقاندا.
تۇغقانلار بىلەن خەيرلىشىپ،
كۆز ياش تۆكۈشۈپ، كۈلۈمسىرىشىپ،
زالدا قول ئېلىشىپ، ئايرىلىشقاندا.
ئاھ، مېنىڭ يۈرىكىمنى قاپلىدى بىر خىل
قىيالماسلىق قايغۇسى قەۋەت.
ۋەتىنىم سېنىڭدىن ئايرىلماقتىمەن
قاراپ ئالايچۇ ساڭا يەنە بىر نۆۋەت.
يۈرىكىمنى قالدۇرۇپ كېتىشنى مەندىن
قىلماقتا سۆيۈملۈك رۇخسارىڭ تەلەپ.
كۆڭلۈمنىڭ گېپىنى ئېيتايچۇ ساڭا:
سۆيىمەن ۋەتىنىم سېنى مەن ئەبەت.
قايتىمەن ئۇرۇنداپ ۋەزىپەمنى تېز،

ئەلىمدىن كەلتۈرۈپ جەزمەن شان-شەرەپ.
شۇ بولۇ جاۋابىم ساڭا ۋەتىنىم،
قايناپدۇ قەلبىمدە ساڭا مۇھەببەت.

1987-يىل 3-ئاۋغۇست، بېيجىڭ-توكيو يولىدا.

خۇش چىراي

——توكيودىن مىكسىكىغا قاتنايدىغان ياپونىيە ئاۋىئاتسىيە مۇلازىمەتچىسىگە تەقدىم.

سىلىق ئىكەن مىڭىشىڭىز،
شۇنچە چاپسان ھەمدە يېنىك بەك.
مىسالى ئۇچقان كېپىنەكتەك،
ۋە ياكى پەرۋازدىكى قارلىغاچتەك.
ھامان ئالدىراشسىز، تىنىم تاپمايسىز،
ئاڭلىنىپلا تۇرار تۇگىمەس كۈيدەك،
"لەببەي" دېگەن ئاۋازىڭىز.
كۆرسىتىسىز تەبەسسۇملۇق چىراي،
ھەربىر يولۇچىدىن ھارماي
سورايسىز: كېرەكمۇ دەپ
شىرنە، قەھۋە ياكى چاي...؟
مېھمانلارغا سىز
ئېگىلىسىز،

باش لىڭشتىسىز،
ئىززەت ـ ئىكرام بىلەن شەكسىز،
مۇئامىلىڭىز مۇلايىم، ئىللىق،
كۆيۈنۈشىڭىز ئەترابلىق، يىقىملىق،
شادلاندۇرار كىشىنى چەكسىز.
گەرچە ئوخشاشمىسىمۇ تىلىمىز،
چۈشەنمىسەكمۇ سۆزىڭىزنى بىز،
لېكىن مەن سىزنىڭ سۆزلىشىڭىزدىن،
ھېسسىيات، ئىپادە، ھەرىكىتىڭىزدىن،
"لەببەي" دېگەندىكى ئاھاڭىڭىزدىن
كۆرۈپ ئالدىم تېز
يورۇق، سۈزۈك ئىكەن كۆڭلىڭىز.
ھاۋادىكى پەرىشتە گويا سىز،
سەپەر يولىدىكى
چاقنىغان يۇلتۇز،
قالدۇردىڭىز دىلدا ئۆچمەس ئىز.

1987 ـ يىل 4 ـ ئاۋغۇست، ئەتىگەن توكيودىن كانادانىڭ كۇۋانكۇۋېر شەھىرىگە بېرىش يولىدا.

قەدىمىي دۆلەتسەن ئارگېنتىنا

ھەربىر دۆلەتتە بار
ئۆزىگە خاس خۇسۇسىيەت.

ھەربىر مىللەتتە بار
غۇرۇر ـ ئىززەت.
ئاھ، ئارگېنتىنا،
مەن يىراق شەرقتىن،
تىنچ ئوكياننىڭ نېرىقى ساھىلىدىن
كەلدىم قۇچىقىڭغا شۇ سائەت.
چېھرىڭنى كۆردۈم،
مېھرىڭنىڭ تەمىدىن تېتىدىم لەززەت.
ئاھ، ئارگېنتىنا،
سەن ئۇلۇغ دۆلەت،
تۆت پەسلى گۈلباھار گۈلىستان ئەبەت.
سەندىكى ھاۋا ساپ،
غۇنچىلار رەڭدار،
جىلۋە قىلار قەدىمىي مەدەنىيەت.
بىنالىرىڭدا ئايان شانۇشەۋكەت.
سېنىڭ ھەيۋەتلىك خاتىرە مۇنارىڭ بار،
كوچىلىرىڭ گۈلباغ،
بازارلار ئاۋات.
تومۇرلىرىڭدا ئۇرغۇپ ئاققان قانلىرىڭدا
ئىندىئانلارنىڭ قارام باتۇرلۇقى بار.
لاپلاتا دەرياسى① شارقىرار،
شاۋقۇنلىرىدا خاتىرىلىنەر

① لاپلاتا دەرياسى — ئارگېنتىنانىڭ داڭلىق دەرياسى.

www.uyghurkitap.com

قانچىلىغان ئازاب ـ ئاپەت.
سان مارتىن ھەيكىلىدە ئايان①.
مىللىي روھنىڭ نەمۇنىسى،
ئۈلگىسى ۋە جاسارەت.
ئاھ، ئارگېنتىنا،
كوكۇس دەرىخىڭ مەزمۇت يۈكسەك.
ئوخشايدۇ يۇرتۇمدىكى
بۇلۇت سۆيگەن سۇۋادانغا قەۋەت.
خەنجەر ياپراقلىق كەندىرلەر،
مىسالى غىلاپتىن سۇغۇرۇلغان شەمشەر ھەيۋەت.
كەڭ پاكىز ماي مەيدانى،
مەيدان چۆرىسىدىكى مودىلىق كۆپ ئىمارەت،
ئېلىپ كىرىدۇ ئادەملەرنى
زامانىۋىلاشقان ئەتىگە يېتەكلەپ —
قىلىپ دالالەت.
ئاھ، ئارگېنتىنا،
گۈزەل، مەدەنىي گۈلىستان.
گەرچە بىر ـ بىرىمىزدىن
تۇرۇۋاتساقمۇ يىراقتا بەك،
ئۆتمۈشتە يۈز كۆرۈشمىسەكمۇ،
تونۇشمىساقمۇ پەقەت.

---

① سان مارتىن — ئارگېنتىنانىڭ مىللىي قەھرىمانى. ئارگېنتىنانىڭ مىللىي ئازادلىقى ئۈچۈن تۆھپە قوشقان.

ئۆز بولۇشۇپ كەتتۇق يۈز كۆرۈشۇپلا،
ئىجىل بولۇشتۇق قەدىناس دوستلاردەك.
ئاھ، ئارگېنتىنا،
سەن بىلەن ئالدىراشلا تونۇشتۇق،
ئالدىراشلا ئايرىلىشتۇق،
يەڭگىللا قول پۇلاڭلىتىشتۇق.
ئېلىپ كەتكىنىمىز
دىللارغا سىڭگەن
بۇندىكى تەبەسسۇملۇق چىرايلار بولدى،
قالدۇرغىنىمىز سېغىنىشلىق مۇھەببەت.

1987 - يىل 12 - ئاۋغۇست، بوينىس ئايرىس.

ئات ئويۇنى

ئاتلار سېپى بەھەيۋەت،
چەۋەندازلار مەردانە - جەسۇر.
كەرگەن كۆكرەك، كۆتۈرۈشۈپ باش،
كىيگەن ساۋۇت، دوبۇلغا مەغرۇر.
بۇيرۇق چۈشسىلا،
ئۇچقۇر ئاتلار،
ئاقار يۇلتۇزدەك، چاقماقتەك ئۇچار،
جەڭگاھتىكى قىر - چاپقا ئوخشاش.
قولىدا ئۇزۇن نەيزە ئوينىتىپ ھەيۋەت،

قىلىچىنى قىڭغىر ئېسىپ ئەزىمەت،
بىردەم ئات ئۈستىدە تىك تۇرار،
قەد كېرىپ قارىغايدەك قەيسەر.
بىردەم ئات قورسىقىغا چۈشەر،
كۆرسىتىپ جۇرئەت.
چامباشچى پالۋانلاردەك چىۋەر.
ئېگىز تۇسالغۇلاردىن
لەپپىدە ئۇچۇپ ئۆتەر،
يامغۇر تامچىسىدەك يېنىك چۈشەر.
ئاھ، خەتەرلىك ھەرىكەت،
پىششىق قەدەملەر،
يۈرەكنى لەرزىگە سالىدىغان ئويۇن كۆرسىتىش
كىشىنى مەھلىيا قىلىدىغان
ھەرىكەتلىك سۈرەت.

1987 - يىل 7 - ئاۋغۇست، بوينىس ئايرىس.

كالا ئالىمى

يامرىشىپ، سىغىشماي ئوتلار كالىلار،
بۇ يەرنىڭ كەڭ ئېتىز - داللىرىغا.
مىس كالا ھەيكىلى ئورنىتىلغان ھەم
بۇ يەرنىڭ رەستىسى - كوچىلىرىغا.
بۇ يەرنىڭ ماي بوياق رەسىملىرىدە

سالماق چامدىغان كالا سىزىلغان.
بۇ يەردە كالىنىڭ فوتو سۈرىتى
ئىشخانا ئىمىغا كەڭرى ئېسىلغان.
تەتقىق قىلىنار يېرىلىپ كالا
تەتقىقات بۆلۈمى ئىچىدە ھامان.
گۆشلەرگە ئىش قوشۇش زاۋۇتلىرىدا،
گۆش كالا قىلىنار ئاساسلىق نىشان.
نەسىللىك كالىلار كۆرسىتىلدۇ
كۆرگەزمە ئىچىلسا ھەر چاغ، ھەرقاچان.
بۇ يەردە زىياپەت، ئولتۇرۇشلاردا
كالىلار بولىدۇ مەركىزىي تېما.
ئويۇندا، تاماقتا، سۆز مەزمۇنىدا،
بەيگىدە بولىدۇ كالىلار ھەتتا.
بۇنىدىكى ئادەملەر ئەزەلدىن شۇنداق
كالا بېقىشقا ھېرىسمەن، ئۇستا.
كالا بۇ يەرنىڭ بايلىقى ـ ۋەسلى
ھەمدە ئۇستۇنلۈكى گويا.
كالا بۇ يەرنىڭ غۇرۇرى ئەسلى.
ئارگېنتىنا سەن كالا ئالىمى.
كالىلار يۇرتى، كالا دالاسى.
كالىلار خەزىنىسى،
كالا دۇنياسى.

1987 ـ يىل 10 ئاۋغۇست، بوينىس ئايرس.

تۈركىيە ئۇلھاملىرى

(چاتما)

قوش ئارىلى

قوش ئارىلى ئىزمىرنىڭ جەنۇبىي قىسمىغا جايلاشقان. بۇ ئارال قاغىلارنىڭ كۆپلۈكى بىلەن داڭلىق. بۇ يەردە بىر قەدىمىي قورغان بار. ئېيتىشلارغا قارىغاندا، ئۇنى قەدىمكى زاماندا دېڭىز قاراقچىلىرى سالغانمىش.

ياتار قوش ئارىلى قولتۇقى ھامان،
ئېگىلگەن ياي كەبى كېرىلىپ يوغان.
كۆك دېڭىز، كۆك ئاسمان كەتكەن ئۇلىشىپ،
قارىساڭ كەڭ ئىگەي دېڭىزى سايان.
مەزىسىز قولتۇقتا
چوقچىيىپ چىققان.
بىر ئارال تۇرىدۇ يېگانە ـ غېرىب.
مىسالى، چارچىغان غايەت چوڭ بىر قوش
ئانىسى قويىندا ياتار دەم ئېلىپ.
ئەي ئارال، تاغ سىنىڭ مىسلى دەرپەردەڭ،
دېڭىزلار قوچىقىڭ گويا ئاچقان كەڭ.

قۇشلارنىڭ ناۋاسى يوقالغاچقىمۇ،
قارىسا غېرىبتەك كۆرۈنىسەن زەپ
قارىسا بىتاقەت شۇنچىلا ئۆزۈڭ.

بىھېساب ئەسىرلەر ئۆزگىرىشلىرى
قوڭۇر خادا تاشلارغا بولغان مۇجەسسەم.
قەد كېرىپ مەغرۇر قارايدۇ ئۇلار
دېڭىزنىڭ دولقۇنى، بورانلارغا غەم.
قۇشلارچۇ؟
غايىب بولغىلى نەكەم.
تەبىئىي چۈمۈلۈش جايى ئىكەن بۇ،
ئاخىرى ئادەملەر قېلىشقان تۇيۇپ،
دېگەن: بۇ ھۇزۇردىن قۇشلارلا يالغۇز
بەھرىمەن بولۇشقا بولماس يول قويۇپ.

شەھەرگە ئاشۇنداق ئايلانغان ئارال،
ماتورلۇق كېمىلەر كەلگەن توپلىشىپ.
كۆچۈشۈپ كېلىشكەن ساياھەتچىلەر،
بۇ گۈزەل مەنزىرىگە مەپتۇن بولۇشۇپ.

قۇشلار ئۇچۇشۇپ كەتكىلى قاچان،
بىلمىدۇق،
ماڭدىمۇ ئىنساندىن ئۈركۈپ،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

يا ئىزدەپ يەنە بىر بېھىشتەك ماكان؟
قۇشلاردىن ئايرىلىپ قالغان ئارالدا
قالغىنى پەقەت بىر قەدىمىي قورغان،
قاراقچىلار ئوتتۇرا ئەسىردە سالغان
ۋە ئايىغى ئۈزۈلمەس سەيلىچىلەرنىڭ
كۆلكە ناۋاسى خۇشال ياڭرىغان.

قۇملۇق ۋە دېڭىز

يۇرتۇم مېنىڭ
چېتىدە تەكلىماكان قۇملۇقىنىڭ.
ئۇ يەردە بورانلار، قۇم دولقۇنلىرى
يېشىل ھاياتنى يالماپ يەم ئەتكەن.
ئەۋلادتىن ئەۋلادقا قېلىپ كەلگىنى
قۇملاردا پارقىراپ ئۇپرىغان كەتمەن.

قاغجىراپ كەتكەن كەڭ مۇنبەت تۇپراق،
تىك ئۆسەر دەرەخلەر مايماق بولۇشقان.
ئاتىلار قەلبىنى ئېچىشتۇرۇپ بەك
زىرائەتلەر قۇرۇغان، سارغايغان.
قۇملاردا سۇ مەنبەلىرىنى كۆمۈپ،
يالمىغاندۇ قانچە ئېتىز ـ بوستاننى
ئاشۇ چېكى يوق قۇملۇق ـ باياۋان!
ئۆگەنگىنىمدە مېڭىشنى تەمتىلەپ،

تەلمۈرەتتىم زۇمرەت سۇلار تامان.
بولاتتىم يېشىل ئېتىزنى كۆرگەندەك
بىرەر سۇزۇك كۆلنى كۆرگەنلا ھامان.
يۇرتۇم مېنىڭ
چېتىدە تەكلىماكان قۇملۇقىنىڭ.
رەھىمسىز بورانلار، سارغۇچ قۇملار
ئاتىلار ئارزۇلىرىنى ئەيلىدى ۋەيران.
ئەقىل يېشىغا كىرگەندىن باشلاپ
كۆرگەنلىرىم
ئاتامنىڭ يېرىلغان يۈز، يىرىك قوللىرى.
قۇملۇق بوران
ئۆلارنى شۇنداق تاۋلىغان،
ئويمىچىلىق پىچىقىدا
ئويۇپ شۇنداق ياسىغان.
ئۇنىڭدا ئىزلىرى بار
ئاتىلارنىڭ قۇملۇق بوران بىلەن ئېلىشقان.
شاھىدى ئۇ ئىنسانىيەتنىڭ
تەبىئەتنى يەڭگەنلىكىنىڭ.
ئەمدى
سۇزۇك سۇلار قويۇلدى ئېكىنزارلارغا.
قۇملۇقلار بولدى كۆكلەمەيدان.
كۆز يەتكۈسىز ئېتىز - داللار
بېھىشتەك جىلۋىدە قىلماقتا جەۋلان.
يەنە قارىغىنىمدا چەكسىز قۇملۇققا،

ئاچچىقمۇ، تاتلىقمۇ بىلەلمىدىم ھېچ
كۆڭلۈمدىكى تۇيغۇنى شۇ ئان.
بارغانمەن دۇنيادا تالاي ماكانغا،
يېشىللىق ماڭا تونۇش ۋە ئىللىق ھامان.
لېكىن يەنىلا ياتار ئىگىلەپ
قەلبىمنىڭ كۆپ قىسمىنى قۇملۇق ـ باياۋان.

دېڭىز ـ ئوكيان

ئادەتلەنگىنىمدە
قۇملۇقلارنىڭ چەكسىزلىكىگە.
پايانسىزلىقى بىلەن دېڭىز ـ ئوكيان
قىلدى مېنى ھەيرانۇھەس.
كەڭ كەتكەن تېگى يوق، چېكى يوق سۇ
چايقىلار لەرزان
تۇتىشىپ كۆك بىلەن پەۋەس.
بېغىشلاپ ئادەملەرگە
تەسەۋۋۇر، خىيالنى شۇنچە تۈگىمەس.
يوغان ۋە كېلەڭسىز كېمە ـ پاراخوتلار
دېڭىز ئالدىدا
كۆرۈنەر قۇمچاقتەك كىچىك، ئەرزىمەس.
كۆكۈش، زەڭگەر، كۆپكۆك،
زۇمرەتتەك،
يېشىل تاشتەك،

ياۋروپا قىزلىرىنىڭ كۆك كۆزلىرىسىمان،
كۆپكۆك، كۆپكۆك دېڭىز سۇلىرى
قىلدى ماڭا ئىنئام،
دولقۇنلۇق، توختىماس
شېئىرىي ھېسسىيات ـ ھەۋەس.
ئاھ، بىپايان دېڭىز ـ ئوكيان،
كۆپكۆك ۋە يېشىل دېڭىز ـ ئوكيان.
مەدھىيىلەشكە سېنى چوڭقۇر مۇھەببەتتە
چىرايلىق سۆز تاپالمىدىم، بەس.
مەن پەقەت،
كۆڭۈل ـ كۆكسۈمنىڭ
چەكسىز بولۇشىنى سېنىڭدەك،
قەلبىمنىڭ
پاك بولۇشىنى سېنىڭدەك
قىلىمەن ئارمان.
مەن يەنە
بىر قىسمىڭنى سېنىڭ
ھېلىمۇ قۇرغاق تۇرۇۋاتقان
يۇرتۇمغا راۋان
باشلاپ كېتىشنى قىلىمەن ئارمان،
بولسۇن دەپ
قۇرغاق، سارغۇچ قۇملۇقلار
يېشىل ئېتىز، يېشىل بوستان.

www.uyghurkitap.com

"بۇلبۇل تېغى"

بۇۋى مەريەم ئانىنىڭ ئۆز ۋاقتىدا تۇرغان جايى "بۇلبۇل تېغى"نىڭ ئۈستىدە بولۇپ، تاغ باغرىدا سىر بۇلاق بار، رىۋايەتلەرگە قارىغاندا، بۇۋى مەريەم ئۇنىڭ سۈيىنى ئىچكەنلىكتىن ئۇ "مۇقەددەس سۇ" دەپ ئاتالغانمىش.

مىسالى گىرىك چۆچەكلىرىدەك
بۇ ئىسىم يېقىملىق زەپ ئەجەب،
بۇ يەردە دەرەخلەر باراقسان
ۋە گۈللەر ئېچىلغان پورەكلەپ.
ساپ ھاۋادىن ياشىرار يۈرەك،
رەڭلەر خىلمۇخىل چاقنىغان.
قەدىم جايى بۇ مەريەم ئانىنىڭ
ئاشۇ تاغ ئۈستىگە ئورناشقان.
ئېقىنغا ئوخشايدۇ سەيياھلار،
كونكىلار يەلكەننى ئەسلىتەر.
ئىرقى ئوخشىماس ئادەملەر
خىلمۇخىل تىل بىلەن سۆزلىشەر.
دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايىدىن
كېلىشىپ بىر ئۆيدا تېۋىنىپ،
قىلىشار ئادەملەر تاۋابنى
مەريەم بۇۋىگە سىغىنىپ.

ئارزۇنى ئىزھارلاپ دىلىدا،
تۇرۇشار سۆكۆتتە،
مۇقەددەس —
مەريەمنىڭ ھەيكىلى ئالدىدا.
بىلمىدىم، ئۇلار ئۆز ئەقلىدە
ئويلىدى نىمىلەر ھەققىدە.
چىرايى تەقۋادار ئاجايىپ،
تۇرۇشار سۆكۆتتە جىمىمدە.
شۇنچە پاك ئوخشىماس ئادەمگە
ياشىغان بۇ دۇنيا ئىچىدە.

چىققاندا مەريەم بۇۋىنىڭ
شۇ قەدىم جايىدىن ئايرىلىپ،
قىزلار قەدىمى ئاستىلار،
ياشلارنىڭ سۆھبىتى جانلىنىپ.
قانغۇچە ئوينىشار باللار،
بىلگىلى بولمايدۇ ئۇلاردىن
ئارزۇغا يەتتىكى قايسىلار؟
قاپتالدا بىر بۇلاق بار ئىكەن،
"مۇقەددەس سۇ" دەپ نام چىقارغان.
بەس-بەستە ئىچىشەر ئادەملەر،
يۇر يۇيار، قول يۇيار، شادىمان.
بەزىلەر سوغىغا ئۇسسۇشار،
ئىچىدۇ ئۆيلەردە دوست-ياران.

شۇ سۈنى ئۇتلىغان ئادەمنىڭ
ھەل ئىمىش مۇرادى بىگۇمان.
پەلەكنىڭ چاقى كۆپ چۆرگىلەپ،
ئۆمرۈمدە قەد كەرگەن كۆپ پىلان.
مەنمۇ ھەم ئىچتىم چوڭ بىر ئۇتلام،
يۇدۇم يۈز ـ قولۇمنى شۇ ھامان.
بىردىنلا تارقالدى ھارغىنلىق،
يەڭگىللىك ھېس قىلدى ھەمدە جان.
بولسىمۇ خىرىستىئان دىنىنىڭ
مۇقەددەس ماكانى شۇبۇ يەر،
مۇنداق سۆز ئادەملەر ئىچىدە
ئېغىزدىن ئېغىزغا يۆتكىلەر:
"كىم قىلسا بۇ يەرنى بىر تاۋاپ
ھاجىغا ئايلىنار، تاپار كۆپ ساۋاب"
مېنى رام قىلالماس خۇراپات،
قالدۇردى لېكىن بۇ ساياھەت
تارىخ ۋە ھاياتلىق ھەققىدە
مەندە كۆپ ئەسلىمە، خىيالەت.

ئاتا تۈرك مەقبەرىسىگە مۇھەببەت

ئاتا تۈرك ــ تۈرك ئاتىسى دېگەن مەنىنى بېرىدۇ. ئۇ

تۈركىيەنىڭ مىللىي قەھرىمانى، جۇمھۇرىيەتنىڭ قۇرغۇچىسى. 1-دۆۋەتلىك رەئىس جۇمھۇردۇر. ئۇنىڭ ئەسلى ئىسمى مۇستاپا كامال ئىدى.

تۇرىمەن
مارتاپې تۆپىلىكىدە،
كۆمۈلگەن بۇ يەرگە ئۇلۇغ بىر ئادەم،
يەلپۈيدۇ
چۇۋۇلغان چېچىمنى يېنىك،
سوۋۇتۇپ
يۈرىكىمنىڭ قايناق قېنىنى،
مەيىن ۋە سالقىن تاغ شامىلى شۇ دەم،
قەدىمىي قورغانغا ئوخشايدۇ ئەجەب
بۇ قەبرە،
ئالدىمدا قەد كېرىپ تۇرغان
شۇنچىلا ئېگىز ۋە شۇنچىلا ھەيۋەت.
گويا بىر مويسىپىت تارىخىي ئاتا
ياغدۇرۇپ بەستىدىن سۆلەت، ئادالەت.
بىر مىللىي قەھرىمان كەچۈرمىشىدىن
سۆزلەيدۇ رىۋايەت كەبى ھېكايەت.
سۆزلىنەر يارىتىش — بەرپا قىلىشنىڭ
ئۇلۇغۋار تۆھپىسى، ئاجايىپ شۆھرەت.
تۈركىيە ئاتىسى سىز ئاتا تۈرك،
ھەم تۈرك خەلقىنىڭ مۇنەۋۋەر ئوغلى،
خەلقىمە بىلدۈرگەن چەكسىز ساداقەت.

بۇ گۈزەل تۇپراقنى چەيلىگەن چاغدا،
جاھانگىر زالىملار تۆمۈر تاپاندا،
قاراقچى خۇنپەرلەر قىلىچ ئوينىتىپ،
بىگۇناھ جانلارنى قىرىپ چاپقاندا؛
دىيازەت، ئازابلار چەككەندە خەلق،
مىللەتنىڭ تەقدىرى قىلىپ خەتەردە؛
چىقتىڭىز، مۇستاپا كامال ئۆزىڭىز،
دەس تۇرۇپ ئاتلىنىپ مۇشكۇل سەپەرگە.
ئىقتىدار، ئەقىل ۋە ئەرلىكتە ھامان،
پۈتۈن بىر مىللەتنى باشلاپ ماڭدىڭىز
يېڭى بىر ئەسىرنىڭ ئاڭلىرى تامان.
تۇغىنى ھۆرلۈك ۋە مۇستەقىللىكنىڭ
كۆتۈرۈپ ئېگىزگە، تېز
قوغلىدىڭىز
يۇرت-ۋەتەن باغرىدىن زالىملارنى سىز
دەم ئالماي، ئۆزىڭىزنى ئوتقاشاپمۇ تو
خارابلىق ئىچىدە ياتقان تۇپراقتا
قايتىدىن گۈللەتتىڭىز سەلتەنەتنى
ئوسمانلى ئىمپېرىيىسىنىڭ، قالماي
ئىسلاھات قىلدىڭىز دادىللا
چېكى مەينەتنى، سىب
...اي قومۇرۇپ

دۇنيا مەدەنىيىتىنى قوبۇل قىلدۇرۇپ،
چىقىشىز ھارماستىن قوراللاندۇرۇپ
بىلىمدە، ئىرپاندا، مەدەنىيەتتە
بۇ قەدىم مۇسۇلمان ئەھلىنى ھەيۋەت.
ياۋروپا، ئاسىيا چېگرىسى ئارا،
قەد كەردى مۇنەۋۋەر باتۇر بىر مىللەت.

تۇرسەن تۆپىلىكىدە.
مارتاپى زىيارەتچىلەر
ئاستا قەدەمدە
پەلەمپەي ئۇستىگە ئۆرلەيدۇ ھامان،
ئىپتىقاد، چوقۇنۇش، تەقۋادارلىق ھەم
ئىشەنچ ۋە تۈگىمەس قۇدرەت ئىلكىدە
ئويلىدىم ئۈنچىقماي كۆڭلۈمدە شۇ ئا
تىنچ ياتقىن، ئال ئارام.
ئەي ئانا تۈرك، ئالەمدە مەغرۇرۇلۇق
سەن باقىي، تەبەسسۇم ئەيلە
كۈلۈۋەر،
چۈنكى قىلغا
سەن كۆرەشلەر
گۈللەنگەن تۈرك

زەبەردەس ق

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئانام سەن ۋەتەن

بەختسىز ھەمدە دەردمەندۇر ئانىسىدىن يېتىم قالغان،
ئېزىققان قوزىدەك ئېڭرار ۋەتەنىدىن ئايرىلىپ ئىنسان.

ئوتتۇز يىلدىن ئاشقاندا مانا،
ئاخىر بۆگۈن قايتىپ كېلىپسەن.
ئىزدىدىڭمۇ ئەسلى جايىڭنى،
بالىلىقتىكى ئويۇنلىرىڭنى،
غەمسىز ئۆتكەن چاغلارنى خۇرسەن؟

ئۆز توپىدىن ئايرىلغان قۇشتەك،
ئالەمنىڭ نېرىسىدا سەن بولۇپ سەرسان.
ئۇزاق ئايرىلغان يۇرتۇڭغا قايتتىڭ،
سەن تۇغۇلۇپ ئۆسكەن بۇ ماكان،
مەشھۇر قەدىمىي شەھەر
ئېزىز قەشقەر،
كەڭرى، ئازادە كوچا-رەستىلەر
رەت-رەت بىنالار بويى تالاشقان.
تونۇش، ناتونۇش
ھېيتگاھ مەيدانى،

مەسچىت مۇنارى كۆككە بوي سوزغان.
بازار-گۇزەرلەر
ئاۋات، قايىنغان.
بوغۇق، ياڭراق سۇناي ئاۋازى،
راۋاب مۇڭى تارقىلىپ ھەر يان،
يۈرەكلەرنى لەرزىگە سالغان.
راستىمدۇ بۇلارنىڭ ھەممىسى ئەجەب؟
بولمايۋاتقاندۇ قايتىلاپ ئايان،
ئاھ، كۆرگەن چۈشلىرىم كېچە-كېچىلەپ.
يولدىكى يىگىتلەر غەيۇر، نەۋقىران،
يولدىكى قىزلارمۇ گۈلدەك رەڭ ئالغان.
چىرايلار، لەۋلەردە ئۇينار تەبەسسۇم،
ھەر ئۆيدە توقچىلىق،
شادلىق ھۆكۈمران.
ئىلگىرىكى "كەپتەر ئۇۋۇلىرى"قېنى؟
جۇل-جۇل كىيىملىك قەلەندەرلەر ھەم؟
نەگىدۇ ھەممىسى غايىپ بولۇشقان،
ئالدىمدا نامايان
ئاۋات مەنزىرە،
ئاھ ئانا،
قايتتىغۇ قوينۇڭغا قىزىڭ،
قەلبىمدە دولقۇنلاپ قاينار ھاياجان.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

هايات مۇساپەڭ يېرىم ئەسىرلىك،
ئۆتتۈردى ساڭا كۆپ نەرسىنى روشەن،
ئوتتۇز نەچچە يىللىق شامال-يامغۇرلار،
ئوتتۇز نەچچە يىللىق سېغىنىش ۋە ئەلەم
قىرولار قوندۇردى ئىككى چېكەڭگە.
ياماشتى قورۇق كۆز جىيەكلىرىڭگە.
بولساڭمۇ ماھىر بىر دوختۇر گەرچە سەن،
بولسىمۇ ئۆي-جايىڭ ئىستامبۇلدا ھەم،
ئۆتسىمۇ تۇرمۇشۇڭ پاراغەت بىلەن.
داۋالاش، يېپىشقا ئامالسىز ئۇلار
سېغىنىشتىن يۇرتۇڭنىڭ تۇپىلىرىنى
سارغىيىشنى چىققان چىراي-يۈزۈڭگە.
ھاياجان ئىچىدە ئېقتىپ كۆز ياش
تۆكتىڭغۇ يۈرىكىڭ سۆزىنى بىزگە:
"يۇرتۇمدىن ئايرىلغانغا
بولدى ئوتتۇز يىل،
كۆپ تارتتىم سەرسانلىق ئازابى سىرتتا،
ئۆزگىلەر ۋەتەنسىز دېگەندە مېنى،
يۈرىكىم سەكپارە بولدىغۇ ھەتتا."
يىغىدىن بوغۇلۇپ قالدى ئاۋازىڭ،
ئارقامغا بۇرۇلدۇم،
تاشلىدىم نەزەر،
ئايروپىلان قانتى ئاستىدىكى كەڭ،
تاغ-دەريا ھۆسنىگە گۈزەل رەڭگارەڭ.

قەلبىم مىسلى ئۆركەشلەك بۇلۇت دېڭىزى
يۇرت-ۋەتەن،
مۇقەددەس سۆز بۇ نە قەدەر.
بارچىدىن ئايرىلسا ئايرىلار ئادەم،
پۇل، ھوقۇق، نام-شۆھرەت،
مەرتىۋىدىن ھەم.
يوقىتىپ قويۇشقا بولمايدىغىنى
پەقەت سەن،
سۆيۈملۈك ئانىجان ۋەتەن.
كۆڭلۈمدە
بۇ ئۇيغۇر قېرىندىشىمغا
مۇنداق سۆز ھەدىيە قىلدىم ئۈنسىز مەن:
"ئاھ ۋەتەن،
ئەبەدىي ئانا ماكا سەن."

1988-يىل ماي.

يۇرت تەسىراتلىرى

يۇرتۇمغا سەپەر

ئەي ئىلانلىق،
مەن تۇغۇلۇپ ئۆسكەن ماكان،
يۈرىكىمدىن ئىشقىڭ مەڭگۈ ئورۇن ئالغان.
ئۆزگىرىپتۇ قىياپىتىڭ ئاي، كۈن ساناپ،
تونۇيالماي قېلىپ بۈگۈن بولدۇم ھەيران.

ئۆتكەندىكى قاغجىرىغان قاقاسلىقتا،
چۆپلەر ياشناپ قوي، كاللار يۈرەر يايلاپ.
ئۆتكەندىكى كونا تاملار ئىز-ئورنىدا،
يېڭى ئۆيلەر دېرىزىسى تۇرار چاقناپ.

ئادەمزات ئىز باسمىغان داللاردا،
زاۋۇتمۇ ھەم، يېزىمۇ ھەم بوپتۇ بەرپا.
يوللار تۇتاش، ئۆستەڭلەرمۇ ئاقار ھەر يان،
دەل-دەرەخلەر بۈك-باراقسان، گۈللەر بەرنا.

ئەي ئىلانلىق،
قوزغار قويىنۇڭ سۆيۈنۈشلەر،

سەن مېھرلىك، سەن سۆيۈملۈك يۇرتۇم مېنىڭ.
كەلدىم يوقلاپ سېنى،
كۈيلەپ ئەتەڭنى ھەم،
يالقۇنلىنىپ ئۆچمەس يۈرەك ئوتۇم مېنىڭ.

قۇچىقىڭدا ۋېشكىلار قەد كۆتۈرۈپتۇ،
بۇرغا سادا بېرەر تۇنجى قۇدۇق ئارا.
يېپيېڭى بىر تارىخىي بەت ئېچىپتۇ چۆل،
ئىستىقبالىڭ چېچىپتۇ نۇر پارلاپ گويا.

ئەي ئىلانلىق،
سەندە غەيرەت، سەندە بەرىكەت،
بايلىقلىرىڭ قۇچىقىڭغا كەتكەن توشۇپ.
مەن تىلەيمەن تېخىمۇ ئۇز رەڭلەر تۈزگىن،
سەن شىنجاڭنىڭ گۈل ھۆسنىگە ھۆسن قوشۇپ.

1988-يىل 15-ئۆكتەبىر، توقسۇن.

تۇز دېڭىزى

سوزۇلۇپ ياتار ئەگرى تاغ يوللىرى،
جىلغىلار، ئېدىرلىقلار كەتكەن تۇتاش.
ماشىنا گۈركىرەيدۇ داۋان ئېشىپ،
جىلغىدا ياڭرار شاۋقۇن ناخشا ئوخشاش.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئالدىمدا كۆرۈندى ئاق بىر مەنزىرە،
قارمۇ دەپ قالدىم كۆزنى چاقسا باشتا.
تۈز تېغى، تۈز دېڭىزى ئىكەن بىلدىم،
ماشىنا يېقىنلاشقان چاغدا ئاستا.

كۆرۈنەر بىپايان، ئاق تۈز دېڭىزى.
بۇ تۇپراق باي خىسلەتكە، ئىلھاملارغا.
ئەسلىتەر گويا تاغنى تۈز دېڭىزى،
سوۋغىسى بۇ زېمىننىڭ ئىشچانلارغا.

شۇنچە چوڭ تۈز دېڭىزى بارلىقىنى
تۇنجى رەت كۆردۈم بۇ يۇرت ـ دىيارىمدا.
گۆھەر بار چۆل تەكتىدە، بارچە جايدا،
ئېچىلار ئۇ ئىسلاھات باھارىدا.

1988 ـ يىل 16 ـ ئۆكتەبىر، تۇرپان.

بەخت بىغىدا ناخشا ئېيتىمىز

—— «گۈدەكلەر ناخشىلىرى» توپلىمىغا بېغىشلىما.

سەن باشلىغىن ناخشاڭنى،
مەنمۇ ئېيتاي جور بولۇپ.
پارتىيىنى، ۋەتەننى،
كۈيلەيلى بىز زوقلۇنۇپ.

گارمونىڭنى ئال دوستۇم،
تەمبۇرۇمنى مەن چېكەي.
بەختىيار ھاياتىمىز،
سازىمىزغا جان بەرگەي.

بەخت، شادلىق قوشكېزەك،
ناخشا ياغسۇن شەنگە.
بەك يېقىملىق ناخشىمىز،
بىزنى ئۈندەر ئەتىگە.

ئۆسمۈر دوستلار ئېيتايلى،
دېگىنىز كەبى شاۋقۇنلۇق.
بەختىمىزنى كۈيلەيلى،
ناخشا ئېيتىپ يالقۇنلۇق.

1988-يىل، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورىيىكتى
www.uyghurkitap.com

مېھىرلىك دىيار

ۋەتەننىڭ مېھىرلىك كەڭ دىيارى بۇ،
جىمىكى ئادەمنى قىلار مەھلىيا.
«مىڭ بىر كېچە»نىڭ چۆچەكلىرىدە،
سۆزلەنگەن دۇنياغا ئوخشايدۇ گويا.
تارتىدۇ ئۆزىگە ھەممىلا يېرى.
مۇبارەك ئىسمى بار شىنجاڭ ئاتالغان.
رەڭدار دۇر تەبىئەت مەنزىرىلىرى،
مىللەتلەر ئادىتى ھەر خىل تۈس ئالغان.
قۇرۇلۇش،
گۈللىنىش قىياپەتلىرى،
ئاپىرىن ئېيتقۇزار،
قالدۇرۇپ ھەيران.
بۇ يەردە بار ھەيۋەت قاتمۇقات تاغلار،
بار تۈزلەڭ، دەريالار، سايلار بىپايان.
بار كەڭرى ئېتىزلار، ئېكىنزارلىقلار،
كارىزلار، يەر ئاستى سۇلىرى ئاققان.
شىپالىق ئارشاڭلار باردۇر بۇ يەردە،
بار مۇزلار ئېقىنى كەم تېپىلغۇچى.

"مۇز تاغلار ئاتىسى"دۇنياغا مەشھۇر،
بار يېشىل بوستانلار جىلۋە قىلغۇچى.
ئەڭ تۆۋەن ئويمانلىق بار ھەم بۇ يەردە،
بار قۇرغاق، قاغجىراق قۇملۇق باياۋان.
توپىنى،
شىغىلنى ئۇچىرار بوران،
بار تومۇز ئىسسىقى تونۇر تەندۈرەك.
ۋە سىم-سىم يامغۇرلار،
سوغۇق قەھرىتان.
بىر يىلنىڭ يېرىمى بولار زىمىستان،
جۇۋىنى سېلىپلا كىرىسىز يازغا.
كۆپ دەشتى چۆللىرى ئادەم بارمىغان،
بوستانلار ئاشلىققا، مېۋىلەرگە كان.
بەزىلەر ئاتلاپلا قورقار بۇ يەردىن،
بەزىلەر كېلىدۇ ئارزۇلاپ ھامان.
بولىسىمۇ بۇ يەرلەر خىلۋەت، باياۋان،
كۆزلەرنى چاقىدۇ بايلىق،
مەنزىرە.
زامانىۋى قاتناشتىن قىسقىراركەن يول،
بولىسىمۇ ۋەتەنىنىڭ يىراق غەربىدە.
غايەت زور ئۆزگىرىش بۇ يەردە بولغۇن،
جانلىنىش، جاسارەت باردۇر ھەممىدە.
تۆتلىشىش يولىغا تاشلاندى قەدەم،
ئىسلاھات باھارى قىلىپ تەنتەنە.

www.uyghurkitap.com

بېيىشقا يول ئاچتى يېڭى سىياسەت،
ياشارتتى دىللارنى غۇنچىدەك، گۈلدەك،
ئوتتۇرا ئاسىيا گۈلىستانى بۇ،
ھەر مىللەت ئۇيۇشقان ئىناق ئائىلىدەك.
جىياگىنەنگە ئوخشايدۇ قارىساڭ بۇ جاي،
گۈرۈچ ۋە بېلىقى چىقارغان ئاتاق.
بۇ قەدىم يەر تاپتى يېڭىدىن ھايات،
ئۆتكۈزۈپ بېشىدىن ئوتتۇز قىشنى، ھەم
دەل ئوتتۇز باھارنى، تاپماقتا روناق،
ئىناقلىق كۈيىگە تولغان تارىخى،
پارتىيە ھەر مىللەت خەلقىغە نىجات،
نۇرىدىن ئەل ئاۋات،
دىللار بولۇر شات.

1988 - يىل، ئۈرۈمچى.

كۆيلەيلى بەختىيار دەۋرانىنى

— «مىللىي يازغۇچىلار» ژۇرنىلىنىڭ نەشر قىلىنغانلىقىنى تەبرىكلەپ...

كۆنساناپ كۆچەيدى ئىلىمىز،
ئىسلاھات قەدىمى تاشلىنىپ.
مىللەتلەر ئۆم بولۇپ ئۇيۇشۇپ،
ئۇلۇغۋار يۈرۈشلەر باشلىنىپ.
پارتىيە ئاپتىپى مېھرىدىن،
گۈللەندى مىللەتلەر ئېرپانى
زورايدى ئەدىبلەر قوشۇنى،
يۈز ئاچتى كەشپىيات زامانى.
كۆيلەنسۇن يولباشچى پارتىيە،
كۆيلەيلى سۆيۈملۈك ۋەتەننى.
ئىناقلىق،
ئىسلاھات،
دەۋرىمىز،
ياشناتتى بۇ ئانا گۈلشەننى.
يازغۇچى، سەنئەتكار ئەزەلدىن.
خەلقىنىڭ، ۋەتەننىڭ جارچىسى.

دەۋرگە ئۇقۇمسۇن مەدھىيە،
ئەل ئۈچۈن سۆز قىلسۇن بارچىسى.
بۇ ژۇرنال ۋەتىنىنىڭ بېغىدا،
يېڭى گۈل رەڭ تۈزۈپ ئېچىلغان
مىللەتلەر ئىجادى،
ئەقلىنىڭ،
جەۋھىرى بولغۇسى نامايان.
ئۆز بولسۇن تەڭرىتاغ گۈلدەك،
تولۇپ ئۇ جىلۋىگە ۋە شانغا.
يورۇتسۇن شولىسى ئۆلكەمنى،
ئېپارى چېچىلسۇن جاھانغا.

1988 ـ يىل، ئۈرۈمچى.

ۋەتەننڭ كەلگۈسى سلەر

باللار ۋەتەننڭ گۈللرى،
باللار خەلقنڭ كەلگۈسى.
بولغۇسى خوجسى ۋەتەننڭ،
بولغۇسى يېڭشلار بەلگۈسى.

شاكچك دوستلار بەك سۆيۈملۈك،
ئۆستۈڭلار بەختيار زاماندا.
ئەجدادلار غەمخورلۇق قلغاچقا،
كۈلكەڭلەر ياڭرايدۇ هەر ياندا.

ترشپ باغلاڭلار بەلنى چڭ،
ئاتلار خسلتى ئۆلگەڭلار.
ئۆگنپ مەدەنيەت ۋە پەننى،
ئجادكار بولۇڭلار، گۈللەڭلار.

باغلدى سلەرگە ئەل ئۈمد،
بولۇڭلار ساغلام، شوخ، جۈرئەتلك.
زاپاس كۈچ سلەر ئەل يولدا،
كەلگۈسى قوشۇنى غەيرەتلك.

www.uyghurkitap.com

ئەۋلادلار ئەجدادتىن ئاشقۇلۇق،
دولقۇنلار دولقۇننى ئىتتىرەر.
جاپالىق ئىگىلىك يارىتىش،
ئىنسانغا شان-شەرەپ كەلتۈرەر.

ئۈمىلىشىپ ھەر مىللەت پەرزەنتى،
باتۇرى بولۇڭلار يۈرۈشىنىڭ.
ئەتىكى چېۋەرى ئۆزۈڭلار،
شىنجاڭنى ئېچىشىنىڭ، قۇرۇشىنىڭ.

1988 - يىل، ئۈرۈمچى.

دۇنياغا يۈزلەنسۇن مۇقام

— شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق مۇقام ئۆمىكىنىڭ
شەرەپ قۇچۇپ قايتقانلىقى مۇناسىۋىتى بىلەن.

كېلىپسىلەر قايتىپ،
قۇچۇپ شەرەپشان.
كېلىپسىلەر ئېلىپ،
شياڭگاڭلىق،
ئاۋمېنلىق قېرىنداشلارنىڭ
تىلەك ـ ئارمانلىرىنى،
ئەلگە، ۋەتەنگە يوللىغان.
ئاسىيا سەنئەت بايرىمى سەھنىسىدە،
ئۇيغۇرنىڭ مۇقامى ياڭراپ،
ئۇسسۇلى ئەيلىدى جەۋلان.
تارقاتتىڭلار،
ۋەتەننىڭ داڭقىنى ھەر يان،
شىنجاڭغا كەلتۈرۈپ شەرەپشان.
ئېيتىمەن سىلەرگە تەشەككۈر،
تەبرىكلەپ شادىمان.
سىلەرنىڭ مۇڭلۇق ناخشاڭلار،

www.uyghurkitap.com

ۋە ئۇسسۇلۇڭلار نەپىس، لەرزان،
يېقىملىق سازىڭلار،
چىرايىڭلار گۈلدەك ئېچىلغان،
كەلتۈردى لەرزىگە،
شياڭگاڭ شەھىرىنى،
قالدۇرۇپ ھەيران.
ۋارىسلىقمۇ، ئىجادمۇ كېرەك سەنئەتتە،
نۇر چاچقۇزغۇلۇق ئەلۋەتتە،
مىللىي مەدەنىيەت ئەنئەنىسى ھەر ئان.
تۈرلەڭلار يەنىمۇ يۈكسىلىپ،
تىلەيمەن ماھارىتىڭلاردىن
زىلزىلىگە كەلسۇن پۈتۈن جاھان.

1988 - يىل 26 - نويابىر، ئۈرۈمچى.

چۆلده چاقنغان گۆهەرلەر

—ماناس ئېلېكتر ئىستانسىسى 1 - نومۇرلۇق گېنېراتور گۇرۇپپىسىنىڭ پۈتۈن لىنىيە بويىچە توك تارقاتقانلىقىنى تەبرىكلەپ...

ئۇن سەككىز مېترلىق ئېگىز تۇرخۇنلار،
قادالدى بولۇتلۇق كۆككە تىك تۇرۇپ.
قاپلىدى تۈتەكلەر ئەتراپنى تۇتاش،
ياشىندى ھاياتلىق قايناپ جۇش ئۇرۇپ.

ئىستانسا ئۆيلىرى تۇرار قەد كېرىپ،
رەتمۇرەت سەپ تۈزۈپ شۇنچە بەك ھەيۋەت،
ئېلېكتر سىملىرى كەتكەن چىرمىشىپ،
ئۆمۈچۈك توردەك زىچ قەۋەت - قەۋەت.

ئۈسكۈنە ئەسۋابلار خىل زامانىۋى،
يۇقىرى تېخنىكا، چېۋەر ماھارەت.
يۇرتۇمنىڭ ئەڭ كاتتا ئىستانسىسى بۇ،
كەلگۈسى ئىقبالى پارلاق ئالامەت.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئايلىنار ئۇيقۇلۇق بۇ چۆللەر ئەمدى،
ئېلېكتر قۇۋۋەتلىك چوڭ شەھەرلەرگە.
تېخىمۇ جىلۋىلەر قىلار بۇ دىيار،
ئۆزگىرىپ تۇنلەرمۇ تاڭ سەھەرلەرگە.

1988 - يىل 28 - نويابر، ماناس.

يۇرت مۇھەببىتى

مەن دېڭىزغا سالغانمەن نەزەر،
چىقىپ باققان ئېگىز تاغلارغا.
كەزگەن ئىدىم دەشتى چۆللەرنى،
بارغان يايلاق، گۈزەل باغلارغا.

بارغان يىراق ئارگېنتىناغا،
سان ـ فرانسىسكونى كۆرگەن ئىدىم مەن.
ئەنقەرەدە سەيلىلەر قىلغان،
ۋە چاۋشىيەندە يۈرگەن ئىدىم مەن.

ئۆزگە يۇرتلار رەڭدار ۋە گۈزەل.
كوچىلىرى گۈلىستان سۈپەت.
ئۆزگە ئەللەر ئىمارەتلىرى،
تىزما تاغدەك ئېگىز ۋە ھەيۋەت.

لېكىن قانداق يەرگىلا بارسام،
تەگرىتاغنى ئەسلىدىم ھامان.
مەيلى قانداق مەنزىرە كۆرەي،
ئۆز يۇرتىنى سېغىندى بۇ جان.

ھەر دەقىقە ھېس قىلغىنىم شۇ،
يۇرتۇم سۈيى شېرىن ھەسەلدەك.
ئادەملىرى يېقىملىق شۇنچە
ھاۋاسى ساپ ئىپاردىنمۇ بەك.

يۇرتۇم، يۇرتۇم، ئانا دىيارىم،
سەن بۆشۈكسەن مېنى ئۆستۈرگەن.
سەپەر قىلسام بولسەن يەلكەن،
قەلبىمدە سەن توزىماس گۈلشەن.

1988 - يىل، توقسۇن.

تېخىمۇ گۈزەل ئەتىمىز

— شىنجاڭ خەلق رادىئو ئىستانسىسىنىڭ 1989 - يىل يېڭى كۈنى ئاڭلىتىدىغان "تېخىمۇ گۈزەل ئەتىمىز" نومۇرلىرىغا...

نەقەدەر جاراڭلىق ئەتە دېگەن سۆز،
يازسىمۇ پارقىراپ تۇرار نۇر چېچىپ.
ئىلھاملار بېغىشلار ئەتە دېگەن سۆز،
ئىلگىرىلەپ مېڭىشقا داۋانلار ئېشىپ.

كۆزلەرنى چاقنىتىپ بولۇر نامايان،
كۆپ، يېڭى ئۇتۇقلار - غەلىبىلەر ئەتە.
ئاي، قۇياش، بوستانلار كۈلەر تېخىمۇ،
گۈزەللىك قىلىدۇ جىلۋىلەر ئەتە.

بىز كىرىپ بارىمىز يېڭى جەڭلەرگە،
ئۇلۇغۋار قەسەملەر كۈچ بېرەر جانغا.
يېڭىچە مەنزىللەر يۈز ئاچار ئەتە،
يۈرۈشلەر يېزىلار يېڭى داستانغا.

تىلەيمىز ئەتىمىز بولسۇن دەپ گۈزەل،
بەختكە چۆمۈلسۇن بۇ يېڭى ھايات.
تىخىمۇ ئۇرغۇسۇن جاسارەت ئەتە،
يارالسۇن يېپيېڭى ئىجاد ـ كەشپىيات.

1988 ـ يىل دېكابر.

گۈل شەھىرىگە مەدھىيە

يانۋار ئېيى،
مېنىڭ يۇرتۇمدا
تامچىغان سۇ مۇزغا ئايلىنار،
قار قاپلايدۇ زېمىننى ئاپئاق.
قار تۇتاشقان ئۇپۇققا، كۆككە
ئەتراپ كۈمۈش بىلەن قاپلىنار،
چەكسىز دالا بولۇپ پارقىراق.
يېپىنىدۇ يايلاق يېپىنچا،
ھۇشقۇيتىدۇ شۇرغان-سوغاق.

*　　*　　*

بۇ يەر
ئەكەن باشقا بىر جاھان،
ھەممىلا يەر يېشىل باراقسان.
گۈل-غۇنچىلار رەڭدار ئېچىلغان،
تاغلار يېشىل بۇلۇت مىسالى،
ئېتىز يېشىل تاۋار يېيىلغان.
قۇشلار سايرار شاخلاردا سەكرەپ،
ئېرىقلاردا سۇ ئاقار راۋان.
ساپ ھاۋادىن خۇش ھىد تارايدۇ،

بۇ يەر جەننەت نۇرلار چاقنىغان.
جىياگنەن ــ سۇلۇق يۇرت،
گۈزەل ماكان،
ئىسسىق بەلباغ مەنزىرىلىرى
مەپتۇن قىلار كىشى قەلبىنى،
تەلپۈندۈرۈپ ئۆزىگە ھەر ئان.
مەن بېيجىڭدىن كەلدىم جەنۇبقا،
سەزدىم ئىككى دۇنيانى شۇ ئان.
گۇاڭجۇ سېنىڭ گۈل شەھىرى نامىڭ
ئەمەس بىكار شۆھرەت قازانغان.
سەن جەنۇبنىڭ چوڭ دەرۋازىسى،
سەن چىمەنزار گۈزەل گۈلىستان.
دولقۇن ئۇرار سەندە ئىسلاھات،
ئالغا قەدەم تاشلاپسەن ھامان.
سەن بىر يېشىل ياقۇت گوياكى،
دېڭىز بويىغا كېلىپ ئورنىغان.
سېنىڭ قوينۇڭ ئەبەدىي باھار،
كۆكۈللەرنى ئۆزىگە تارتقان.

1989 ـ يىل يانۋار، گۇاڭجۇ سوگخۇا.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

بامبۇك

سەن شۇنچە يېشىل،
سەن شۇنچە يۇمران.
سەن شۇنچە تۇپتۇز،
شۇنچە نەۋقىران.
يېشىل دېڭىزنىڭ
ئەركىسى ئۆزۈك،
ھاياتلىق قايناپ
تۇرغان،
جۇش ئۇرغان.
بېغىشلايسەن
ئادەملەرگە روھ،
بېغىشلايسەن
يېشىللىق كۆركەم.
بېغىشلايسەن تۇز كۆڭۈللۈكنى
ئۆرلەش جۇرئىتى، جاسارىتى ھەم.
ياشاش كۈچى بەستىڭدە ئايان،
ساھىل، ئۆستەڭ بويى،
تاغ ئۈستى،
يامغۇر سۈيى بارلىكى جايدا،

قەددىڭ سېنىڭ بولار نامايان.
يېشىل بامبۇك سېنى كۆرگەندە،
ياشلىق قايتا قايىندى تەندە.
زېھنىي كۈچۈم ئۇرغۇدى تېشىپ،
قاتارىڭنى كېزىپ يۈرگەندە.
يېشىللىققا ئامراقمەن ھەر دەم،
تەبىئىلىك، گۈزەللىككە ھەم.

1988 - يىل يانۋار.

گۈل

ھەممە كىشى سۆيىدۇ گۈلنى،
مەنمۇ ھەرگىز مۇستەسنا ئەمەس.
دۇنيادىكى گۈللەرنىڭ خىلى،
زادى قانچە بىلگىنىم يوق، بەس.
سانىغانغا پۈتمەيدۇ سانى،
لېكىن جەنۇبتىكى گۇاڭجۇدا مەن
كۆردۈم گۈللەرنىڭ ئەڭ كۆپ خىلىنى.
رەڭمۇرەڭ
چىرايلىق
نازۇك بەك بەلەن.
گۈل دەرىخى،
گۈللەرنىڭ تېغى،
گۈللۈك يوللار
ۋە گۈللۈك ئايۋان.
گۈل دېڭىزى،
گۈللۈك كەڭ ئوكيان.
تەبەسسۇملۇق گۈللەر چىرايى،
گۈلدۇ يە دە تۆكۈلۈپ ياتقان.
كوچا ـ كوچىدا ئاققىنىمۇ گۈل،

www.uyghurkitap.com

دىماغلارغا گۈل ھىدى مېھمان.
گۈل ھىدىدىن مەست بولار يۈرەك،
گۈل بېغىشلار تەنگە يېڭى قان.
گۈل بېغىشلار گۈزەللىك زوقلار،
گۈزەللىكتىن ياشىرىدۇ جان.
مەن ئامراقمەن گۈللەرگە،
گۈللەر
ئۇيغىتىدۇ ھېسنى بىگۇمان.
مەن ئامراقمەن بۇ گۈل شەھىرىگە،
گۈل ئۆستۈرگەن ئادەمگە ھەر ئان.

1989 ـ يىل يانۋار، گۇاڭجۇ.

ئىككى چوڭ دەرۋازا

ئىمارەت ـ بىنالار كۆككە تاقاشقان.
مېھمانخانىلار، ئوردىلار كۆركەم.
كۆزلەرنى چاقنىدۇ ماگىزىنلىرى،
ئادەملەر دېڭىزدەك ئاقىدۇ ھەر دەم.
ئەتراپلىق ھەم قىزغىن مۇلازىمەتلەر،
جىمىكى ئادەملەر تەبەسسۇم قىلار.
گەپلەرنى ئانچە بەك چۈشەنمىسەممۇ،
چۈشەندىم سەممىمي قەلبى بىغۇبار.
ئۆزىمىز جەنۇبتىن، شىمالدىن تۇرۇپ،
ئارىنى كۈرمىڭ تاغ ـ دەريا ئايرىغان.
قەلبىمىز تۇتىشىپ كەتكەن بىر بولۇپ،
بار ئورتاق ئارزۇلار،
بار ئورتاق نىشان.
گۇاڭجۇ ـ شىنجاڭنىڭ ھەمكارلىقىنىڭ
يوللىرى راۋان، كۆپ
پارلاق ھەمدە كەڭ.
ئىككى چوڭ دەرۋازا بولۇشۇپ ھەمدەم
چاچىدۇ گۈللىنىش نۇرلىرىنى تەڭ.

1989 ـ يىل، گۇاڭدۇڭ.

www.uyghurkitap.com

تەڭرىتاغ بۈركۈتى ئەيلىدى پەرۋاز

ئەركىن سىدىق شىنجاڭ داشۆ فىزىكا فاكۇلتېتىنىڭ 78 - يىللىق ئوقۇغۇچىسى. ئۇ، ئوتتۇرا مەكتەپتىكى چاغلىرىدىلا خەنزۇ تىلىنى ئۆزلۈكىدىن ئۆگەنگەن. كېيىن ئاقسۇدا شىنجاڭ بويىچە ئىككىنچى (خەنزۇچە قوبۇل قىلىش نومۇر ئۆلچىمىدە) نەتىجە بىلەن ئىمتىھاندىن ئۆتۈپ شىنجاڭ داشۆگە كىرگەن، سىمسىز تېلېگراف كەسپىدە ئوقۇغان، ئۆگىنىش جەريانىدا جاپاغا چىداپ، ئىخلاس بىلەن تىرىشىپ ئەلا ئوقۇغانلىقتىن، مەملىكەت بويىچە ئۈچتە ياخشى ئوقۇغۇچىلار ئۈلگىسى بولۇپ باھالانغان. مەكتەپتە ئېلىپ قېلىنغاندىن كېيىن ياپون تىلىنى ئۆزلۈكىدىن ئۆگىنىپ ئىمتىھان بېرىپ ياپونىيىگە ئوقۇشقا بارغان. تىرىشىپ ئىلگىرىلەپ ياپونىيىدە ئۆتكۈزۈلگەن 72 دۆلەت ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ نۇتۇق سۆزلەش مۇسابىقىسىدە تۆتىنچىلىككە ئېرىشكەن. ھازىر ئامېرىكىدا ئوقۇۋاتىدۇ. ئىككى يېرىم يىل ۋاقىت ئىچىدە ئۇ ياپون، ئىنگلىز تىللىرىدا 19 پارچە ئىلمىي ماقالە ئېلان قىلدى. بەزى ماقالىلىرى ئامېرىكىدىكى دۇنيانىڭ ئالىي قاتلىمىغا مەنسۇپ ئىلمىي ژۇرناللاردا ئېلان قىلىندى.

—— «ئۈرۈمچى كەچلىك گېزىتى» خەۋىرىدىن.

تەڭرىتاغ بۈركۈتى، ئەي ئەركىن سىدىق،
بەستىڭگە چۆل، بوستان ھارارىتى يار.
تېنىڭدە ئاقسۇنىڭ گۈل - گىياھلىرى
ۋە تارىم توپىسىنىڭ خوش بۇيى ھىدى بار.

ئۇچتۇڭسەن،
ھالقىدىڭ تەڭرىتاغدىن ھەم.
ئىگىلىك كۆچەيگەن بىر ئەلگە باردىڭ،
تىنچ ئوكيان ئۈستىدىن سەن ئۆتتۈپ شۇ دەم.
سەن كىچىك باللىق چاغلىرىڭدىلا،
كۆرگەنسەن شېرىن ۋە گۈزەل چۈش بەلكى،
شۇ چۈشلەر ئەمەستى ئاساسىز خىيال.
ئەمەستى گرىمسەن قاقاس چۆلدىكى،
ئۇ ئىدى مۇستەھكەم ئاساس ئۈستىگە
قۇرۇلغان ئىشەنچ، كۈچ، ئەجىر ـ ئەقىدە.
مۇقامنىڭ كۈيىدىن ياڭرىغان بەلەن،
ۋە «قۇتادغۇبىلىك» پەلسەپىسىدىن،
قەمبەرخان ئوينىغان ئۇسسۇلدىن لېۋەن.
ئويلانىدىڭ قايتىلاپ، ھايات ھەققىدە،
ھېس قىلدىڭ نېمىمىز كەملىكىنى سەن.
غىچىرلاپ ماڭىدۇ ئېشەك ھارۋىسى،
بېسىلغان كەبى كۆپ ئەسىرلەر يۈكى،
يۈرىكىڭنى ئېزىپ ئۆتتى ئىز سېلىپ،
ئېلىپنى تاياقتىن ئايرىيالمىغان،
باللار كۆزىنىڭ خىرە نۇرلىرى،
ئاغرىتتى قەلبىڭنى گويا سانجىلىپ.
مۇنەۋۋەر پەن ـ تېخنىك تالانتلىرىنىڭ،
ھېس قىلدىڭ مىللىتىمىزدە كەملىكىنى سەن.
ئۇلارسىز خام خىيال بىرەر مىللەتنىڭ،

گۈللىنىش، تەرەققىي قىلىشى جەزمەن.

بايقىدىڭ،
ۋە تاللاپ ئالدىڭ نىشانىنى.
شۇ ياققا ماڭدىڭ قەدەملەر تاشلاپ،
تۈنلەرنى ئۇيقۇسىز ئۆتكۈزگىنىڭنى،
تەسەۋۋۇر قىلىمەن سىنىڭ قانچىلاپ.
قانچىلاپ سۇبھى كۆز ئاچاي دېگەندە،
ياتقاندا تارىم جىم غەپلەتتە ئۇخلاپ.
خورازلار بىلەن تەڭ ئورنىڭدىن تۇرۇپ،
كىتابلار ئوقۇدۇڭ ئۇيقۇنى قوغلاپ،
مىللەت ۋە دۆلەتنىڭ چېگرىسى يوقتۇر،
بىلىمدە-ئىرپاندا ئەزەلدىن ئەبەت.
بىلىمنىڭ دېڭىزىدا ئۈزدۈڭ توختىماي،
ئىنسانلار مەدەنىيىتى جەۋھەرلىرىنى،
سۈمۈردۈڭ قانماس زور ھەۋەستە پەقەت.
ئەمگىكىڭ، ئەقلىڭدە ئاچتىڭ ئاخىرى
ئىشىكىن سەن ئالدى بىلىم يۇرتىنىڭ،
بار ئىزلار مەكتەپنىڭ ھەممە يېرىدە،
بېسىلغان تەپتىدە ئىشق ئوتتۇڭنىڭ.
يېڭى بىر مۇھىتتا ئۆگەنىدىڭ شۇنداق
يۈكسەلدى ئوبرازىڭ ھارماس ئە...
ئارزۇيۇڭ، ئىستىكىڭ، خىيالىي...
ئەمەلگە ئاشتىغۇ ئەي...
...چاڭدىن،

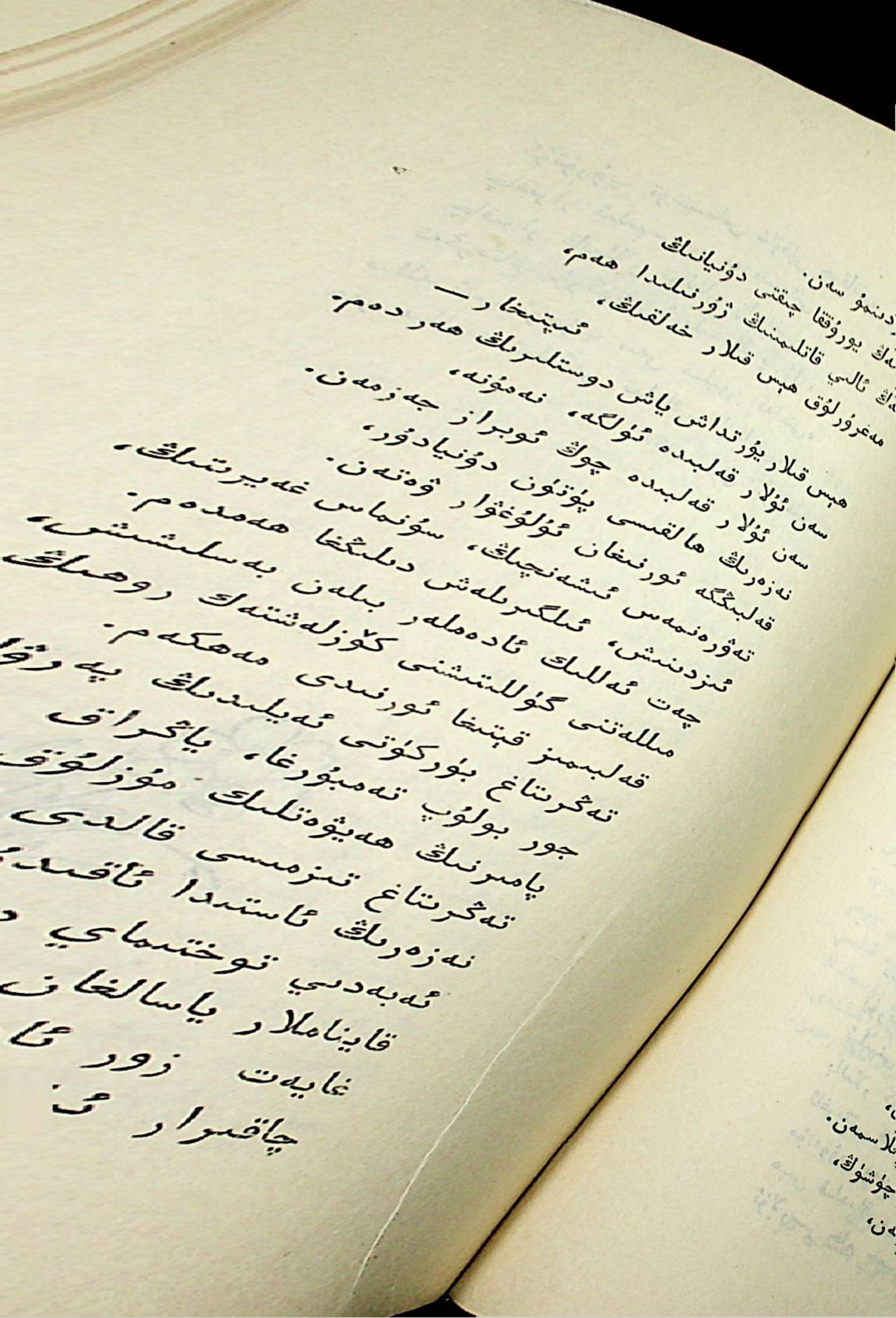

كۆتۈرۈپ توختىماس شاۋقۇن چوقاننى
چاقىرار ئىلىم-پەن مەدەنىيەتنى،
چاقىرار قابىللار تولغان زاماننى.
تەڭرىتاغ بۈركۈتى ئەيلىدىك پەرۋاز،
بىللە ئېپ ئۇچۇپ سەن مىليون قەلبنى،
ھەر مىللەت تىلىگەن تىلەك-ئارماننى.

1989-يىل، ئۈرۈمچى.

تەڭرىتاغ سۆيگۈسى

تەڭرىتاغ —
شىنجاڭنىڭ ئالتۇن بۆشۈكى،
سەندە بار مىڭ گەزلىك مۇزلۇقلار ھەيۋەت.
قار سۈيى سۇغىرار چەكسىز دالانى،
قۇچىقىڭ يايلاقتۇر، بوستاندۇر زۇمرەت.
ھەممىلا يېرىڭ مول مەدەن مەنبەسى،
كۆمۈرنىڭ، نېفىتنىڭ دېڭىزى چەكسىز.
قوغۇنلار تارتىدۇ سەيلىچىلەرنى،
قاشتېشى، ئالتۇننىڭ داڭقىمۇ شەكسىز.

ھەر مىللەت خەلقىنىڭ بەخت بېغىسەن،
ئەناقلىق گۈللىرى رەڭدار ئېچىلغان،
ئۆزئارا ئۆگىنىش، تەڭ راۋاج تېپىش
ھەققىدە ھېكايە كۆپ بۇندا ھامان.
ئالتاينىڭ ئالتۇن رەڭ يايلاقلىرى ۋە
تارىمنىڭ ساھىلى، بوستانى بويلاپ،
تارقىلىپ تەڭ گۈللەش خەۋەرلىرى ۋە
ئەناقلىق ناخشىسى تۇرىدۇ ياڭراپ.
سەن ئۇلۇغ ۋەتەننىڭ گۆھەر زېمىنى،

www.uyghurkitap.com

ئەي شىنجاڭ، سۆيۈملۈك يۇرتۇم، قەدىردان.
قايتىدىن نۇرلاندى بۇ يىپەك يولى،
گۈلشەن سەن دىللارنى مەستانە قىلغان.
ياۋروپا ـ ئاسىيا كۆۋرۈكى بولۇپ
تۇرىسەن تەڭرىتاغ ئۆزرە ھالقىغان.
بىر ھەسەن ـ ھۈسەندەك كۆكتە چاقنىغان
بۇ غەربىي دەرۋازا ئېچىلدى داغدام،
شىنجاڭنىڭ ئىقبالى يۈز ئاچتى پارلاپ،
ھەر مىللەت ئۆملۈكى يېڭى بىر داستان.

1989 ـ يىل، ئۈرۈمچى.

تارىمغا بېغىشلانغان ناخشا

ئەي تارىم،
ئەي سۆيۈملۈك تارىم،
سەن نېمانچە باي بىر ماكانسەن،
كۆكۈللەرنى ئەجەب تارتىسەن.
سەن دېڭىزسەن،
قوملۇق، باياۋان،
مۇنبەت ئېتىز-
دالا چاقنىغان،
سەن ئوتلاقسەن،
نېفىتلىك ئوكيان.
سەن بوز يەر سەن،
گۆھەر ئويمانلىق،
چېكىگە كۆز يەتمەس بىپايان.
ئەي تارىم،
كىم بىلىپتۇ قاچان،
قانچە ئەسىر ئۇخلىغىنىڭنى؟
"هالاكەتنىڭ دېڭىزى" دېگەن
نام ئېلىپمۇ قويمىغىنىڭنى؟
رىۋايىتىڭ كۆپتۇر تارالغان.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بىكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئائىلىسى
www.uyghurkitap.com

ئەي تارىم، سەن
سوزۇلۇپ ياتقان
بوز يەر گويا سەن ئېچىلمىغان.
ئەي تارىم، سەن
گۈزەل قىز-جانان،
ئاشىق تېخى بايقاپ بولمىغان.
تارىم، سېنىڭ بايلىق-گۆھىرىڭ
تەكشۈرۈلەر، ئېچىلار ئەمدى.
تارىم، سېنىڭ گۈزەل مەنزىرەڭ
ئادەملەرنى مەست قىلار ئەمدى.
تارىم، سېنىڭ مۇبارەك نامىڭ
ئەۋلادمۇئەۋلاد ئۆچمەيدۇ پەقەت.
ئىستىقبالىڭ، پارلاق كەلگۈسىڭ
نۇر چاچىدۇ يۇلتۇزدەك ئەبەت.
تارىم، سېنى كۈيگە قاتىمەن،
شېئىرىمغا جىلۋەڭ بېرەر رەڭ.
سەن شىنجاڭنىڭ غۇرۇرى، پەخرى
سەن شىنجاڭنىڭ شەرەپ-شانى ھەم.
بۈگۈن قوينۇڭ ئارا باشلاندى
نېفىت ئۈچۈن چوڭ بىرلەشمە جەڭ،
قەد كۆتۈردى ۋىشكىلار قاتار،
بۇرغا تىنماي سايرايدۇ بۇ دەم.
تارىم، سەندە يېڭى قىياپەت،
قۇملۇقلاردا كۆرۈنۈش كۆركەم.

قاقاس چۆلدە شاۋقۇن دەممۇدەم،
ئايلىنسەن دۆلەت بويىچە
ئەڭ كاتتا بىر نىپىتلىككە سەن،
تۆھپە قوشقىن ۋەتەنگە ھەر دەم.
تىلەك تىلەي، تارىم، ئىشىپ كەت
سەئۇدى ئەرەبىستانىدىن،
پارس قولتۇقى ئەللىرىدىن ھەم.

1989 - يىل 10 - ئاپرېل، كورلا.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئۇنتۇمايدۇ خەلقمىز سزنى

—— يولداش خۇ ياۋباڭغا مەرسىيە.

مەن سزنى كۆرگەن،
بز تونۇش ئدۇق،
مەن سزنى چۈشەنگەن،
بز يولداش ئدۇق،
يۇقىردا، تۆۋەندە بولساقمۇ گەرچە
بز يېقىن دوستلاردىن بولۇپ ئۆتۈشكەن.
سزنىڭ ئشخانىڭىز،
خۇەيرىنتاڭ زالى
ۋە خەلق سارىيىدا،
ھەتتا قازاقىنىڭ
كىگىز ئۆيلىرىدە بز بىللە بولغان.
كۆز ئالدىمدىن كەتمەيدۇ زادى
ئاشۇ چاغلاردا بز سۆھبەتلەر قۇرغان.
تونۇش ئۈنىڭىز قۇلاق تۈۋىمدە
جاراڭلاپلا تۇرغىنى تۇرغان.
تەبەسسۇملۇق نۇرانە چىراي
سۆيۈندۈرگەن مېنى ھەم تالاي.

روھىڭىز سىزنىڭ
خىسلەتلەرگە باي،
غەيرىتىڭىزگە قايىل بولغانمەن،
ئادەملەرگە قويغان مېھرىڭىزگە
نائىل بولغانمەن.
سىز يېشىل قارىغاي،
سىز يېشىل شەمشاد،
بەرق ئۇرۇپ گۈللەپ ـ ياشنىغان.
سىز كىچىك بىر گىياھ،
توزۇماس بىر گۈل
چىلۋە قىلغان، پورەكلەر ئاچقان.
سىز نامسىز قەھرىمان،
سىز داڭلىق ئەرباب.
سىز ئاددىي،
سىز ئۇلۇغ ۋە ئالىيجاناب،
خەلقىمىزنىڭ پەرزەنتى سىز.
خەلقىمىزگە داھىي ـ پاسىبان،
سىز ھەققانىي، ئادىل ۋە خالىس
پاك ـ بىغۇبار، سەممىي ھامان.
كەمتەر ئىدىڭىز، ئادەملەر بىلەن
كېتەتتىڭىز چىقىشىپ ئاسان،
ئوچۇق ـ يورۇق، تۈپتۈز ھەرقاچان.
ئالىي رەھبەر ئىدىڭىز ھەمدە
ئاددىي پۇقرا ئىشچان ـ تىرىشچان.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

پېشقەدەملەرگە ئىدىڭىز غەمخور،
ياشلارغا تەلەپچان، ئامراق، مېھرىبان.
مۈشكۈلاتلار قورقاتتى سىزدىن،
يات ئىدى سىزگە ھېرىش ۋە چارچاش.
تونۇردەك قىزىق تومۇز كۈنلىرى
ئايلىنىپ تەگرىتاغنى، كېزىپ باياۋان،
بىرلىكتە بېيىشقا قاتۇرۇشۇپ باش،
ھەر مىللەت خەلقىغە بولغان سىز سىرداش.
بۈگۈن كۈنىمىز
تېخىمۇ گۈزەل،
تېخىمۇ باياشات ئۆتتۈۋاتقاندا،
ئارىمىزدىن كېتىپ قالدىڭىز،
قانداق ياش تۆكمىسۇن كۆڭۈل كۆزىمىز.
يولداش خۇ ياۋباڭ،
پارلاق تۆھپىڭىز
يېزىلدۇ تارىخ بېتىگە،
سىزنىڭ يارقىن ئوبرازىڭىز
سىڭىپ كەتتى ئەلنىڭ قەلبىگە.
تەبەسسۇملۇق خۇش سۆباتىڭىز
ئىلھام بېرەر ھەربىر كىشىگە.
كۆپتۇر ئەلگە بەرگەنلىرىڭىز،
ئۇنتۇمايدۇ سىزنى خەلقىمىز،
كەتمىدىڭىز سىز،
ئاڭلاۋاتىمەن ئولتۇرۇپ

مەركىزىي پارتىيە مەكتەپ زالىدا
سىز بەرگەن دەرسنى گويا
سىز بىلەن بىز سۆھبەتلەر قۇرۇپ،
چاقچاقلىشىپ كۈلۈشمەكتىمىز.
ئالتايدىكى قېيىنزارلىقتا
گويا بىللە
قولتۇقلىشىپ يۈرۈشمەكتىمىز.

1989 - يىل 22 - ئاپرېل، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

خەلقىمىزنىڭ ياخشى ئوغلى

——يولداش بۇرھان شەھىدىگە مەرسىيە.

ئەجىر قىلدىڭ ئۇمۇم ئۈچۈن بىر ئۆمۈر،
بارلىقىڭنى بېغىشلىدىڭ خەلققە.
سادىق بولدۇڭ كوممۇنىزم يولىغا،
تېكىپ ۋەتەن ئىشقىنى چىڭ قەلبكە.

سەن جۇڭخۇا مىللەتلىرى باتۇرى،
خەلقىمىزنىڭ ياخشى ئوغلى ئەبەدكە.
كىشىلەرگە داڭقىڭ بەكمۇ تونۇشتۇر،
تۆھپىلىرىڭ نۇر چاچار ھەر تەرەپكە.

1989 ـ يىل 27 ـ ئاۋغۇست، ئۈرۈمچى.

جۇمھۇرىيەت، لەپىلدىسۇن بايرىقىڭ

— جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى قۇرۇلغانلىقىنىڭ 40 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن.

قىرىق قېتىم كەلدى باھار، كەلدى كۈز،
ياغدى تالاي يامغۇر، چىقتى شامال ھەم.
قىرىق يىلدا بولدى تالاي بورۇلۇش،
تەرەققىيات ئاچتى تالاي جامال ھەم.

بىسىپ ئۆتتۇڭ كۆپ جەڭگىۋار مۇساپە،
جۇمھۇرىيەت — ئانا ۋەتەن يۈكسىلىپ.
تالاي كۆرەش - جەڭنى باشتىن كەچۈردۈڭ،
قانلىق، ئوتلۇق سىناقلارغا يۈزلىنىپ.

سان - ساناقسىز ئېلىشىشتا ھەر قېتىم،
ساڭا مەنسۇپ بولدى غەلبە، شەرەپشان.
ساڭا قارشى چىققانلارنىڭ ھېچبىرى،
قىلالمىدى سېنى گۇمران ھېچقاچان.

مەغلۇپ بولدى، رەسۋا بولدى بىر ـ بىرلەپ،
ئەكسىچە سەن روناق تاپتىڭ گۈللىنىپ.
مايىل بولدى خەلق قەلبى تېخىمۇ،
ئەقىدىسى، ئىشەنچىسى نۇرلىنىپ.

جۇمھۇرىيەت، سەن بىر گىگانت ئادەمسەن،
قەد كۆتۈرۈپ تۇرغان مەزمۇت شەرقتە.
بېغىشلايدۇ مەۋجۇت بولۇپ تۇرۇشۇڭ،
ئىلھامىنى دۇنيادىكى خەلققە،

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى دېگەن نام،
ھەم يېقىملىق، ھەم ياڭراقتۇر ئالامەت.
ئېزىلگۈچى مىللەتلەرنى چىللايدۇ،
ۋە بېرىدۇ پرولېتارغا كۈچ ـ مەدەت.

* * *

مەن ئەسلىدە بالىسىمەن دېھقاننىڭ،
چۆلگە يېقىن بىر يېزىدا تۇغۇلغان.
جۇمھۇرىيەت قۇرۇلغانغا ئەگىشىپ،
يورۇق كۆرگەن، قەد كۆتۈرگەن، ھۆر بولغان.

مەن يېتىلدىم، ئۆسۈپ سەپكە قېتىلدىم،
پارتىيىنىڭ ئۇللىق نۇرى مېھرىدە.
بۈگۈنىمۇ كەلدى ئاشۇ قۇياشتىن،
تەبەسسۇم بار شۇڭا ھامان چېھرىمدە.

مەن يېتىلدىم بىللە ئۆسۈپ سەن بىلەن،
يۈرىكىمگە ئىشقىڭ چوڭقۇر ئورناشقان.
سېنىڭ بىلەن ئىستىقبالىم، تەقدىرىم،
مەڭگۈلۈككە چىڭ چېتىلغان، ئۇلاشقان.
سەن بولمىساڭ، ئىلگىرىلەيمەن مەن قانداق،
سەن بولمىساڭ، نەدە ماڭا شەرەپشان.

ئەي ۋەتىنىم، جۇمھۇرىيەت جانىجان،
ئۆزۈڭ ماڭا ئاتا، ئۆزۈڭ ئانىجان.
شەپقىتىڭنى، چەكسىز ئىللىق مېھرىڭنى،
ئۇنتۇمايمەن ئۆمرۈم بويى ھېچقاچان.

سېنىڭ ئۈچۈن كۈچ قوشىمەن، ئىشلەيمەن،
يۇمۇلمىسا كۆزۈم، بولسا تەندە جان.
جۇمھۇرىيەت، قىرىق يېشىڭ مۇبارەك!
سەن جۇشقۇنلۇق، سەن ياش شۇنچە نەۋقىران.

گۈللىنىسەن يەنە تېخى بەرق ئۇرۇپ،
ئىستىقبالىڭ نۇرلۇق سېنىڭ پارلىغان.
ساڭا ۋاپا كەلتۈرىمەن، سادىقمەن،
تەرىپىڭگە يېزىپ مىڭ كۈي ۋە داستان.

راھەت بېغى سەن ھەر مىللەت خەلقىنىڭ،
بارچە گۈللەر تەڭ ئېچىلغان گۈلىستان.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

باھارىڭدىن خۇش بۇي ئىپار تارايدۇ،
قۇچىقىڭدا ياشناپ ھايات قايىنىغان.

جۇمھۇرىيەت، دەريا ـ تېغىڭ گۆھەردۇر،
قوغدايمىز بىز زىچ ئۇيۇشۇپ تىكىپ جان.
جۇمھۇرىيەت ئۆسسۇن يەنە ئابروييۇڭ،
كەلسۇن يەنە زىلزىلىگە كەڭ جاھان.

لەپىلدىسۇن جۇمھۇرىيەت بايرىقىڭ،
ئەيلەپ مەڭگۈ ئېگىز كۆكتە شوخ جەۋلان.

1989 ـ يىل، ئۈرۈمچى.

ئادالەت

(غەزەل)

كۈچ ئېلىپ سەندىن ئادالەت، ئۆستى بۇ تەن ھەممە جان،
تۆندە نۇر، جاڭگالدا يول تاپتىم سېنىڭدىن ھەرقاچان.

سەن چىراغ، پەرۋانىمەن، سەن كۈنكى مەن ئاپتاپپەرەس،
بىلىنەر زىندان كەبى سەن بولمىساڭ بۇ كەڭ جاھان.

سەن دېمەكلىك ئەل، ۋەتەننى دىلدا تۇتماقلىق دېمەك،
شۇڭا قىلغان پارتىيىمىز سېنى بايراق جانىجان.

سەن ئۈچۈن كۆكرەك كېرىپ جەڭلەرگە كىردىم مەن تالاي،
نى ئېغىر چاغلارمۇ بولدى زومىگەرلەر قۇتىرىغان.

ياغدى تۆھمەت، پىتنە-ئىغۋا ئوقلىرى مۆلدۈر كەبى،
ئوقۇغاچ ئەپسۇن شاياتۇن چىقىرىپ پات-پات بوران.

بولدى رەسۋا ساڭا قارشى جادۇگەر ئالدامچىلار،
كىم زۇلۇم يولىدا ماڭسا، ئۇ نىچۇك قالغاي ئامان؟

www.uyghurkitap.com

سەن قورال مەيداندا ھەم مۇشكۈلدە ئەڭگۈشتەر ماڭا،
سېنى كۈيلەيمەن ئەبەد بولغىن ئادالەت پاسىبان.

1988 ـ يىل ئىيۇن.

"ياۋايىلار كەنتى"گە سەپەر

تەكلىماكان قۇملۇقىدا بىپايان،
بىر دەريا بار جەمجىت ئاققان يىل-يىللاپ.
قاشتا تارقاق يېزىلار بار، ياشىغان
بىنھان ئۇيغۇر دېھقانلىرى ماكانلاپ.

بۇندىن تۆتيۈز يىل مۇقەددەم بۇ يەردە،
ئىككى ئادەم باققان ئىكەن قوي پەقەت.
ھازىر نوپۇس سەككىز يۈزدىن ئېشىپتۇ،
كۆچە-كۆچە بولۇپ بىر توپ جامائەت.

گېزىتتىن بىر خەۋەر كۆردۈم، ئۇلارنى:
دۇنيا بىلەن ئالاقىسى يوق، — دېگەن.
دەپتۇ تېخى: ئۆي-جايلىرى ناچاركەن،
قۇملۇقتىكى ياۋايىلار بۇ جەزمەن.

كۆنى قانداق ئۇلارنىڭ بىر كۆرەي دەپ،
يوقلىماقچى بولۇپ چىقتىم سەپەرگە.
رىۋايەتكە ئوخشايدىكەن مىش-مىش گەپ،
"ياۋايىلار كەنتى" زادى قەيەردە؟

چىرا ناھىيە قۇچىقىدىن قوزغالدۇق،
سەھەر پەيتى سائەت ئۇچتىن ئاشقاندا.
قاراڭغۇدا يۇرۇپ تەستە تەمتىلەپ،
يولغا ئاران ئۇلاشتۇق تاڭ ئاتقاندا.

ماڭدۇق قۇملۇق ئىدىرلارنى ئارىلاپ،
قۇملار گويا پاختا قىلىن ۋە تىرەن.
ماشىنىمىز پاتسا قۇمغا ئىتتەردۇق
ۋە كۆتۈردۇق يەلكە بىلەن قول بىلەن.

پادىچىلار ئۇچراپ تۇردى يول بويى،
قۇملۇقلارنى قىپتۇ ئۇلار تۇرالغۇ.
قوي-پادىنى ئوبدان بېقىش يولىدا،
بولالماپتۇ بوران، مۇشكۇل توسالغۇ.

ئۆز كۆزىمىز بىلەن كۆردۇق كېلىپ بىز،
قوي توپىنى "ياۋايىلار" يايلاتقان.
يېشىل، يۇمران قىرغاقتىكى ئوت-چۆپلەر،
سېمىز ئىكەن مال-چارۋىلار يايراشقان.

ياۋاش ئىكەن بۇ يەردىكى يۇرتداشلار،
ئادەت ئىكەن سەممىي ئاق كۆڭۈللۈك،

مېھمانلارنى كۈتىدىكەن بەك قىزغىن،
ئېلىپ چىقىپ بار-يوقىنى ھەر تۈيلۈك.

بۇ يەرلەردە ئوغرى-يالغان يوق ئىكەن،
ئوۋ ئوۋلاشسا ئورتاق بەھرى ئالاركەن.
بىر-بىرىدىن ھەزەر قىلماس كىشلەر،
سىرتقا ماڭسا ئىشىك ئوچۇق قالاركەن.

كۈتۈۋالدى سېخىي، قىزغىن بىر بوۋاي،
ئالدىمىدىكى بىر قورۇغا كىرگەندە.
ھا ياجانلىق ياشلار ئاقتى كۆزىدىن،
سالاملىشىپ، ھال سورۇشۇپ كۆلگەندە.

مېھمان قىلدى سېلىپ كەڭرى داستىخان،
چاي قۇيۇپ نان ئوشتۇپ قىزغىن ساھىبخان.
ئۇنىمىدۇق قوي سويىماقچى بولغاندا،
تويدى قورساق بولسىمۇ بۇ باياۋان.

ھېچكىم بۇندا ئۆتكۈزمەسكەن جىنايەت،
خاتىرجەم ۋە خۇشال-خۇرام ھەممىسى.
بىللە ئىشلەپ، ئىناق يۇرەر ھەر جايدا،
بار تەڭلىكنىڭ ھەم دوستلۇقنىڭ بەلگىسى.

ئالار ئىگەن خىش-كامىشنىڭ ئورنىنى،
يۇلغۇن شېخى ئۆي سالغاندا قۇم ئارا.
بولسىمۇ زامانىۋى ۋە لېكىن،
ئېسىل ئۆرپ-ئادەت قىلار مەشلىيا.

1989 - يىل، خوتەن.

دېھقان دوستۇمغا

ئەي دېھقان، سەن مېنىڭ دوستۇم قەدىردان،
ئېتىزدا بىز بىللە چوڭ بولغان ئىشچان.
دىلىمىز رىشتىسى چىگىلگەن بىللە،
كەل، سىرداش بولايلى يەنە مېھرىبان.

سوغ نەپەس، سوغ تەلەت قىش كەتتى ئەنە،
باھارنىڭ شامىلى ئويغاتتى يەرنى.
ياسىنىپ تارىنار ۋادىلار، باغلار،
كۆيلىدى نەغمىچى قۇشلار سەھەرنى.

خۇش پۇراق تارقاتتى ئەتراپقا شامال،
قىزىلگۈل بۇلبۇلدىن ئالدى خەۋەرنى.
تۇر ئەمدى قەدىناس، قىزىت ئەمگەكنى،
ئېتىزلار سېغىندى مەرۋايىت تەرنى.

ئېيت ناخشا، ئاۋازىڭ كەتسۇن يىراققا،
سۆيۈنگەي جان، كىرسە كۆيۈڭ قۇلاققا.
خۇمارمەن دېھقاننىڭ يۈرەك كۆيىگە،
ئۇ يۈرەك ئوخشايدۇ كۆيچى بۇلاققا.

ئېيت ناخشا، ناخشىدا سىلىنسۇن ئۇرۇق،
ناخشىدا ئۈنسۇن ۋە ئۆسسۇن مايسىلار.
ئوخشىسۇن بۇ يىلمۇ زىرائەت يەنە،
مول ھوسۇل كۆپەيسە يۇرتنى باي قىلار.

ئېيت ناخشا، ئەي دېھقان دوستۇم قەدىردان،
ناخشىدا تەبىئەت كىيسۇن كۆك چاپان.
ناخشاڭدىن، ئىشىڭدىن كۆڭلۈم يايرىسۇن،
تىلىكىم شۇكى: باي بولغىن، بول ئامان.

1990 - يىل 18 - فېۋرال.

چىن قېرىنداش بىز

— 8 - قېتىملىق "مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى ئېيى" مۇناسىۋىتى بىلەن.

قېرىنداش بىز ھەممىمىز،
بىرىمىز ئاكا،
بىرىمىز ئۇكا،
بىرىمىز ئاچا ھەم بىرىمىز سىڭىل.
بىز شۇنداق قېرىنداش،
ئىتتىپاق - ئىجىل.
ئانىمىز جۇڭگودۇر - جانجان ۋەتەن،
بىز ئۇچۇن بۇيۇكتۇر تەڭرىتاغ، تەيشەن،
تارىمنىڭ،
خۇاڭخېنىڭ دولقۇنلىرىدىن
بىز ھالال، پاك ئانا سۇتىنى ئەمگەن.
جۇڭغار ئويمىنى،
خۇەيخې تۇزلىگى
بىز ئۆسكەن يۇرت - ئېكىنزار - گۇلشەن.
ئەجدادلار ياشىغان
بولۇشۇپ ھەمدەم.
ئوخشىماس بىزدىكى ئۆرپ - ئادەت ھەم،

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئوخشىماس كىيىملەر،
تاماقلار ھەتتا،
ئوخشىماس تىلىمىز سۆزلىشىدىغان،
ۋە لېكىن بىردەكتۇر بىزدىكى نىشان.
بار ئورتاق غايىمىز،
بار ئورتاق ئارمان.
گۈللىسۇن بۇ ئانا ۋەتەن دەممۇدەم،
ھەر مىللەت تەڭ روناق تاپسۇن ئۇلغىيىپ،
كۆچەيسۇن ئېلىمىز، تاڭ قالسۇن جاھان.
ئۇيۇشۇپ گىگانت، گاڭ ئادەمدەك مەھكەم،
ئۆزگىرىپ قالسىمۇ ھاۋا جۇت بولۇپ،
ئارىغا قىل سىغماس،
بىز ئىناق ھەر دەم.
قوغدايمىز تەڭرىتاغ كەبى تىك تۇرۇپ،
ۋەتەننىڭ دەرياسى، تاغلىرىنى تەڭ.

1990 - يىل ئاپرېل.

قولىڭىزدا ئىسلامات تۇغى لەپىلدەر

ناغرا ـ سۇناي ساداسى يەتتى پەلەككە،
تەڭرىتاغدا قىز ـ يىگىتلەر چۇشتى ساماغا.
خۇش كېلىپسىز جياڭ زېمىن باش شۇجى بۇگۈن.
تاغ ـ دەريالار جور بولدى ئۇسسۇل ـ ناۋاغا.

قوغۇنلىقلار سۇنۇشتى ئەڭ شېرىن قوغۇن،
ئۈزۈمزارلار سۇنۇشتى مەرۋايىت ـ گۆھەر.
يولىڭىزغا سېلىندى، رەڭدار پاياندار،
قۇياش چاچتى ئۇپۇقتىن چاچقۇ تاڭ ـ سەھەر.

سىز كېلىپسىز مەردانە قەدەملەر تاشلاپ،
كەڭ شىنجاڭغا ھاياجان، يېڭى كۈچ باشلاپ.
سىز كېلىپسىز خۇش چاقچاق، يۇمۇرلۇق سۆزلەپ،
ئىسلاھاتنىڭ يولىغا نۇرلار بېغىشلاپ.

كۈتتى سىزنى ئالقىشلاپ ئېتىزلار، باغلار،
بۇلبۇللار شوخ بەزملەر تۈزدى بوستاندا.
كۈتتى سىزنى چۆللەردە ۋېشكا نۇرمىسى،
يايلاقلاردا دومبىرا قاتتى داستانغا.

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى

قالغىنى يوق ئىزىڭىز چۈشمىگەن ماكان،
تەگرىتاغنىڭ ئوڭ-سولى بويلاپ بىپايان،
ھەربىر شەھەر، بازارنى كۆچۈرۈپ كۆردىن،
سىرداشتىڭىز پۇقرالار بىلەن مېھرىبان.

ئۆيلىرىگە كىردىڭىز ئىشچى-دېھقاننىڭ،
ئولتۇردىڭىز يېقىملىق قۇرۇپ باداشقان.
ھال-مۇڭغا يەتتىڭىز غەمگۇزار بولۇپ،
كىگىز ئۆيدە ئىچتىڭىز قىمىز ۋە ئايران.

تەگرىتاغنىڭ خەلقىغە قەلبىڭىز تۇتاش،
ھەربىر سىقىم تۇپراققا بار چىن مۇھەببەت.
ئەل بەختىگە تۈزۈپ سىز يۈكسەك پىلانلار،
ئىشلىدىڭىز كۆيۈنۈپ، دەم ئالماي پەقەت.

سۆزلىرىڭىز، ئىشىڭىز بەردى كۆپ رىغبەت،
ئىناق جەمئىي قىزنىتتى بۇندا ھەر مىللەت.
گۈزەل شىنجاڭ قۇرۇشقا ماگدۇق ئات سېلىپ،
كەلگۈسىنىڭ مەنزىرىسى بېغىشلار غەيرەت.

سىز مۇناسىپ يولباشچى ۋەتەن، خەلققە،
قولىڭىزدا ماۋجۇشى تۇغى لەپىلدەر.
ئەل باغلىدى ئۈمىدنى، تىلەپ ئامانلىق،
سىز بار ئىگە غەلىبىگە بۇ يېڭى سەپەر.

1990 - يىل.

مۇقەددەس مەشئەل

سەن بىيجىڭ قوينىدا ياندىڭ ئۇن بەش كۈن،
ئەي يۈكسەك مەشئەل، ئەي مۇقەددەس مەشئەل.
سەن ئۈمىد شولىسى، ئىرادە ئوتى،
زوقلىنىپ كۆز تىكتى ساڭا ھەممە ئەل.

نۇرۇڭدا قاينىدى بىيجىڭدا شادلىق،
ئاسماندا قىزىلتوغ، ئاسماندا شەپەق.
نۇرۇڭدا يۈز ئاچتى قات-قات ئىمارەت،
دۇنياۋى تەنھەرىكەت شەھىرى ھەيۋەت.

نۇرۇڭدا يورۇدى قەدىم ئارزۇلار،
نۇرۇڭدا يورۇدى مىليونلاپ يۈرەك.
ئالقىشلار قوزغىدى ئەزىمەت-مەردلەر،
جۇڭخۇانىڭ كۈچىدىن كۆرسىتىپ كۆرەك.

نۇرۇڭدا چاقنىدى ۋەتەن قامىتى،
پەلەككە ئىنتىلگەن جۇشقۇن روھ نىيەت.
يۇيۇلدى ئۆتمۈشنىڭ خۇنۇك داغلىرى،
چاقنىدى ئەقىدە، جۈرئەت، جاسارەت.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئۆزۈڭدا ياڭرىدى ناخشا ـ كۈلكىمىز،
دولقۇنلاپ گۈللىنىش ھاياجىنى ھەم.
كۆچەيدى رىقابەت چېلىش، ئىلگىرىلەش،
چوڭقۇرلاپ چۈشىنىش، دوستلۇق دەمۇدەم.

ئۆزۈڭدا ئاسىيا مەردلىرى ماڭدى،
دۇنياۋى مۇنبەرگە بىرلىكتە ئۆرلەپ.
ھەشقاللا تۆھپىكار ئەزىمەتلەرگە،
ۋەتەنگە، دوستلۇققا كەلتۈرگەن شەرەپ.

قەلبىدە سەن ھەربىر ئاسىيالىقنىڭ
لاۋۇلداپ ياندىڭ ھەم ئەيلىدىڭ جەۋلان.
ئۆملۈك ۋە ھەمكارلىق، ئەقىل، ئىقتىدار،
ئۆزۈڭدا، ئوتۇڭدا بولدى نامايان.

بېيجىڭدا ياندىڭ سەن ئەي قۇتلۇق مەشئەل،
ئاسىيا، جۇڭگوغا ياغدۇرۇپ شۆھرەت.
يېڭىش ۋە يېڭىلىش ۋاقىتلىق، لېكىن
دوستلۇق ۋە ئىناقلىق ياشايدۇ ئەبەد.

1990 ـ يىل 7 ـ ئۆكتەبىر.

كۇچا تەسراتلىرى

(چاتما)

كۇچا قۇچىقىدا

يەنە ماڭا قۇچاق ئاچتى
گۈزەل كۇچا باغلىرى.
جىلۋە تۆكتى، كۈمۈش تۆكتى،
ياقۇت تاجلىق تاغلىرى.

سېنتەبردە كەلسەم مېنى
بۇ يۇرت كۆمدى ئىپار غا.
شىرنە تامار مېۋىلەردىن،
قىر پۈركەنگەن تاۋارغا.

بارسام قۇمباش يېزىسىغا،
جىق ئىكەن تال-باراڭلار.
كىردىم دېھقان ئۆيلىرىگە،
قىزىپ كەتتى پاراڭلار.

بۇغداي، قوناق ئوخشاپ راسا،
تېرىمچىلار ياي اپتۇ.
نامراتلىقتىن قۇتۇلغاچقا،
دۇتار، تەمبۇر سايراپتۇ.

كۇچا كۈيى سىڭدى دىلغا،
يەنە قوزغاپ هاياجان.
ئوينالغاندا ئۇسسۇل، مەشرەپ،
تىترەپ كەتتى گويا جان.

"پاخلان سويدۇق، قونۇڭ!" دەپ
تۇتتى ئۇلار كۆپ نۆۋەت.
"ئالدىراش" دەپ خوشلاشقاندا،
كۈلۈشتۇق بىز كارامەت.

كۇچا خەلقى باتۇر، ئىشچان،
قىز - يىگىتى چىرايلىق.
مېهماندوستلۇق، خۇش چاقچاقلىق
قوزغار دىلدا ئامراقلىق.

يۈرىكىمنى كۆيدۈردى دەپ
خۇش ناۋالىق مۇقاملار.
ئۇزاتتى ئاي، يۇلتۇز چاقناپ،
ئۇزاتتى گۈل بوستانلار.

مۇقام ئىلھامى

باغلاردىن، ئۆيلەردىن ئاڭلىنار مۇقام،
مىڭ يىللىق ئۆتمۈشكە باشلاپ پىكرنى.
ئاھاڭلار سۆزلەيدۇ تارىخ، ھاياتنى،
ئۇتتۇقنى، ساۋاقنى، سىرنى، سېھرنى.

چاچىدۇ ھاۋاغا ھېس - تۇيغۇلارنى،
چاچىدۇ دەرد، شادلىق، يىغا - كۈلكىنى.
مەست بولۇپ تىڭشايدۇ خەلق بىلەن يەر،
يۈكسىلىش يولىغا سېلىپ ئۆلكىنى.

مىڭئۆي

قىزىل مىڭئۆي بار ئىكەن،
تىك بىر قىيا ئۈستىدە.
زىننەت بولۇپ تۇرۇپتۇ،
تاشلىق تاغنىڭ ھۆسنىگە.

پەستىن ئاڭا قارىساڭ،
كۆرۈنەركەن بەك ھەيۋەت.
بۇلۇتلارنىڭ قېتىغا
كىرىپ تۇرار رەتمۇرەت.

تىك قىيادىن مىڭئۆينى
قانداق تېشىپ قازغاندۇ؟
ئىشلەتكىنى ئىرادە
قويۇپ چىققان بازغاندۇ!

بۇ — كۆرمىڭ يىل بۇرۇنقى
مۆجىزە بىر ئالامەت.
مەن ئوقۇدۇم ئاپىرىن،
تاڭ قالدۇرغاچ جاسارەت.

ئۆي ئىچىدە كۆسەندىن
ھۈنەر سەنئەت نامايان.
رەسىمسىز تام يوق ئىكەن،
مەزمۇن، ئۇسلۇب بەك ئايان.

رەسىملەردە بار چۆچەك،
رىۋايەتتىن ئەندىزە.
رېئال تۇرمۇش، ئەمگەكتىن
ھەر خىل رەڭدار مەنزىرە.

مىڭئۆي تارىخ شاھىدى،
مەدەنىيەت گۆھىرى.

ئەجدادلارنىڭ قان-تەرى
ھەم ئەقلىنىڭ جەۋھىرى.

سىڭۈي قاتار تۇرۇپتۇ،
تىك قىياغا قېزىلغان.
مەن ئوقۇدۇم بىر داستان
قاندا تاشقا يېزىلغان.

1989-يىل سېنتەبىر، كۇچا.

تاشكەنت

كەلدىم مەن تەڭرىتاغدىن سالام بىلەن،
ئىزدەپ ئېزىز دوستلارنى تاشكەنت ساڭا.
تەبەسسۇم چىراي بىلەن باغرىڭ ئېچىپ
ئالدىمغا چىقتىڭ شۇ دەم دەپ مەرھابا.

تارىختىن قۇتلۇق نامىڭ ئورۇن ئالغان،
ئىككى دەريا ئارىسىدا ماكانىڭ بار.
ئەجدادلار، ئەۋلادلارنى ئۇلاپ كەلگەن
ئەمگەكچان خەلقىڭ ساڭا ئەبەدىي يار.

چاڭئەندىن چىقسا كارۋان يىپەك تارتىپ
ئۆتەتتى تۇرپان ئارا داۋان ھالقىپ.
سەن شۇ چاغ ئۇلۇغ يولدا چۈشكۈن بولۇپ،
تۇراتتىڭ ئۇپۇق كەبى كۆۋرۈك تارتىپ.

خاس ھاجىپدەك① ئالىملار چاچسا ئىرپان،
سەنئەت كۆكىدە ناۋايى بولدى چولپان.

① ئۇلۇغ ئۇيغۇر ئالىمى يۈسۈپ خاس ھاجىپ.

تەجەللى نامى ھەر يان تارالغاندا،
فۇرقەتمۇ يارکەنتتە غەزەل قاتقان.

ئۇزۇۋەتكەن پەلەك بىر چاغ رىشتىمىزنى،
ئايرىۋەتكەن چىمەك سىقىشقان قولىمىزنى.
ئۇزۇلگەن يىپنى قايتا ئۇلاش ئۇچۈن،
كەلدىم مەن ئىزدەپ دوستلۇق يولىمىزنى.

تىپىپسەن قەدرىڭنى سەن، بەختىڭنى سەن،
پارلاق يول، زور نىشانغا قەدەم بىسىپ.
گۈللىگىن كەڭ زېمىندا گۈلشەن بولۇپ،
ئۆرلىگىن، زەپەر ساڭا بولسۇن نېسىپ.

1990 ـ يىل نويابىر، تاشكەنت.

دوستلۇق كۈيى

ئەسسالام سوۋېت ئېلى — قېرىنداش ئەل،
كۈيلەيمەن چىن دوستلۇقنى تىلىم بىلەن.
ئەسقەر، تاغ قارىغىيدەك كۆكلىسۇن دەپ،
قەدىرلەيمەن ئىناقلىقنى دىلىم بىلەن،

كۆرمەككە تەلپۈنەتتىم جامالىڭنى،
باغاشلاپ سېنى كۈيگە قاتسام دەيتتىم.
ئىخ، بۈگۈن يېتىشكەندە ۋىسالىڭغا،
دوستلۇقنىڭ دەپتىرىدىن بىر بەت ئاچتىم.

ئىككى ئەل جان دوست ئىدۇق كۆپ ئۇزاقتىن
يىپەك يولى شۇ دوستلۇققا يارقىن مىسال.
تۆگە، قوتاز باسقان يولدا، ئەمدى قارا،
ياڭرايدۇ تۆمۈر يولدا ياڭراق سىگنال.

تۇتاشتۇر قارىغايلىق تاغلىرىمىز،
يايرىتار چارۋىمىزنى تۇتاش ئوتلاق.
قاندۇرار تەشنالىقنى ئىلى سۈيى،
ئېرىتىشنىڭ بېلىقلىرى بىزگە ئورتاق.

قوشناڭ تىنچ، سەنمۇ تىنچ دېگەن سۆز ھەق.
بۇ ئىنسان يۈرىكىدىن چىققان سادا.
قوشكېزەك تىنچلىق بىلەن دوستلۇق ھامان،
بۇنىڭسىز گۈللەنمەيدۇ چەكسىز دۇنيا.

سالاۋات ئۆتكەن ئىشقا، نىشان پارلاق،
قول تۇتۇشۇپ ئىلگىرىلەيلى بولۇپ ئىناق.
ئەقىدە-دوستلۇقنىڭ چىن مەنىسى شۇ،
ياشايلى بولۇپ ھەمدەم، چىن ئىتتىپاق.

1990-يىل نويابىر، ئالمۇتا.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

چىللايدۇ ئەتىكى قۇياش

باھاردا جەم بولدۇق مەرىپەت ئەھلى،
مىسالى تۇغقانلار توپلاشتۇق يەنە.
قىزىدى تەبرىكلەر، چۈشىنىشلەر،
سىردىشىش، روھلىنىش، ئالقىش تەنتەنە.

قوللاردا تەبرىك ۋە چىن دوستلۇق جامى،
يېگىشتىن، ساۋاقتىن دىلدا ھاياجان.
ئېچەيلى ئەسلەپ بىز باسقان يولنى ھەم
ئەتىكى يۇرۇشكە تىلەپ شەرەپ-شان.

بىلىمەن دوستلارنىڭ كۆپتۇر تۆھپىسى،
ئەجرىدىن نۇرلاندى پەن ۋە ئىسلاھات.
بىلىمەن يارەنلەر خەلق بايلىقى،
ئەقلىدىن گۈللىنەر ۋەتەن ۋە ھايات.

ھەر ياققا نۇر چاچتى پەن، مەدەنىيەت،
پۈتۈلدى قانۇندىن، ئەخلاقتىن قانات.
ۋە لېكىن نادانلىق، نامراتلىق تېخى
پۈركۈيدۇ ئاپەتنى ئاغزىدىن پات-پات.

ئەجرىمىز يىراقتۇر ئەل ئۈمىدىدىن،
ئەل ئوغلى ئەل ئۈچۈن ئىشلەيدۇ ئەبەت.
ئۆتمۈشلەر بۈگۈننىڭ سىمۋولى ئەمەس،
بېغىشلار زاماننىڭ بايرىقى غەيرەت.

ماڭايلى دۇنياۋى پەللىگە ئۆرلەپ،
ئىزدىنىش، ئىجادقا ئەزەلدىن يولداش.
قولغا قول تۇتۇشتۇق ھەر مىللەت خەلقى،
چىللايدۇ ئالغا دەپ ئەتىكى قۇياش.

باھاردا جەم بولدۇق مەرىپەت ئەھلى،
مىسالى تۇغقانلار توپلاشتۇق يەنە.
قىزدىسۇن تەبرىكلەر، چۈشىنىشلەر،
سىردىشىش، روھلىنىش، ئالقىش تەنتەنە.

1991 - يىل فېۋرال، ئۈرۈمچى.

ئۆزگىچە كەلدى بۇ يىلقى باھار

نەشتەرلەر سانجىيدۇ سوغۇق ھېلىمۇ،
قار-مۇزلار تېخىچە كەتمىدى ئېرىپ،
لېكىن كۈن باھاردىن بەردى بېشارەت،
دەريالار ئاقتى مۇز كۆكسىنى يېرىپ.

يىگىتلەر، قىزلارنىڭ كۆزىدە باھار،
ئاتىلار، ئانىلار سۆزىدە باھار.
ھەر ياقتا باھارنىڭ قەدەم ئاۋازى،
ھاياتنىڭ، يۈرۈشنىڭ ئۆزىدە باھار.

بەزىلەر قىزىدى تەرەپ-تەرەپتە
پوجاڭزا گۈمبۈرلەپ قارغا ئوت چاچار.
ئۆزگىچە خىسلەتتە بۇ يىلقى باھار،
يۈرەكتىن-يۈرەككە يېڭى يول ئاچار.

ئۇ كەلدى يېزىدىن، يايلاق، شەھەردىن،
ئىسلاھات روھىنى كۈيلەپ ئەرتىلەپ.
ئۇ كەلدى خەلقىنىڭ قان ھەم تەرىدىن،
زېمىنى ئويغىتىپ كۈلۈپ، ئەركىلەپ.

چەگرىدا قار كېچىپ يۈرۈپ جەڭچىلەر،
بېغىشلار خەلققە خاتىرجەم باھار.
چۆل كېزىپ گېئولوگ ۋە نېفىتچىلار،
تۈگمەس بايلىققا كەڭ ئىشىك ئاچار.

كۈن-تۈنى ئۇخلىماي ئالىم، دانىشلار
كەشپىيات نۇرىدىن دەۋر يارىتار.
تراكتور گۈركىرەپ ئېتىز، دالىدا،
ئالدىراپ باھاردىن خەۋەر تارقىتار.

باھار بار مىللەتلەر ئىناقلىقىدا،
ئارمىيە، خەلقنىڭ ئىمراقلىقىدا.
باھار بار ۋەتەننىڭ گۈللىنىشىدە،
ھايات ۋە غايىمىز پارلاقلىقىدا.

كۆرەشتىن شان تاپار باھار ئۆزگە،
يىل بەختى باھاردىن باشلاپ ئېچىلار.
باھارنىڭ شامىلىنى تۇسالماس ھېچكىم.
ئاز ئۆتمەي رىمىنغا گۈللەر چېچىلار.

1991 - يىل 10 - فېۋرال، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئامان بىلەن ئەختەر*

(داستان)

مۇقەددىمە

تاشقۇرغاندا نېمە جىق؟
بۇلبۇل بىلەن گۈللەر جىق.
ئاھۇ كۆزلۈك چەشمىلەر،
لەئىل يۈزلۈك كۆللەر جىق.

سان - ساناقسىز بۇلبۇللار،
بۇندا قوشاق توقاركەن.
گۈل ئاغزىدىن رىۋايەت،
ئېپار چېچىپ ئۇخچاركەن.

چۆچەكلىرى چەشمىدەك،
ئاقار - ئاقار، توختىماس.
ھەربىر چۆچەك بىر كىتاب،
بىر - بىرىگە ئوخشىماس.

* بۇ داستان تاجىك خەلق رىۋايىتىگە ئاساسەن يېزىلغان. — ئاپتوردىن.

چۆچەكنى كۆپ ئاڭلىدىم،
ئاڭلىغانغا قانمىدىم.
كۆلمۇ تولغان چۆچەككە،
زوقۇم كېلىپ داڭلىدىم.

چەشمىلەردە ئاقتىم مەن،
كۆلگە چۆكۈپ باقتىم مەن.
سۈزۈپ ئۈنچە تەكتىدىن،
كوكرىكىمگە ياقتىم مەن.

سەرىقۇلدا نېمە جىق؟
تاغلار بىلەن تاشلار جىق.
سۈيى سۈزۈك بۇلاقلار،
ئېگىز تۆپە ـ قاشلار جىق.

كۈمۈش رەڭلىك تاغلىرى،
ياقۇت رەڭلىك تاشلىرى.
قۇلاق سالسام ئۇلارغا،
بىر قىسسە باشلىدى:

بىرىنچى باب ئۇچرىشىش

ئۇزاق قەدىم زاماندا،
پامىر تېغى تاماندا؛

بىر مەملىكەت بار ئىكەن،
خەلقى بەكمۇ خار ئىكەن.

قىلىدىكەن شاھ كۈندە،
ئەيش - ئىشرەت — مەئىشەت.
پۇقرالىرى شۇڭا ئاچ
چېكىدىكەن دەرد - كۈلپەت.

ئامان ئاتلىق بىر يىگىت،
شاھ قويىنى باقاركەن.
يېتىملىكنىڭ دەردىدە،
دائىم مۇڭغا پاتاركەن.

يۇلتۇزلارمۇ ئۆچمەستە،
قويىنى ھەيدەپ ماڭاركەن.
تەن سىققۇدەك ئۆيى يوق،
قوتاندىلا ياتاركەن...

تەۋەررۇك بىر سۆڭەك نەي،
ئاڭا ھەر دەم ھەمراھكەن.
غۇربەتچىلىك دەردىدە،
نەيىنى مۇڭلۇق چالاركەن.

ئۇ نەي چالسا بۇلبۇللار،
زوقى كېلىپ ئاڭلاركەن.

چېھرىسىدىن باتۇرلۇق،
نۇرى يېغىپ تۇراركەن.

چوقماق بىلەن بەزىدە،
توشقان، كېيىك ئۇۋلاركەن.
كاۋاپ قىلىپ گوشىنى،
قورسىقىنى توقلاركەن.

چەۋەندازكەن ئاجايىپ،
ياۋا ئاتنى كۆندۈرگەن.
تالاي بۆرە- تۈلكىنى،
بىر مۇشت بىلەن ئۆلتۈرگەن.

يىگىت داڭقى بۇ ئەلدە،
پۇر كەتكەنكەن ھەر يانغا.
ھەممە ئادەم كۆيۈنۈپ
قىلساق دەركەن ئارماندا.

* * *

شاھ سارىيى ئالتۇندىن
ياسالغانكەن ھەيۋەتلىك.
ياشايدىكەن شۇ يەردە،
بىر ھۇر- پەرى سۇرەتلىك.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئۇنىڭ ئېتى ئەختەركەن،
شاھنىڭ يالغۇز قىزىكەن.
گۈزەللىكتە تېڭى يوق،
خۇددى ئاينىڭ ئۆزىكەن.

گۈزەل قىرىق كېنىزەك،
خىزمەتكە تەيياركەن.
ھەمراھ بولۇپ سەيلىگە
كۈندە چىقىپ تۇراركەن.

مەن ـ مەن دېگەن شاھزادە،
ئەختەرگە باش قوياركەن.
قىز كۆز قىرىن سالمىغاچ،
ئەلەم ـ زەرداپ يۇتاركەن...

ئادىتىچە بۈگۈنمۇ،
چىقىپتۇ ئۇ سەيلىگە.
قويۇپ بېرىپ دۇلدۇلى —
سۇر قاشقىنى مەيلىگە.

كېنىزەكلەر ئەگەشسە،
دەپتۇ: "تۇرۇپ تۇرۇڭلار.
كېلەي يالغۇز ئايلىنىپ،
بەزمە قۇرۇپ تۇرۇڭلار."

دەريا بويلاپ ئات چېپىپ،
خېلى ئۇزاپ كېتىپتۇ.
قاناتلانغان سۇر قاشقا،
تاغ - داۋانلار ئېشىپتۇ.

* * *

يالت - يۇلت قىلىپ چاقماقلار،
گۈلدۈرلەپتۇ ئاسمانمۇ.
قويلىرىنى يىغىپتۇ،
چوپان يىگىت ئامانمۇ.

يىگىت قايرىپ قويلارنى،
ئەمدى بىر قىر ئاشقاندا؛
"ۋايجان!" دېگەن بىر ئاۋاز،
ئاڭلىنىپتۇ شۇ ئاندا.

قاراپ يىگىت ئۇ ياققا،
تۇرۇپ قاپتۇ داڭقېتىپ.
ئۈركۈگەن ئات بىر قىزنى
كەلمەكتىكەن ئەپقېچىپ.

چىقىراركەن قورقۇپ قىز،
ئات يايلىغا يېيىشىپ.
توپا - توزان ئىچىدە،
ئەجەل بىلەن ئېلىشىپ.

كەپتۇ ئاتقا ئامانىمۇ،
ئۇچار قۇشتەك ئېتىلىپ.
ئاپتۇ قولغا تىزگىننى،
قىز كەينىگە مىنگىشىپ.

ئوخچۇپ بېقىپ ئات ئاخىر،
قايرىلىپتۇ دەرياغا.
تىزناپ سۈيى ئاقاركەن،
ئۇرۇلۇپ تاش ـ قىياغا.

ئات شىددەتلىك ئېقىمدا،
مۆڭگۈپ ـ مۆڭگۈپ توختاپتۇ.
كېتىپ باشتىن شۇم ئەجەل،
ئەختەر قىزمۇ ساق قاپتۇ.

ئامان قىزنى كۆتۈرۈپ،
قىرغاق تامان ئۈزۈپتۇ.
دولقۇن يېرىپ ھاياتلىق
جەۋھىرىنى سۈزۈپتۇ.

قىز بەك قورقۇپ كەتكەچكە،
قان قالماپتۇ يۈزىدە.
تېنى تىترەپ ياپراقتەك،
نۇر ئۆچۈپتۇ كۆزىدە.

بىرھازادىن كېيىن قىز،
كۆتۈرۈپتۇ بېشىنى.
ھاياجاندا سۈرتۈپتۇ،
كۆزدىن ئاققان يېشىنى:

”بايا چاقماق چاققاندا،
ئۈركۈپ كەتتى سۇر قاشقام.
قۇتقۇزمىغان بولسىڭىز،
تۈگىشەتتىم مەن تامام...“

يىگىت دەپتۇ: ”سۇر قاشقا،
بەكمۇ شاشتەك قىلىدۇ.
مىنمىسىڭىز ياۋاش ئات،
باشقا خەتەر كېلىدۇ...“

يىگىت قىزغا قارىسا،
تولۇن ئايدەك گۈزەلكەن.
چاقناپ تۇرغان ئالتۇن تاج،
ياقۇتلاردا بېزەلگەن.

”ئوڭۇممۇ يا چۈشۈممۇ،
يولۇققىنىم كىم ئۆزى:
يا جەننەتنىڭ ھۆرىمۇ،
يا شاھنىڭ شۇ يۇلتۇزى؟...“

تۇرۇپ قاپتۇ ئىككىسى،
بىر پەس سۇغا قارىشىپ.
جىلۋە قىپتۇ شولىسى،
سۇ بېتىگە يارىشىپ.

"قانداق باتۇر يىگىت ـ ھە!
جېنىنى تىكتى مەن ئۈچۈن.
پەيتى كەلسە ئەي يىگىت
مەنمۇ تەييار سەن ئۈچۈن.

كىم بىلسۇن بۇ يىگىتنىڭ
باردۇر بەلكى سۆيگىنى؟
ۋەدىلەشكەن ـ سۆزلەشكەن،
چىن يۈرەكتىن كۆيگىنى؟..."

شۇ چاغ دەريا بويىغا،
بىر توپ لەشكەر كەپتۇ تېز.
"كەپتۇ ئوردا لەشكىرى،
مېنى ئىزدەپ..." دەپتۇ قىز.

يىگىت:
دېمەك ئەختەر مەلىكە،
سىزمىدىڭىز ئەسلىدە؟
قىز:

شۇنداق، سىزگە ئۇچراشتىم،
ئۆمرىمنىڭ گۈل پەسلىدە!

يىگىت:
ئەل ئاغزىدىن مەن بۇرۇن،
داڭقىڭىزنى ئاڭلىغان.

قىز:
ئۆزىڭىز كىم بولىسىز؟
ئېيتىڭ تېز ئەي قەھرىمان!

يىگىت:
قۇلىڭىز مەن، قويچىمەن،
ئامان دېگەن يېتىممەن.

قىز:
رەھمەت سۆزى ئاز كېلەر،
دېسەممۇ مىڭ قېتىم مەن.
دەرھال بېرىپ ئوردىغا،
شاھ ئاتامغا ئېيتىمەن.
خالىسىڭىز سىزنىمۇ
بىللە ئېلىپ كېتىمەن.

يىگىت:
دەريانىڭ ئۇ قېتىدا،

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

قالدى قويلار مەرنشىپ.
يىتسە بىرى، ئارقامدىن
كېلەر ئەجەل ئەگىشىپ.
بارالماسمەن ئوردىغا،
ئۇ مەن بارار يەر ئەمەس.
قوي قوتىنى مىڭ ئەلا،
نامراتلارغا ھەر نەپەس.

قىز:
ئۇنداق بولسا مەرد يىگىت،
ئەرتە ئادەم ئىبەرتەي.
نېمە تەلەپ قىلسىڭىز،
شۇنى بەجا كەلتۈرەي...

ئىككىنچى باب ئوردىدا

بارماس ئىكەن ئوردىغا،
ئالتۇن مەپە كەلسىمۇ؛
بارماس ئىكەن يىگىت ھېچ،
خەزىنىنى بەرسىمۇ.

بىراق دەپتۇ دەردمەنلەر:
"يەتكۈز شاھقا زۇلۇمنى.

ئىمكان بەرسۇن ياشاشقا،
ئېزىۋەرمەي مەزلۇمنى...»

* * *

سەلتەنەتلىك سارايغا
ئوردا ئەھلى بوپتۇ جەم.
داستىخانغا تولۇپتۇ،
تۈرلۈك نازۇنېمەت ھەم.

ئامان كىرىپ سارايغا،
بەجا قىپتۇ سالامنى.
يەۋاتقانكەن شاھ بۇ دەم،
ئىشتەي بىلەن تائامنى.

چۈشۈپتۇ شاھ تەختىدىن،
«قويچى ئامان سەنمۇ» دەپ.
«مەلىكىنى قۇتقۇزغان،
قورقماس پالۋان سەنمۇ» دەپ.

«ئولتۇر قېنى يېنىمدا،
سېنى رازى قىلىمەن.
ياخشىلىققا ياخشىلىق
قىلىش كېرەك، بىلىمەن.»

يىگىت دەپتۇ: «ئۇلۇغ شاھ،
دەرد تۆككىلى كەلدىم مەن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

چەكتىن ئاشقان زۇلۇمنى
راست سۆككىلى كەلدىم مەن."

شاھ:
بۇ ھەقتە سۆز ئاڭلىماي،
ھازىر بەزمە ۋاقتىدۇر.

يىگىت:
ئادىل شاھقا يېتىشمەك،
پۇقرالارنىڭ بەختىدۇر...

شاھ:
ئاۋال ئىنئام بېرىڭلار،
بۇ يىگىتكە، دېدەكلەر.
بەزمە ئەمدى باشلانسۇن،
خۇشال كۈلسۇن يۈرەكلەر.

ئامان:
ئىنئام ماڭا نە كېرەك،
ئەل بەختىنى كۆزلەيمەن.
بەرسىلە گەر ئىجازەت،
خەلق دەردىنى سۆزلەيمەن.

ئەي قۇدرەتلىك شاھىنشاھ،
چەك قويسىلا زۇلۇمغا.

باياشاتلىق ئوردىدىن
كۆچسۇن جىمى بولۇڭغا...

ئۈچىنچى باب   شەرت

ئەختەر يوقلاپ تورۇپتۇ،
كۆن ئارىلاپ ئامانىنى.
تويۇشۇپتۇ چىن ئىشق
يۈرەككە ئوت سالغانىنى.

قوينى ھەيدەپ ئىككىسى،
ساھىللارنى كېزىپتۇ.
يىگىت نەيدە توككەن مۇڭ
قىز باغرىنى ئېزىپتۇ.

بىركۈنى قىز كۆڭلىنى،
ئىزھار قىپتۇ ئامانغا.
يىگىت دەپتۇ: "يەتمەس قول
ئوردىدىكى جانانغا..."

قىز:
ئەلچى بارسۇن ئوردىغا،
قالغىنىنى مەن جۆندەي.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بەتلىكى
www.uyghurkitap.com

يىگىت:

بار بىساتىم شۇ قوتان،
بۇنىڭغا قانداق ماقۇل دەي؟
ھەشىرەتلىك ئۆردىدىن،
كۆچسىڭىز تار قوتانغا؛
جاھان ئەھلى كۈلمەمدۇ؟
زاڭلىق قىلىپ ھەر ياندا.

قىز:

گەپ شۇ بولسۇن، ئەتىلا
بارسۇن ئىككى ئەلچىڭىز.
تەسكە چۈشمەس قالغان ئىش،
كۆيسە ماڭا قەلبىڭىز.

* * *

ئەلچىلەرنى كۈتتۈپتۇ،
يىگىت بولۇپ بىتاقەت.
دەپتۇ ئۇلار ياندا:
"شاھ شەرت قويدى كارامەت."

"تىلسىم تاغدىن بىر تال گۈل،
ئۈزۈپ كەلسۇن دەيدۇ شاھ.
مەردلىگىدىن بىر داستان
تۈزۈپ كەلسۇن دەيدۇ شاھ."

يىگىت ئاڭلاپ بۇ شەرتنى
چىقماق بوپتۇ سەپەرگە.
بارما دەپتۇ ئەلچىلەر،
تەۋەككۇل، دەپ خەتەرگە.

كېلىپ شۇندا ئەختەر قىز،
دەپتۇ: "ئامان قورقامسىز؟
يىگىت يانماس سۆزىدىن
دېگەن گەپنى ئۇقمامسىز؟

تەييارلىنىڭ سەپەرگە،
قانات بولسۇن باتۇرلۇق.
مەدەت بەرسە پاك سۆيگۈ،
يېڭىلمەس ھېچ مۇشكۇل يوق."

يىگىت دەپتۇ: "بارىمەن،
گۈلنى ئېلىپ يانىمەن.
بېشىم ئامان بولسىلا،
يار ۋەسلىگە قانىمەن."

ئالتۇن ساپلىق قىلىچنى،
قىز سۇنۇپتۇ ئامانغا.
باتۇر يىگىت خوشلىشىپ،
ئات سالپتۇ تاغ ـ داۋانغا...

يىگىت بۇ تاغ توغرۇلۇق،
تالاي چۆچەك ئاڭلىغان.
تىلسىماتمىش ئۇ سىرلىق،
ئىنسان ئاياغ باسمىغان.

ئۇندا سانسىز بۇلاقتا،
ئابىهايات ئاقارمىش.
ئېرىقلاردا ياقۇتلار
كۆز چاقنىتىپ ياتارمىش.

رەڭگارەڭمىش تاشلىرى،
زەر نۇر چېچىپ چاقنارمىش.
قىش-ياز گىياھ، دەل-دەرەخ،
خۇش بۇي ئىپار چاچارمىش.

تاغ بېشىدا پەرىزات،
گۈلگە كۆن-تۈن قارارمىش.
بىر پۇرىسا شۇ گۈلنى،
ئىنسان مىڭ يىل ياشارمىش.

تىلسىم تاغنى كىشىلەر،
بارسا كەلمەس دەيدىكەن.
ئاڭا بارغان باتۇرلار،
ئۇز بېشىنى يەيدىكەن...

تۆتىنچى باب   تىلسىم تاغقا سەپەر

يىگىت تاغقا مىڭىپتۇ،
ئاستىدا سۇر قاشقا ئات.
كىم مىنگەننى بىلگەندەك
يۇشقۇرۇپتۇ ئۇ پات ـ پات.

ئەختەر قاپتۇ ئۇردىدا،
كۆزلىرىدىن تۆكۈپ ياش.
ئاق يول تىلەپ خۇدادىن،
دۇئا قىپتۇ قويۇپ باش.

ئارقىسىغا قاراپتۇ،
يىگىت يىنىش ـ يىنىشلاپ.
بوپتۇ ھەمراھ چىن سۆيگۇ،
ئاڭا ئۇمىد بىغىشلاپ.

ياڭرايدىكەن قەلبىدە،
بوۋايلارنىڭ سۆزلىرى:
"بارغىن ئوغلۇم گۈل ئەپكەل،
كۆرسۇن شاھنىڭ كۆزلىرى.

www.uyghurkitap.com

شۇنىڭ بىلەن يۇرت تىنجىپ،
چەك قويۇلسا زۇلۇمغا.
كۈلسە بەختى يوقسۇلنىڭ،
تولسا قىمىز تۇلۇمغا.

ئەجەب ئەمەس زالىم شاھ،
كېلىپ قالسا ئىنساپقا.
يەڭگىن جەزمەن تىلسىمنى،
بەرداش بېرىپ ئازابقا...“

باتۇر يىگىت پىشىندە،
تاغ باغرىغا كېلىپتۇ.
سۈزۈك بۇلاق سۈيىدىن
قانغىچىلىك ئىچىپتۇ.

شۇندا كېلىپ كېيىكلەر،
دەپتۇ: ”بارماڭ ئۇ تاغقا.
ئۇ خەتەرلىك تىلسىمات،
ئىلىنىسىز قىلتاققا...“

دەپتۇ ئامان تاڭ قېلىپ:
”رەھمەت ئاق دىل كېيىكلەر.
زالىم شاھنىڭ زۇلمىدىن،
قۇرۇپ قالدى يىلىكلەر.

ئەل بېشىدىن زۇلۇمنى،
كەتكۈزۈشكە بارسەن.
ئەل مېھرىنى پەرىگە،
يەتكۈزۈشكە بارسەن..."

تاخلىشىپتۇ كېيىكلەر،
يول كۆرسىتىپ ئامانغا.
دەپتۇ: "خۇدا يەتكۈزگەي،
سىزنى كۈتكەن ئارمانغا..."

ئۇتقا تويغان سۇر قاشقا،
پۇشقۇرۇپتۇ ئالدىراپ.
قىز توقۇغان زەر ئىگەر،
چاقنايدىكەن يالتىراپ.

مىنىپ يىگىت قاشقىغا،
قامچا سالماي مېڭىپتۇ.
كۈن پاتاردا ئۇ تاغنىڭ
قاپتىلىغا يېتىپتۇ.

شۇندا يىگىت ئالدىغا،
ئۇچراپ قاپتۇ بىر بوۋاي.
كۆركەم كۈمۈش ساقىلى
يەلپۈلدەركەن توختىماي.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئاتتىن چۈشۈپ بوۋايغا،
يىگىت سالام بېرىپتۇ.
ئىللىق ئالماي چال بىراق،
يولنى داۋام ئېتىپتۇ.

يىگىت:
بوۋا، سوراي دېگەنتىم،
ئۆزلىرىدىن بىر ئىشنى.
بىلەلمىدىم بۇ تاغقا
زادى قانداق چىقىشنى.

بوۋاي:
چىقىپ قاپسەن ھەي بالام،
بەكمۇ خەتەر سەپەرگە.
قانچە باتۇر بەرگەن جان،
ئېرىشەلمەي زەپەرگە.

زامىن بولماي جېنىڭغا،
ئارقاڭغا يان، ئامان قال.
بارسا كەلمەس تاغدۇر بۇ،
ئۆز يۇرتۇڭدا كۈنىڭ ئال.

ئامان شۇ ئان ئېيتىپتۇ،
مەقسىتىنى بىر - بىرلەپ.

دەپ بىرىپتۇ بىۋايمۇ،
تاغ ھەققىدە مۇنداق گەپ:

"بار ئۇ تاغدا ئۇن بۇلاق،
بويلىرىدا گۈل - چىمەن.
ئاقۇش رەڭلىك بىر گۈلنى،
تاپقىن ئىزدەپ پەم بىلەن.

بۇ گۈل ئۆسكەن بەشىنچى
بال بۇلاقنىڭ بويىدا.
يىراق كەتمەس بىر پەرى،
ئۇنى ساقلاش كويىدا.

ئۇخلايدۇ بۇ پەرىمۇ،
چىڭقى چۈشتە چىمەندە.
ئالالايسەن گۈلنى سەن،
بارساڭ شۇ پەيت كەلگەندە.

گۈلنى ئىلىش تەس ئەمەس،
بىراق تاغدىن چۈشمەك تەس.
توسار يولنى دەھشەتلىك
ئېيىق، يولۋاس — جىمى نەس.

ھېچ گەپ ئەمەس باتۇرغا،
يەڭمەك ئېيىق - يولۋاسنى.

باش ئەگدۈرگەن كەم زادى،
تاغ يۈرەكنى ـ قورقماسنى؟!

ئەڭ يامىنى پەرىزات،
ئەپسۇننى ئوقۇسا؛
بوپقالىسەن خادا تاش،
قولىنى بىر توقۇسا.

تىغ كۆتەرمە ئۇنىڭغا،
زورلۇق پەقەت ئىشلىمەس.
ئاڭا ئىشلەت پاراسەت،
شۇندا يولۇڭ كېسىلمەس.

ئۇنىڭمۇ كۆپ دەردى بار،
ئۆتىدۇ ئەر ـ يىگىتسىز.
مۇھەببەتنىڭ لەززىتى
ئاڭا مەۋھۇم، ئېنىقسىز.

مۇشۇنداق بىر يوچۇق بار،
قالغىنىنى ئۆزەڭ بىل.
گاھ باتۇرلۇق كۆرسەتكىن،
گاھ ئىشلەتكىن پەم ـ ئەقىل.

ماڭغىن بالام يولۇڭغا،
ئاللا ساڭا يار بولسۇن.

ئاق يوللۇق بول، غالىب بول،
ئىزلىرىڭدىن گۈل ئۈنسۈن...“

تۈن بويى يول يۈرۈپ ئات،
قارا تەرگە چۆمۈپتۇ.
نەدە قالدى شاشلىغى؟
ھارغىنلىقتا چۆكۈپتۇ.

ماڭا ـ ماڭا، ئەتىسى،
چىڭقى چۈشتە مەرد ئامان؛
چىقىپتۇ تاغ ئۈستىگە،
ئېشىپ قانچە تىك داۋان.

سۈرلۈك جىمىلىق ھۆكۈمران
ئىكەن يېقىن ـ يىراقتا.
شامال كۆمۈپ ئۆتەركەن،
تاغنى خۇش بۇي پۇراقتا.

كەپتۇ ئاخىر بەشىنچى
بال بۇلاقىنىڭ يېنىغا.
كۆرۈپ ئاقۇش گۈلنى ئۇ،
پاتماي قاپتۇ قىنىغا.

ئەختەر بەرگەن ياغلىقتا،
گۈلنى ئۈزۈپ ئوراپتۇ.

www.uyghurkitap.com

سىلىپ ئاستا قويىنىغا،
ئات بېشىنى بۇراپتۇ.

سۇر قاشقىمۇ جانلىنىپ،
تۇنجى قەدەم باسقاندا؛
گۈلدۈرلەپتۇ تاغۇتاش،
چىقىپ چۇقان ھەر ياندا.

"تاشلا، گۈلنى!" دەپتۇ تاغ،
"تاشلا، گۈلنى!" دەپتۇ تاش.
"تاشلا، گۈلنى! بولمىسا،
كېتەر سەندىن ئېزىز باش!..."

يىگىت دەرھال قىلىچنى،
چىقىرىپتۇ قىنىدىن.
ئېتىلىپتۇ ئېيىقلار،
تويغاندەك ئۆز جېنىدىن.

ئۆلگەن ئېيىق قېنىدا،
نەچچە ئېرىق تولۇپتۇ.
جەڭدە باتۇر سۇر قاشقا،
"ئەر قانتى" بولۇپتۇ.

بىر توپ يولۋاس ھۆركىرەپ،
تاشلىنىپتۇ ئامانغا.

ھەرىر ئۇرغان قىلچىتىن،
چاچراپتۇ قان ھەر يانغا.

ئۆلگەن يولۋاس قېنىدا،
نەچچە ئۆستەڭ تولۇپتۇ.
جەگدە قورقماس سۇر قاشقا،
”ئەر قانتى“ بولۇپتۇ.

”ئارقاڭغا باق!“ دېگەن ئۈن،
ئاڭلىنىپتۇ شۇ ئاندا.
باقسا، قاتار تۇرغانمىش،
خادا تاشلار ئۇ ياندا.

نە خادا تاش، ئادەممىش،
كەتكەن تاشقا ئايلىنىپ.
جىغىلداپتۇ يۈرىكى،
ئامانىمۇ سۇر بېسىپ.

تاش ئادەملەر كەينىدىن،
چىقىپتۇ بىر ئايدەك قىز.
بىردىن قاتتىق ۋارقىراپ،
دەپتۇ: ”گۈلنى تاشلا تېز!“

بوۋاي دېگەن پەرىزات،
دەل مۇشۇ قىز ئەمەسمۇ؟

ئوك مەگزىدە خالى بار،
بۇ ئىنىق ئىز ئەمەسمۇ؟

يىگىت ساپتۇ قىلىچنى،
ئالدىرىماي قىنىغا.
دەپتۇ پەرى: "نېمشقا،
كەلدىڭ بۇلاق يېنىغا؟

قارا! ئاۋۇ تۇرغانلار،
بەرى سەندەك تەلۋىلەر.
تاش بول دېسەم بولدى تاش،
چىقارغاچقا غەلۋىلەر.

قىلىچىڭنى سالدىڭمۇ؟
ئەقلىڭ ئاز-پاز بار ئىكەن.
باتۇركەنسەن، ساڭا مىڭ
پالۋان كۈچى يار ئىكەن.

قانچە باتۇر بولساڭمۇ،
ئەپسۇنىمدىن مەغلۇپ سەن.
تىلسىماتقا قول سوزغان،
قانداق تەلۋە مەخلۇقسەن؟..."

يىگىت:

رەھىم قىلىڭ پەرىزات،
گۈلنى ئېلىپ كېتەي مەن.
گۈرگە تىقىپ زۇلمەتنى،
يوقسۇلنى شاد ئېتەي مەن.

شاھ قىزىنى سۆيگەن مەن،
پىراقىدا كۆيگەن مەن.
توينىڭ شەرتى مۇشۇ گۈل،
شۇڭا ئۇنى ئۈزگەنمەن.

قىز:

گۈلنى تاشلا، بولمىسا،
كۆرگۈلۈكنى كۆرىسەن.
ئەپسۇننى بىر ئوقۇسام،
ھازىرلا تاش بولىسەن.

يىگىت:

سىزمۇ يىگىت بولسىڭىز،
شاھ قىزىغا كۆيسىڭىز؛
توي شەرتىگە قويسا گۈل،
شۇندا نېمە دەيتتىڭىز؟

ئۇ زالىم شاھ، شەپقەتسىز،
مەن بىر يېتىم قويچىمەن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىرلىككە كەلگەن ئامبىرى

ئادالەتكە ئۈندىمەك
بولغاى ئىدىم تويدىمەن.

قىز:
تاشلا گۈلنى ئالدىمغا،
ئۈنىڭ بىلەن نە كارىم.
ياخشىلىقچە كەت بۇندىن،
ئامان قىلغاي خۇدايىم.

يىگىت:
ئاگلىسام سىز تېخىچە،
يۈرۈپسىز قىز پېتىچە.
شەربىتىدىن سۆيگۈنىڭ،
تېتىماپسىز قەترىچە.

كېتىڭ ئەمدى مەن بىلەن
مۇھەببەتلىك دۇنياغا.
تىلسىم تاغدىن ۋازكېچىپ،
قېنىڭ ئىشقى ـ ۋاپاغا...

قىز ئاھ ئۇرۇپ تۆكۈپ ياش،
تولغۇنۇپتۇ ئەلەمدە.
يىگىت سۆزى قوزغاپتۇ،
قىز يارىسىن شۇ دەمدە.

قىز:
بوپتۇ ئالغىن گۈلنى سەن،
قولمەن سۆيگۈ ئالدىدا.
ساڭا ئاتاپ جېنىمنى،
يول كۆرستەي ۋاقتىدا.

مېنى ھەرگىز قىز دېمە،
ماكچايغان بىر موماي مەن.
بۇ تاغ خالى سۆيگۈدىن،
قۇرۇپ قالغان قوراي مەن.

سۆيگۈ نېمە، بىلمىدىم،
يىگىت قانداق، كۆرمىدىم.
تېتىپ سۆيگۈ لەززىتىن
بىرەر كۈنمۇ يۈرمىدىم...

يىگىت ئاڭلاپ بۇ گەپنى،
ئېچىنىپتۇ پەرىگە.
بولمايدىكەن ياماقمۇ،
ئۆز دەردى قىز دەردىگە.

يىگىت:
ياشاڭ پەرى بىز بىلەن،

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

قىلماي تاغنى تەختىڭىز.
يېشىل تونلۇق يايلاقتا،
ئېچىلغۇسى بەختىڭىز.

قىز:
ئۆزەڭ كەتكىن پات، يىگىت،
ياشا ئۇندا شات، يىگىت.
قېنىپ يارنىڭ ۋەسلىگە،
بولسۇن بەختىڭ قات، يىگىت.

يىگىت:
رەھمەت سىزگە، ئەي پەرى،
مېھرىڭىز لىق دىلىمدىن.
رەھمىڭىزگە نېمە دەي؟
سۆزگە گاداي تىلىمدىن.

قىز:
ئاتقا مىنىپ شۇ پېتىڭ،
چۈشەلمەيسەن بۇ تاغدىن.
بۇ گىلەمگە ئولتۇرۇپ،
ئالغىن ئورۇن چار باغدىن....

ئامان شۇ ئان پەرىگە،
تەزىم قىپتۇ ئېگىلىپ.

ئاق نىيەتلىك بۇ قىزغا،
قاپتۇ مېھرى چىگىلىپ.

ئۇلتۇرۇپ ئۇ گىلەمگە،
كۆك قەرىدە ئۇچۇپتۇ.
ھايال ئۆتمەي يۇرتىغا،
ئامان-ئېسەن چۈشۈپتۇ.

يىگىت-قىزلار گۈررىدە،
ئاپتۇ ئۇنى ئارىغا.
ياڭرىتىپتۇ نەغمە-كۈي،
چېكىپ يۈرەك تارىغا.

كۈلۈشۈپتۇ شادلىنىپ،
دۇئا قىلغان بوۋايلار.
كىرپىك قاقماي تۈن بويى،
يىغلاپ چىققان مومايلار.

پۈراپ گۈلنىڭ ھىدىنى،
ياشارغاندەك بولۇپتۇ.
قاقشال بولغان تەنلىرى،
كۈچ-مادارغا تولۇپتۇ.

ئەختەر قىزمۇ ئۇچقاندەك،
يېتىپ كەپتۇ بۇ يەرگە:

"بولسۇن يىگىت مۇبارەك،
غالىب كەپسىز سەپەردە!"

دەپتۇ ئامان: "غالىب كۈچ،
مۇھەببەتكەن ئالەمدە.
مەن يەڭمىدىم، مۇھەببەت
يەڭدى ھەربىر قەدەمدە..."

ئەل يىگىتنى قۇتلۇقلاپ،
بايىلار قىپتۇ سويۇپ مال.
گۈل ھىدىنى پۇراپتۇ،
ھەممە كىشى بوپ خۇشال.

* * *

شاھمۇ تۇرۇپ لەۋزىدە،
قىرىق كۈن توي بېرىپتۇ.
ئاخىر يېتىم پادىچى
ئوردىغا تىك كىرىپتۇ.

يىگىت بىلەن زۇلۇمنىڭ
يىلتىزلىرى قۇرۇپتۇ.
بۇ زېمىندا ئەل خۇشال
ياشايدىغان بولۇپتۇ...

خاتىمە

بولۇپ قاپتۇ پەرىشاڭ،
گۈل بەرگىنى جىنايەت.
ئاللا ئاگا شۇ زامان،
كۆرستىپتۇ قىيامەت.

ئايلاندۇرۇپ قويۇپتۇ،
ئۇنى تىرىك بىر بۇتقا.
كۆز يېشىنى تۆكەركەن،
قاراپ ئامان بار يۇرتقا.

شۇ كۆز ياشتىن گۈزەل تاغ،
مۇز تاغ بولۇپ قېتىپتۇ.
چوققىلارغا قالدۇرماي،
كۈمۈشتىن تون يېپىپتۇ.

مۇز تاغ ھەقتە بۇ چۆچەك،
شۇنداق پەيدا بولغانكەن.
پەرىزاتقا ھۆرمەتتىن،
دىللار جامى تولغانكەن.

www.uyghurkitap.com

ئاخىر بىر كۈن ئېرىسە،
ئاشۇ تاغنىڭ مۇزلىرى؛
شۇ پەرىنىڭ تويىنى،
ئوينار پامىر قىزلىرى.

1981 - يىل ئاپرېل، قەشقەر.
1982 - يىل فېۋرال، ئۈرۈمچى.

مەسئۇل مۇھەررىر: مۇھەممەت ئىمىن
مەسئۇل كوررېكتور: رىشىت ۋاھىدى

تۆمۈر داۋامەت
ھايات مەشئىلى
(شېئىرلار توپلىمى)

نەشر قىلغۇچى: مىللەتلەر نەشرىياتى
ۋە تارقاتقۇچى
ساتقۇچى: جايلاردىكى شىنخۇا كىتابخانىلىرى
باسقۇچى: مىللەر باسما زاۋۇتى
1992 - يىل 2 - ئايدا 1 - قېتىم نەشر قىلىنىدى
1993 - يىل 2 - ئايدا بېيجىڭدا 1 - قېتىم بېسىلدى
باھاسى: 8.70 يۈەن

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

生 命 的 火 炬
（诗集）
铁木尔·达瓦买提著
（维吾尔文）
民族出版社出版发行　各地新华书店经销
民族印刷厂印刷
开本：850×1168毫米 1/32 印张：10 1/4
1992年2月第1版
1992年2月 北京第1次印刷
印数：0001—10,200册
ISBN 7—105—01398—2 / I·295
民 文 （维 47） 定价：8.70元